

308850

ANDHRA PATRIKA

PUBLISHED EVERY WEDNESDAY

ప్రతిబుధవారమునఁ బ్రకటింపఁబడును.

ఒరులేయవి యొనఁచిన | నరనర ! యప్రియము తనమనంబున కగుఁ దా |
నొరులకు నవిసేయకునికి | పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁ | మహాభారతము.

Madras 1916.

మదరాసు ౧౯౧౬ వ సంవత్సరము.

అమృతాంజనం

అమృతాంజనం

VOL. 9.

WEDNESDAY, OCTOBER 4.

No. 4

సంపుటము-౯

అక్టోబరు నెల ౪ వ తేది బుధవారము

సంచిక ౪

తామర తైలము

నాలుగుపూతలలో మానును.

కెల డబ్బి 1-కి 0-4-0.

దంతచూరము

పంటినొప్పులకు మంచి మందు.

కెల డబ్బి 1-కి 0-2-0

మోహినితైలము

సుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును.

5 తులముల నూనెగల సీసా 1-కి 0-12-0.

149

ఆటో మోహిని

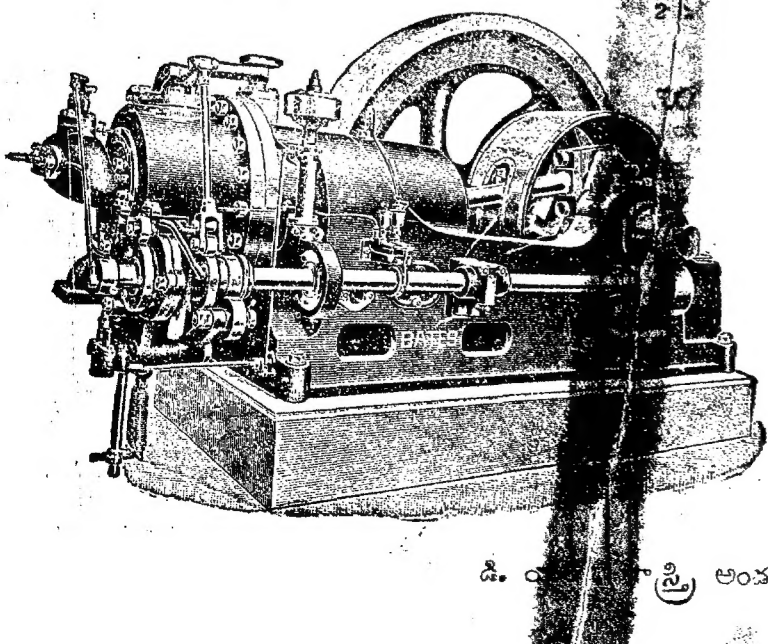
వాడుడు. దీని గుణాతిశయములను వేలుగా మెచ్చుకొనవచ్చును. అనేక ఘనఫలములను మనంబులను మెప్పించి బహు ప్రదర్శనములయందు బంగారు మెడలియలను వడసి చాలకాలమునుండి గృహంతినిచ్చునది ఆటో మోహిని యొకటి. గొప్ప విక్రయము చూచి నకలు పెంతును చేయువారిని గూర్చి జాగ్రత్తపడుడు. నాల్గు రోజులకంటే నీ వాడన ఉండదని యజ్ఞపరచగలిగిన వారికి గూపు 100 ఆటో మోహిని ఇవ్వాము ఇచ్చియున్నది. మధ్యమై మోహబలకమ్ములగు వేలకొలది ప్రస్తుంబుల సువాసన నిచ్చును.

1/2 అవున్సు బుట్టి వెల	రూ. 2-0-0
1 డ్రామ్ బుట్టి వెల	" 0-12-0
1/2 డ్రామ్ బుట్టి వెల	" 0-8-0
సామ్పిల్ బుట్టి వెల	" 0-2-0

ఆటో మోహిని కాను డబ్బన్ 12 అణాలు. ఒక కాను 1 అణా.

సోల్ యేజెట్టు:— సా. భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ అండు కంపెని, 177 వైసాబజార్, మద్రాసు.

బెటుగోల్డు మెడల్ శెమిడిశల్ ప్రొద్దు ఆయిల్ యింజనులు.

ఈక్రొత్త టయిపు ఇంజనులు యెటువంటి చిక్కనయిన క్రూడ్ ఆయిల్ తో నయినను సుమారు ఒకమాసము వేషయి జుని విక్రయి కుర్చుపడెన నక్కనలేకయే విక్రయి లిచ్చి ధీకముగా పనిచేయుచున్నవి. సామాన్యమైన ఆయిల్ యింజనులకంటె యెక్కువ క్రూడ్ ఆయిల్ అక్కిలేక వాటికొను ఖర్చు యెక్కువ అయితే నాగులు మాత్రము యింజనులు తీసి కొనుచు వాటికంటె మెరుగ్గా లిచ్చి కరముగా పనిచేయుచున్నవి. 16 గుర్రములు మొదలు 15 గుర్రముల పనరువకు వీటయొక్క సేరు సామానులు సమయి వచ్చిన ప్రాతము నిధముగా నుండును.

డి. ఎ. ప్రొ. అండు కో., ఇంజనీర్లు మదరాసు.

ప్రాచీని:— డెక్కన్, రాజమండ్రి

సంగీత ప్రదాయిని

వెల రూపాయలు 3.

ఈగ్రంథము అతిప్రసిద్ధి కెందిన వాక్కిణాభ్యుగాన విద్యాపారంగతులైన విద్వాన్ కె. వరదాచార్యులు, కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వీరి కృష్ణమాచార్యులు వీలచే రచింపబడినది. ఇందు లక్షణ సంగ్రహమును అభ్యాసపద్ధతులు, స్వరజతులు, వర్ణములు, తాళగయ్యగారి కృతులు, పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి కృతులు, చీటికెక్కరులు మొదలగు. సుమారు 140 పురు బతులును స్వర, సాహిత్య తాళ, కాలములకు గురుతు లేర్పరచి అందిరికి సులభముగా గ్రాహ్యమగునటుల వ్రాయబడియున్నవి. హాస్యవియము, వీరి ఈ ఉభయవాదములకు పటములును, వీటి గుణములును, వీటి నుపయోగించు విధములను వ్రాయబడి యున్నవి. డబ్లిన్ ప్రెస్ 16 పుటలు వైజు, 500 పుటలు. దశరథ స్టేసు కాగితములో ముద్రితము. కాలికో బయిండు బంగారు గీలులు చేయబడి యున్నది. వలయువారు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.

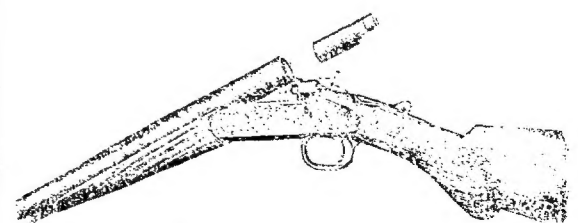
మెసర్సు హో అండు కంపెని,

228

ప్రింటర్స్, మదరాసు.

తుపాకులు!

తుపాకులు!!

తుపాకులు. రివాల్వర్లు తోటాలు, మందు మొదలగు సామానులు మిగుల సరసముగా విక్రయించబడును. వలయువారు క్యాటలాగులు ఈ అడ్డనుకు వ్రాసి తెప్పించుకొన వచ్చును.

యక వి. రామానుజం శెట్టి అండు కో,

(204)

12, పాపస్సు బ్రాడ్వే, మదరాసు.

SQUIBB'S

AGUE
Specific

ఏ గుర్తు పై పి. డి. కె.

175

స్క్విబ్స్ చలిజ్వరమందు

మలేరియా అను విషజ్వరమునకు సాటిలేని మందు

అన్ని విషముల జ్వరములకును తీరనివ్యాధియని నమ్మకము విడిచివెట్టిన విషజ్వరము ప్లేగుమొదలగు విషజ్వరములకు నిర్భయమైన మందు. దీక్షితులను చక్షించుచున్నది.

మీరు ఈ మానమునపంపిన స్క్విబ్స్ చలిజ్వరమందు నేను, నా భార్య, నా కుమారుడు సహా, అనేకమానములుగా మలేరియా అను జ్వరముతో పీడింపబడి పుచ్చుకొనిన మందుల కన్నిటికంటె మిక్కిలి గుణము నొసంగును.

తక్షణమే ఫల మిచ్చినది

మి. ప్రభాకరరావు ఇచ్చిన మందునకంటె తక్షణము ఫలమిచ్చెడి మందు వేరేదియు నేమి ఇంతవరకు చూడలేదు.

మోడెస్టస్ అందు కో, క్రాఫోడు మార్కెట్ బొంబాయి.

సోల్ ఏజెంట్స్: - డా. భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ కంపెనీ, 177 చైనాబజారురోడ్, మదరాసు.

MENOIS GOLD PILLS AGENCY

No. 2, Kalbadevi Road Bombay No. 2

ఈ మేనోస్ గోల్డ్ పిల్స్ సేవించిన శరీరమంతయును వ్యాపించిన నరనరమునకు ప్రతి అనారోగ్యమునకు గుణమిచ్చి సహజముగా యువృద్ధి గాక ఎక్కి పుష్కలమైన శక్తిని బాపచేయును. తత్వమును ధాతువును చలవంతముగ చేయును. (268)

కడుపు నొప్పులను గాత్ర సంబంధముగ రోగములను మోసములను మోసములను చక్షురమును పోగొట్టును. జ్వరమును ప్లేగునకు చేరు వెట్టిన వై. విజయం ఇచ్చినది అమాల్మము.

ఈ మందు మనోవ్యధలను సహితము మాన్పును. స్త్రీలు ముఖ్యముగా సేవించదగినది. కుసుమ రోగములను మాన్పును. వీనికి కథావక్త్యము నియమము లేదు.

బుడ్డి 1-కి రూ. 2-0-0.

శిశు ప్రత్యుత్తరములు ఇంట్లోను జరుగుచున్నాయి. ఏజెంట్లు కావలయును.

మెనోస్ గోల్డ్ పిల్స్ ఏజెంట్స్,
నెం. 22 కాలాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి 2.

Dr. D. B. Savant.

Fanaswadi
SARASAPARILLA.

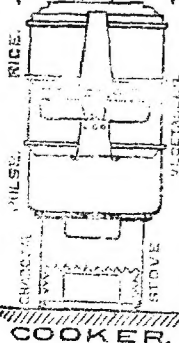
A Sovereign remedy in all forms of skin diseases owing to impurities of blood-Bloches, boils, primples, old sores, ulcers, Serofulla etc. This Sarasa purifies & enriches blood eliminating poisonous substances & mercury from the system imparts a tone of health.

Sold in 4 ozs. bottles to last for 16 days.

Price Rs. 4-0-0 V. P. Extra.

ప్రొఫెసరు: డి. డి. సావంత్, 44, ఫనసవాడి, 2, బొంబాయి.
Proprietor: P. D. SAVANT, No. 44 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

ANNAPURNA

The immense popularity of the Annapurna Cooker is a solid proof of its good working. In use it is so economical that the mere saving in fuel charges of a few months will pay up the cost of the cooker. The prices are moderate and the material used in the manufacture of these cookers are the best obtainable. Write now for the descriptive literature. SENT FREE.

ANNAPURNA COOKER CO.

CHARNI ROAD GIRGAM BOMBAY.

Agents at Madras Dr. M. C. N's Ecclectic Co., TRIPLICANE.

SAPAT & Co., KALBADEVI ROAD, BOMBAY.

కామాది పోత్రేజిక చూరము.

మూలకలచే తయారు చేయబడినది.

నిరపాయ మయినది.

పురుషులకు మాత్రము. ధాతుక్షయము, శరీరము మెదడు దరతిక్రమము వలన నీరసించుట, పుంస్తవీనత, మున్నగు కారణముల నిస్తేజోవంతముగ శరీరమునకు బలమును గలిగించును.

మూసరోజులు సేవించిన మాత్రమున గుణము జూపబ్బును. లేకున్న వెలసామ్యులకి ఇవ్వబడును.

సీసా 1-కి రూ 1-8-0

శ గ గుణ ము న కు

మాత్ర కృచ్ఛమునకు మొదలగు మాత్రనాశమునకుసంబంధించినరోగములకు గుణమివ్వగల

చూరము

పుచ్చుకొన ప్రారంభించిన దివమునుండి మాత్ర ద్వారమున మంటలనాపును. అపల నిలిచిన చెడు పదార్థమును బయటకుఁబ్రోయును. వారముదినము లలో పూర్ణమయిన గుణ మిచ్చును. 1-4-0.

సవత్ అందు కంపెనీ.

కాలాదేవి రోడ్డు, బొంబాయి.

127

డాక్టరు డి. బి. వాంతుని

వనోపధి సరసపరిల్ల

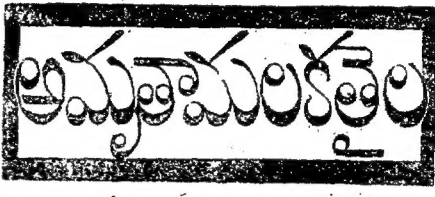
మొటిమలు, మరుపులు, గండమాలు, పాతనొప్పులు

మొదలగు సర్వరోగములను, చర్మరోగములను, చెడురక్తము వలన జనించువాని నన్నిటిని బాగుచేయుటకు దీనిని వాడవలెను. శరీరమునందు రసపదార్థ విశేషములను పుష్కలముగా చెడురక్తమును విరుగ మంచిరక్తమును కలుపజేసి శరీరమునకు దీక్షితులను చేయుచు ఆరోగ్యము నిచ్చును.

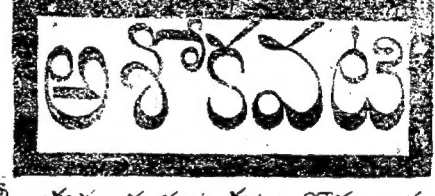
అనేక బంగారు పతకములను బహుమానమును జొంగిన
వైద్యరత్న [30]
పండిత డి. గోపాలా చార్లు.
ఎ. వి. ఎస్., ఎ. ఎమ్. బి. వారి
శాస్త్రసమ్మతముగ
ఆయుర్వేదీ యాషధములు

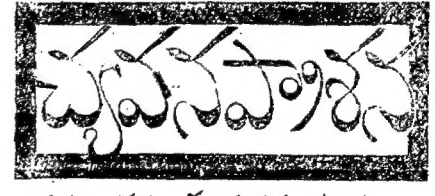
రక్తమును వృద్ధిజేయును, నరములకు మెదడుకు గుండెకాయకు బలమునిచ్చును. గర్భకారకములను సోమరితనమును పోగొట్టును, ఆర్యోగమును, ధైర్యమును, బలమును ఉత్సాహమును వృద్ధిజేయును
వెల బుడ్డి 1-కి 3-0-0.

విద్యార్థులకు, యౌవనావధులకు, నాతము, శిరోరోగములను, పార్శ్వనొప్పులను, మూర్ఛ, అపస్మారము, పిచ్చి, మొదలగువానిని పోగొట్టును. నేత్రములకు మెదడుకు చక్కగ జలవజేయును.
వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డజన్ బుడ్లు 8-0-0.

స్త్రీలకుగలుగు ముట్టుకుట్టు నొప్పులును, బహిష్టకాకుండుట, రజస్రావము లేకుండుట, మెలయధి కముపోవుట అనేకవిధములగు కుసుమరోగములను అరకాళ్లు అరజేతుల మంటలను గర్భాశయ ప్రణాళములను మాన్పును. గర్భాశయమునకు బలము నిచ్చును. సత్సంతానము గలిగించును.
వెల బుడ్డి 1-కి 0-12-0. డజన్ బుడ్లు 8-0-0.

ఉబ్బసము, దగ్గు, క్షయదగ్గు, సామాన్యపుష్కాశి దగ్గు, రొమ్ముపడితము మొదలగు వాని నిర్మూలము జేయును. గుండెకాయకును, ఊపిరి తిత్తులకును, బలమునిచ్చుటలో అమోఘమైనది. క్షయరోగులకు నిచ్చు చాపనూనెకన్న అనేక వేల రెట్లు గుణమధికము. దానివలె అసహ్యమును వాసనయు లేదు. మునుసేవించిన నెలరోజులలో కొన్ని పొనుల బలమును హెచ్చించుట దానివిధమైయున్నది.
డబ్బి వెల 2-8-0.

తెలుగు ఆయుర్వేద వైద్యగంధములు.
మాధవనివాసము రూ. 3-0-0 అధ్యక్ష కాళిభాషణము అ 4
అర్కప్రకాశము 2-0-0 ఆయుర్వేదాధ్యక్షల్యైతి అ 4
ఆయుర్వేదపరిభాష 1-8-0 అగస్త్యవైద్యము 4
సప్తపదీక 1-8-0 వస్తీకర్మము 4
భౌతికవ్యయము 1-0-0 ఆయుర్వేదము 4
వజ్రకల్పము 1-0-0 సోప్తేజి ప్రత్యేకము
మాకాటలగా కొనువారికి ఉచితముగా పంపబడును
అవిలాసము: } ఆయుర్వేదాశ్రమం.
పండిట్ }
శుభరామ్. 55, ఆచారప్ప వీధి, మదరాస్.

డాక్టరు గోఖలే ఎమ్. ఎ. ఎమ్. డి. గారు.

బాలామృతము.

103

స్వదేశీకలకండాలో చేయబడినది.

పిల్లలకు ఆకలిని గలిగించుటకు ప్రసిద్ధి కెక్కి నిరుపమాన మహిమగలది. ఈ అమృతము పుష్టినిజేయు స్వదేశీవస్తువులచేతను సుఖంధమాలికలచేతను కలకండా చేతను, చేయబడి రమ్యముగాను పరిమళముగాను చురుముగా నుండును. 85 సంవత్సరముల నుండి డాక్టర్ గోఖలే బాలామృతము వహించిన ఖ్యాతిచే బూటకపు వైద్యులు కొందరు భ్రమించి భవాశేచే నకళ్లను కల్పించివారుగాని బాలామృతమును కొనుగత్తుడు డాక్టరు గోఖలేగారి పేరు చూచికొనిన మోసముపోరు.

సీసా 1-కి రూ. 0.12-0 వి. పి. ఖర్చుతో 1.2-0.

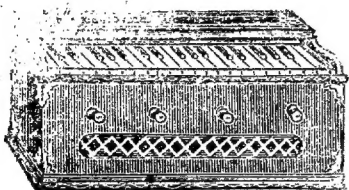
డాక్టరు గోఖలేగారి లేబిలు పేరు చూచికొనిన మోసము గలుగదు.

అయోదైజుడు సరస పరిల్ల.

చర్మరోగములను, రక్తదోషములను పొగుచేసి రక్తమును వృద్ధిచేయుటకు అప్రతిమానమైనందు సీసా రూ. 1-0-0 వి. పి. ఖర్చుతో రూ. 1.6-0. మూడు వాలుగుబుడ్లు పువ్వుకొనినయెడల పూర్ణముగా దేహస్వస్థత జెందవచ్చును. (5-5-1914) అద్రెస్సు:—అమృతాంజనముడిపో, 109 ఫ్రేరిరోడ్డు, బొంబాయి.

హెచ్చరిక.

డాబుసరి ప్రకటనలకు కొరగాని బహుమతు ల్లకును మోసపోకుడు.

మీరింకొక చోట హార్మోనియమును కొనుటకు పూర్వము క్యాటలాగుకొరకు మాకు వ్రాయుడు. దానితోపోల్చి చూచి ఆలోచింపుడు.

మా విలాసము:—

ది సిటీ హార్మోనియము కంపెనీ, (181) పోస్టు బాక్సు నెం 496. కలకత్తా.

శ్రీమదాంధ్ర బహ్లాంధ పురాణము

(పద్య కావ్యము)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదు నెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? కులభేదము లేకలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లున్నాయో? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగవివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమువై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నారు. శ్రేలి మిగుల సులభము. 900 పుటలు వెల 4-0-0 అత్యుత్తమ ప్రతి 5-0-0. కర్నూలు చేత.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

శ్రేలి:— సులభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము 2000 పద్యములకలవు. మంచికాగితములపై అచ్చు. కాలికోతైండు ధర రూ 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు పేరు. (52) జనమంచి శ్రీపాదేశ్వర్య తెలుగుపండితుడు, మ్యునిసిపల్ హైస్కూలు, కడప

లోధ

ఆ "లోధ" శ్రీలకు సంభవించు ముట్టుకుట్టు నొప్పి అంటుమాల ిఘముగా కుదుర్చుటయేగాక సకాలము-కు బహిష్టుకాకుండుట, బహిష్టునిలిచిపోవుట, బహిష్టుఅయినప్పుడు మైలసరిగాపోకుండుట బాస్తీగాపోవుట, తక్కువగాపోవుట పోమరోగము, మేహవ్యాధులు, విషక్రణములు, మూర్ఛసంతానహీనత, తలనొప్పి, అజీర్ణము, బలహీనము, రక్తహీనము, శరీరము బలనియుండుట, సన్నగిలియుండుట, చులబంధము, దగ్గు, నిక్కాక మొదలగు వ్యాధులను మిగులనచ్చుకముగ కుదిర్చి శరీరమునకు కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును గలుగజేయును. దీనివెల పెద్దబుడ్డి రూ 8-0-0 చిన్నది 1-10-0 (26) కేసరికుటీరము, ఆయుర్వేద బోషధశాల, బందరుపేట, మద్రాసు.

అవసరమున యేల ఆలస్యము

జేసెదరు

మీరువలసిన, పోతసామానులు, రైస్ మిల్లర్లు, ఆయిల్ డ్రెస్సులు, షుగర్ మిల్లర్లకాక వాటిభాగములనుకూడ మేము జేసి ఇచ్చెదము ఇవి యివి యవసేల! సకల మెషీనులు, వాటి యొక్క ప్రత్యేకభాగములన్ను తక్షణమే జేసి స్వయజేయ గలము. మరియు, హాస్కువైర్ బాదులు పోతపోసిన ఇనుప స్తంభములు, లాంపుపోట్లు, చిత్రమగు రైలును జేయుట యందు ఘనతవహించి యున్నారము. తక్షణమే మాకు వ్రాయుడు.

సి - గోసాలనాయకరు అండు సర్. 287 జేసిన్ పోడి. చెన్నపట్నము

259 1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును. లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బా. ఈ మురబ్బా సాలామిసిరి కాదని ఋజుచేయువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. 8జిసర్డు. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుమాలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసముకల్ల బాల్యములోనే ధాతు నష్టము కలిగినవారికి హృదయకోశము బలహీనమై సురణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవింతురు. ఈసాలామిసిరి మురబ్బా సేవించినయెడ అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బలవీర్యసంపన్ను లయి ప్రకాశించుచు చిరకాలము సుఖముగ జీవింతురు. ఈసాలామిసిరి మురబ్బావల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వప్నస్థితికము మానును, ధాతువు మాత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుపురుగు మానును, బహుమాత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును, రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును సాలామిసిరి అహుది ఒకజాతిపండు. ఇది కాబూల్, కాంధహార్ దేశములలో పెరుగుచున్నది. అక్కడిప్రజలు యీ పండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశమున 4 గురు మనఃస్థుల బలము అదేశమున ఒకమనిషికి కలదు. వై మురబ్బాను సేసించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడి యున్నది 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానికల్ల పూర్తిగగుణము కలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్నాంతరము వగరు గుణ మిచ్చును. అనుపాన పుత్రిక పాఠ్యముతో పంపబడును. 15 తులారు, డబ్బి 1-కి వెల రూ 2-0-0. తసాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు డి. మన్నాలాల్ ఢిల్లీ వైద్యులు, 5, అవన్యూరోడ్డు, బెంగళూరు సిటీ.

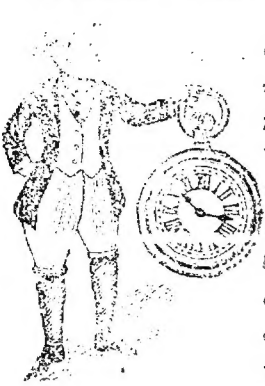
270 "ది న హ రా" తాళము లేని 16" వాచి. చుంచికాల నిర్ణీతకాణి. చాక ధర రకము వాచి లన్నిటిలోను చాల శ్రేష్ఠమైనది. సాధారణపు వాడుకయందు 5 సం॥ ముల వఱకు నిలుచును. విశేషము:— చక్కగా గిల్లి చేయబడి ఓ వెక ఫేసు గలిగినది. లోపలిభాగమున నిలు కేసు గలదు. దీనికి చేతలెండు స్ప్రింగు గలగు. అంగుచే దీనికి ఎక్కువకీ యిచ్చినను తెగిపోవుటకు వీలులేక గట్టిగానుండును. ఇంకను ఇదేమిల్దయాలను, సెకండ్లుముల్లును గలవు. వెల రూ. 5. Khader & Yousuf Bros. Government & Railway Suppliers, Madras.

ఉమ్మడి-రామయ్యశెట్టి, గురుసామిశెట్టి కంపెనీ. షరాపు వర్తకులు, మదరాసు ఉన్న. తింతి విలాసము:— "ఉమ్మడిశూర్" ఇందుక్రింద కనుపరచినట్టిన్ని ఇతరమైనట్టిన్ని బర్మాసైబులకు తగుమైనట్లుల ఇమిలేవకా కెంపులున్ను వైక్రాంతములు వగైరా కమలములున్ను బెడకాసులు అణకాసులున్ను బంగారపు నగలున్ను వెరాళ్ళుగల నగలున్ను పృథురమాళ్ళున్ను డాకేటలాగులను తెప్పించుకొని యునుకొని ధరిలను మాకు ఆర్డరు పంపుదురిని ధించుచున్నాము. 125

75] మదనకామేశ్వరలేహ్యము ఇది మేహము, నిక్కాక, కుక్షనష్టము, అతిమాత్రమును, హరించి మిక్కిలి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, యోజన సుఖమును, సంతానప్రాప్తిని కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బాలు చాలు. 20 సులముల డబ్బి రూ 1-0-0 పాలను గంధ లేహ్యము. యిది నక్షత్రుడికి శ్రేష్ఠమైనది. సహమేహము, మేహ పాదలు, యితర చర్మరోగములు, క్షేణికోపము, మలబద్ధము, మొదలగు వాటికి బ్రహ్మాస్త్రము. 2 డబ్బాలు చాలు. 20 సులముల డబ్బి రూ 1-0-0 ఘన సార చంద్రిని. ఇది ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు, మొదలగు అంటు (సెక్) రోగములకు, మాత్రపురుటను, శ్రీల కుసుమవ్యాధులను, తక్షణమే మాన్పును. 2 సీసాలు చాలు. సీ సా రూ. 1-4-0 మ హా ఖండాంక లేహ్యము. ఇది సమస్తవైర్యములు, పులిశేవులు, అజీర్ణము, చులబద్ధము మొదలగువాటికి రామబాణము. 20 పు॥ డబ్బి 1-0-0 వి. పి. ఖర్చులు పేరు. క్యాట్లాగు ఉచితము. ఆయుర్వేద సమాజం, సాంధూరు, గుంటూరు జిల్లా.

నంబీవి 265 ఇది యొకగొప్పక్రియ నిమిత్త్యయంత్రబిగుమానముతో చేసిన తాయెతు. దీనిప్రభావ చింత్యము. దీని నలంకరించు కొనిన, దేహ సంరక్షణకు కావు. కలం, అమృతాను మొదలగు అంటుబాధ్యములను పోకనీయును. భూతిప్రేత పిశాచములను నాచివోలును, అరోగ్యము, తేజము, బలము, సుఖము, ఉత్సాహము నొసంగుట లోకజ్ఞానాధము వంటిది. క్రూర శత్రువులు మిత్రులగుదురు. సభకట్టు, సర్వజన వశీకరణము, నవగ్రహములకు చింతానశి, వ్యాజ్య, వ్యాపార, వ్యవహార, కార్యార్థసమేతమై బోవునపుడు దీనిని ధరించు కొనిన జయమును లాభమును గలుగును. ఇది సర్వోపధ సేవ యగు నొక యాహాయి మహాత్మ్యుని చే గనిపెట్టబడినది. శ్రీపురుషులచాలవృద్ధులందరును తెప్పించుకొనిధరింపదగిన అమూల్యమైన సుప్రత్యక్షమైన రక్షతాయెతులు. 1 సంజీవి వెల రూ. 1-5-0 లు, పోసేజి 0-8-0 లు. 6 సంజీవులు రూ 6-0-0 లు పోస్టేజి యానాం. 12 సంజీవులు రూ 12-0-0 లు పోస్టేజి లేదు. (ఒకేసారి డబ్బక సంజీవులు తెప్పించుకొనువారికి ఒక గడియారము బహుమానముగా పంపబడును.) విలాసము:—మెస్ట్రోప్రెస్, ఒంగోలు. గుంటూరుజిల్లా

తేదీను పాకెట్టు లీవరు
గడియారము 1-12-0.

ఇదివరలో విక్రయించినది రూ. 8 14-0
ఇంత ఎక్కువ క్రయంకల
గడియారమును మాకం
పెని పేరు ప్రఖ్యాతి
చేయవలెనని ఈ నెల
అక్టోబరులోగ నెప్పించు
కొనువారికి రూ. 1-12-0
లకేయ్యవలెను. ఈగడి
యారము చూపుతు సాగ
సుగా నుండును.

ఇంత కంపెనీలో ఇంత తక్కువ వెలకు దొరకదు.
5 సంవత్సరములకు గ్యారంటీ ఇవ్వబడును.

వి.ఎ.ఎస్. పాణి
సాహుకారుపేట, మదరాసు.

257

ఉచితముగా పొరకును.

మానవులు ఆరో
గ్యముగా నుండుటకు
తినవలసిన ముఖ్య
మందుల క్యాటలాగు
మాకు వ్రాసిన వెంటనే పంపబడును.

త్వరపడును. కొన్నిప్రతులు గలవు.

కె.వి. సామి ఔషధశాల.

నెం 11 రు, ఛర్మరాజుగుడి వీధి

మింటుపోస్టు, మదరాసు.

2583

The Madras Astrological Bureau, Madras

జాతకములు

శ్రీమాన్ జ్యోతిర్విద్యాభూషణ శతావధాని
కే. శ్రీనివాసాచార్యులుగారిచే

కళత్రము, సంతానము,

ఆయువు, విద్య, భాగ్యము

ఇత్యాది ద్వాదశ భావములు తెలుపబడును.

సంవత్సర ఫలమును 1-0-0) విశేషము వ్రాయు
పూర్వజాతకమును 5-0-0) టకు రూ. 10-0-0.

కార్యసిద్ధిప్రశ్న, ముహూర్తము, వాస్తు వినికి
వేసుధర. సరియైనవి కాలమును వ్రాయును.

జ్యోతిష కార్యాలయము

28, కొల్లావారి ఆగ్రహారం,

441

రాయపురం, మదరాసు.

Seeds & Plants.

నానావిధ చెట్లు దినుసులు.

మెడల్పు పొందిన సేలం క్రేన్ మామిడిచెట్లు
పలువిధమైన చెట్లదినుసులు యొక అనేక విధము
లయిన మొక్కల దినుసులు సీమ కాయకూరలు
నాటుకాయకూరలు విత్తనములు సరసముగ విక్ర
యింపబడును. కావలసిన వారు అర్థశాస్త్రపు
పరిశిష్టే, పటముతో ఇంగ్లీషు తెనుగు క్యాటలాగు
కంపుతాము. జాబులు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను

ఎస్. కె. వి. కాదర్ మీరాసాహెబు,

విత్తనములు, మొక్కలు వర్తకుడు

కుమారస్వామిపట్ట, సేలం.

సామ్రాజ్య శాసన సభ

సామ్రాజ్యశాసనసభ గత నెల 27 వ తేదీని సింహానగర
మున రాజప్రతినిధిగారి యధ్యక్షతక్రింద జరిగినది. సర్ ఎన్
జి. సింహా, సర్ ఆర్. ఎన్. ముఖర్జీ, న్యాయమూర్తి జలాలా
ప్రసాదు, న్యాయమూర్తి సి. కె. మల్లీక్, ఆఫీసులో ఆల్, బారి
ప్రభు గుప్తగార్లు ప్రేక్షకవర్గమునందుండిరి.

(సారంభమున సర్ ఇబ్రహీం రహింతుల్లా, సర్ ఛజుర్
భాయ్ కరీంభాయిగార్లవలన ప్రమాణములను వీక్షింపిరి.

వారినామాలుబిల్లు.

య్యసమయమునందు బ్రిటిషు. ఇండియాకు చెయట
చెలానుని కావలసిన వారినామాల విషయపుబిల్లును ఉపపా
సించిన పిదప సర్ జాజ్జి బారన్సుగారుదానినిగూర్చి స్వల్పవివర
న్యాసము గావించిరి.

సండిత మదనమోహన మోక్షగారు ఒక సవరణ
సంపాదించిరి. బారన్సుగారు దానికి సమాధానమును తృప్తి
కరముగా తెప్పినవెనుక బిల్లు ఆమోదించబడెను.

పాట్నా విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు.

అనంతరము సర్ శంకర్ నాయరుగారు పాట్నా విశ్వ
విద్యాలయపుబిల్లును సవరణపొంది ఇటీవల ప్రత్యేకరాష్ట్రముగా
జేయబడిన బీహారు ఒరిస్సాలయందు అత్యవసరమైన మోక్షోష్ట
ఇదివరకే నిర్మింపబడె ననియు, ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయ
మొక్కటే లేరుగుపడి యున్నదనియు, ఆ విశ్వవిద్యాలయమును
పాట్నా నగరమున నిర్మించుటకు హిందూదేశ కార్యదర్శిగా
రంగీకరించి ననియు, ఆ విశ్వవిద్యాలయమునందు ప్రస్తుతము
పాట్నా నగరములో చుట్టుప్రక్కల చేరువగు నుండుకొన్ని
కళాశాలలను మాత్రమే చేర్చుకొందు మరియు తెప్పి నెనేటు
సిండికేటు సభల నిర్మాణమునుగూర్చియు, ఆసభల అధికార
నియోజనమును గూర్చియు వివరించిరి.

కృష్ణసాహే, పండిత మదనమోహనమోక్షగారు, నవాబు
నయ్యను నవాబాల్ ఛాదర్, భూషేంద్రనాథనాథ, సామ్ర,
శ్రీనివాసరాష్ట్ర, హేహా గార్లు బిల్లును బలపఱచిరి.

పండిత మదనమోహన మోక్షగారు బిల్లును విమర్శిం
చుచు యున్న టేబుల్స్ టునందు 124 వ, ఆంగ్లసంయుక్త
రాజ్యములందు 88 యను, జర్మనీయందు 22 వ, ఇటలీయందు
21 యను, ఫ్రాన్సునందు 15 వ, విశ్వవిద్యాలయములు గలవని
యు, హిందూదేశమునందును ఒక్కొక్క విశ్వవిద్యాలయము
బయల్పెనుటకుభూమిక మరియు సిండికేటు సేనేటు సభల
నిర్మాణ, అధికార నియోజనములనుగూర్చిన విషయములు
విమర్శియములనియు, ప్రత్యేకసంఘమువారు వానిని విచారించి
పకలయు ననియు చెప్పిరి. నవాబాల్ ఛాదర్, భూషేంద్రనాథ
నాథు, చెట్టలూగుగార్లు సేనేటు సిండికేటు విషయములు
తృప్తికరములుగా లేననియు, వాని ప్రత్యేక సంఘమువారు
చర్చించుట యవసరమయ్యు చెప్పిరి.

సి. ఎన్. శర్మగారు బిల్లును విమర్శించుచు ఈ
విశ్వవిద్యాలయము హిందీభాషయే మాతృభాషగాగలవారి
కుపయోగించుననియు, హిందీభాష ప్రత్యేకముఖ్యభాషగాగల
విశ్వవిద్యాలయము లీచకును నున్నందున ఈవిశ్వవిద్యాలయపు
ఆగత్యము లీచకు సంబంధమువలెగా నున్నదనియు. చెప్పి
విశ్వవిద్యాలయ నిర్వహణమున కగువ్యయవివరములను నూచించి
ప్రస్తుతసమయమున నంతటి సుహృద్యమును హిందూదేశ
ప్రభుత్వమువారు భరింపగలరా యని ప్రశ్నించిరి. హిందూదేశ
ప్రభుత్వమువారికి కార్యాఖి విషయమున రాజనీతి సుస్థిర
మైనదా లేకయెవరెట్లు చెప్పిన నదివిని తుణుకుచలమునొందు
నదియో యనియు శర్మగారు రడిగిరి. హిందీభాషతో ఉరియా
భాష కేమాత్రము సంబంధము లేనందున ఈవిశ్వవిద్యాలయమును
ఒరిస్సారాష్ట్రమున తెల్లుపకరించు ననియు వారు ప్రశ్నించి
విశ్వ విద్యాలయములను రాష్ట్రవిభాగముల ప్రకారము నిర్మిం
పక భాషాప్రయుక్తముగా నిర్మించుట ముఖ్యమనియు, ప్రస్తు
తమున్న విశ్వవిద్యాలయములందు బాతీయ సాహిత్యభాష
సాహిత్యము లేమారు లేకయు వారు వాదించిరి

శర్మగారు ప్రాథమిక విద్యావిషయమును గూర్చి మా
నగరమునందు శంకర్ నాయరుగారికి అప్పడధ్య
క్షుల లేని శర్మగారు చెప్పిన విషయములకు ప్రస్తుతము
ప్రభుత్వము నగు కష్టమునకు సంబంధ ముండవలెను నెడల

శర్మగారు రాజ్యములను ప్రస్తుతసమయమున వాదించ నీయ
మని చెప్పిరి

శ్రీనివాసరాష్ట్ర గారు బిల్లును బలపఱచుచు సి. ఎన్.
శర్మగారు మొదట విశ్వవిద్యాలయపు ఆర్థిక విషయమును
గూర్చియు తరువాత విశ్వవిద్యాలయపు ఉద్దేశములనుగూర్చియు
శంకర్ నాయరుగారిని ప్రశ్నించిరి చెప్పిరి. ఈ విశ్వ
విద్యాలయమున కగు వ్యయము ముక్కాల్గు ముప్పైసము హిం
దూదేశ ప్రభుత్వమువారే భరింపవలసి వచ్చును. ఉద్దేశములను
గూర్చి ప్రశ్నించు సందర్భమున ప్రత్యేకముగా బాతీయ సార
స్వతాభివృద్ధికి దోడ్పడునట్టి విశ్వవిద్యాలయము లవసరములని
చెప్పినప్పుడు శర్మగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమును. తను
జనస్సునం దినుకొని యుందురు.

మైనూరు విశ్వవిద్యాలయ సంస్థాపనమునకు గారణము
కన్నడభాషాస్థితిని వృద్ధిచేయుటయే. తిరువేంగళమునందు
మళయాళ దేశమున కొకవిశ్వవిద్యాలయము కావలయునని
యొక యుద్యమము ప్రారంభ మైనది. కాలక్రమమున ఆవిశ్వ
విద్యాలయమును వచ్చును. ఈసమయమున సర్ శంకర్ నాయ
రుగారిని ప్రశ్నించుట కిది ఆధారముగా నుండజనదు.

దానవిక్రయముల బిల్లు

అనంతరము ఈ బిల్లుసంపాదించుటకైన వెనుక పెటల్బూగు
గారు ఆస్తుల దానవిక్రయముల బిల్లు సందర్భమున ప్రత్యేక
సంఘమువారి రిపోర్టును జదివిరి. ఈబిల్లునందు మహమ్మదీయుల
విషయము త్రోసివేయబడుటకు వారు చింతించి త్వరలో మ
హమ్మదీయ ప్రజలను బిల్లు ప్రాముఖ్యము నొప్పకొనుట రని
మాచించిరి. ప్రత్యేక సంఘమువారు బిల్లునం దనేకములగు సవ
రణలు చేసిరి గాని ముఖ్యంశములను మట్టుకు మార్చలేదు.

దాదాభాయిగారుబిల్లునందు ప్రత్యేక సంఘమువారిచే
చేయబడిన కొన్ని సవరణలను మాచించిరి.

ప్రశ్నలకు జవాబులు.

య్యధానంతరము జరుగబోవు ఆర్థికసమావేశమునకు
భారతవర్షమునుండి ఒకప్రతినిధిని మఱు నియోజించి పంప
వలయునని సర్ ఛజుల్ భాయి కరీంభాయిగారు రడిగిన ప్రశ్న
మునకు సర్ జాజ్జి బారన్సుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు
య్యధానంతర ఆర్థిక వ్యవస్థల సేర్వీటును సందర్భమున
నేయే సమావేశములు జరిగినను భారతవర్ష ప్రతినిధి యొకడు
తప్పకపోవలయునని హిందూదేశకార్యదర్శిగారితో ఉత్తర
ప్రత్యుత్తరములు జరుగుచున్నవనియు ముఖ్యమంత్రిగారును
ఆర్థికసమావేశములందు భారతీయ ప్రాతినిధ్యముండునని రూఢి
గాఁ జెప్పిననియు చెప్పిరి.

స్వదేశసంస్థానాధిపతులును, వివిధరాష్ట్ర ప్రజలను
య్యధ సాహాయ్యముగా నొసంగిన ద్రవ్యమును గూర్చి మహా
రాజా సర్ మహేంద్రచంద్రనందిగా రడిగిన ప్రశ్నమునకు
సర్ రెజినాల్డ్ క్రాడక్ గారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు ఈ
క్రింది పద్ధతులను చెప్పిరి.

నిధులు;— సామ్రాజ్యవైందవ సహాయనిధి 129,875
పానులు, సెంటుజాన్సు ఆంబ్యులెన్సుసంఘనిధి (సగదు) 91000
పానులు; ఆసంఘమునకే దానములు 127000 పానులు, బొం
బాయి యుద్ధసాహాయ్యనిధి 13000 పానులు, చెన్న పురియుద్ధ
సాహాయ్యనిధి 288000 పానులు, సంయుక్తపరగణాల యుద్ధ
సాహాయ్యనిధి 20000 పానులు, పంజాబు విమానములనిధి 10000
పానులు, కలకత్తా ఆంబ్యులెన్సు మోటరులు 45000 పానులు,
భాగల్పూరు ఆంబ్యులెన్సు, మోటరులు 10800 పానులు,
బంగాళపు ఆసుపత్రి నావ 8700 పానులు, బెల్జియనుల సహా
యనిధి 27000 పానులు. ఇవిగాక స్వదేశసంస్థానాధీశులను
నగదుగను, దానములగును విశేషసాహాయ్యమును జేసి యుం
డిరి. కాని ఈవిషయపు పద్ధతులు సులభముగా లభింపవు.

హిందూదేశ రక్షణశాసనముక్రింద నిర్బంధావాగమున
నుంబడిన వారినిగూర్చి దాదాభాయిగారు రడిగిన ప్రశ్న ముకు
సర్ రెజినాల్డ్ క్రాడక్ గారు బిల్లు తెలిపిరి —

హిందూదేశ రక్షణశాసనము క్రింద నిర్బంధావాగమున
నుంబడినవారు తాము చెప్పుకొనదలచినదానిని స్థానిక ప్రభు
త్వమువారి, శిక్షకుల సౌకర్యములు ఏర్పలుపరచబడినవి

సాధారణముగా శిక్షితులు తాము చెప్పదలచుకొనిన వానిని చెప్పటకు వకకాళ మంతటను ఈయబడుచున్నది. నిర్బంధావాస శిక్ష విధించుటకు ముందు శిక్షాక్షుల విషయమున పూచీగల ప్రభుత్వోద్యోగులు బాగుగా విచారణలు సలుపుదురు.

హిందూదేశ రక్షణశాసనముక్రింద ద్వైపాంతరవాసశిక్ష విధింపబడినవాని గూర్చి నావాభాయిగారి ప్రశ్నమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు 1915వ సంవత్సరపు హిందూదేశరక్షణ శాసనముక్రింద నిర్బంధావాసమున నుంచినవారికి వివిధ పునరుత్థాపన పోకడ మాన్వితా నిర్బంధింపబడినవారు 433 సర్ రెజిస్ట్రార్లు క్రాడక్ గారు చెప్పిరి.

శిల్పి మన్యములై లుమాగ్గుమునుగూర్చి సర్ గిల్లాన్ గారు హిందూదేశ రక్షణ శాసనము ప్రకారము మొసగుచు రైలువే బోర్డువా రి విషయములనుగూర్చి రైలువే అధికారులతో యోచింప నున్నారని చెప్పిరి.

కొకయినును వాచువారి శిక్షనుగూర్చి హిందూదేశరక్షణ శాసనము ప్రకారము సర్ జార్జి బారమ్మగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు రైల్వేవిషయమున గాక ఇతరవిషయములకు కొకయినును నుంచుకొనుట హిందూదేశమునందు చాలకాలము నుండి మహాదోషముగా భావించబడుచు చున్నదనియు, అట్టి స్థితి ఆంగ్లదేశమునందు ఇటీవల నుండియే కలిగినది గాన హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారు ఆంగ్లదేశ ప్రభుత్వమువారి నిబంధనల ననుసరించుట అగత్యము కాదనియు తెలిపిరి.

రైలుబండ్లలో యూరేషియనులకును యూరోపియనులకును ప్రత్యేక పు బండ్లను నిలువయుంచు విషయమును గూర్చి కామినీ కుమార్చందుగా రడిగిన ప్రశ్నమునకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు యూరోపియనులకును, యూరేషియనులకును, ఆంగ్ల ఇండియనులకును కి-వతరగతి బండ్లను కొండలు రైలు వే అధికారులు నిలువయుంచు చున్నారనియు చెప్పిరి. యూరేషియనులకును, యూరోపియనులకును ఆంగ్ల ఇండియనులకును బండ్లు నిలువయుంచుట న్యాయబద్ధము కాదని యే నిబంధనల పు స్తకమునందును కెప్పబడియుండ లేదనియు వాచిరి.

సామ్రాజ్య శాసనసభలో ఆస్సాము రాష్ట్ర మహమ్మదీయజన ప్రాతినిధ్యమునుగూర్చి కామినీకుమార్ చందుగారికి ప్రత్యుత్తర మొసగుచు సర్ రెజిస్ట్రార్లు క్రాడక్ గారు సామ్రాజ్య శాసన సభయందు ప్రస్తుత నిర్మాణము ప్రకారము ఆస్సాము రాష్ట్ర మహమ్మదీయులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమిచ్చుటకు వీలులేదు గాన శాసనసభ నిర్మాణవిధానమునందు మార్పులేమైన యోచనమునకునచ్చు నెడల వారివిషయమై యోచింతుమని చెప్పిరి.

యొద్దవిషయమున వైద్య సేవకొరత దరఖాస్తుల బంపిన వైద్యపట్టభద్రులనుగూర్చి బి. ఎక్. శర్మగారు రడిగిన ప్రశ్నమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు మేజరు జనరలు పి. హెచ్. బింగ్లీ గారు చెప్పిరి—దరఖాస్తుల మొత్తము 32. ఈసంఖ్య యందు 55వందల దరిమిలా తమ సేవను మానుకొనుదుమని చెప్పిరి. 189మంది వైద్య సేవవిషయమైన వరతులనింకనంగీకరింపలేదు. వై మొత్తము కాక 92మంది సివిలు అసిస్టెంటు సర్జనులు తమంతట తామే నిచ్చుకముగా సేనావిషయమున వైద్య సేవ చేసెదమని చెప్పిరి. వీరిలో 88 మందికి తాత్కాలికముగా నుద్యోగము లిచ్చిరి.

యొద్దతంతివా ర్థలను నిలిపియుంచుట ఆలస్యము చేయుట మున్నగు విషయములనుగూర్చి బి. ఎక్. శర్మగారు రడిగిన ప్రశ్నమునకు మేజరు జనరలు బింగ్లీ గారు సమాధానము చెప్పుచు సెన్సరులు తంతివా ర్థల యోగ్యతా యోగ్యతలను న్యాయా న్యాయములను విచారింపుచు, తరు క్రియబడిన విశేషాధికారములను తంతివా ర్థల యోగ్యతా యోగ్యతలను విచారించి తంతివా ర్థలను నిలిపియుటయో లేక ఆలస్యముచేయుటయో చేయుచున్నారని చెప్పిరి.

రాయి పూరునుండి పావ్యతి పురమునకు వేయ దలచిన రైలుమాగ్గుమును గూర్చి బి. ఎక్. శర్మగారికి సర్ ఆర్. గిల్లాన్ గారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు చెప్పిరి. మధ్య ఇండియా తూర్పుభాగమునకు చెన్న పురినుండి కలకత్తాకు పోవు సముద్రతీరపు రైలు మాగ్గుముతో సంబంధము లేదు. రాయి పూరు విషయగగము రైలుమాగ్గుము వానిని రెంటిని గలుపును. ప్రస్తుతవిషయములకు సామ్యుచాలనందున యుద్ధమును నిలిచి పోయెను. పనియెప్పుడు ప్రారంభింప గలగో ప్రభుత్వమువారిప్పుడు చెప్పజాలరు.

సింలాయందు జరిగిన రైలువే సంఘముల సమావేశము లకు గు వ్యయములను గూర్చి హిందూదేశ రక్షణ శాసనము ప్రకారము సర్ ఆర్. గిల్లాన్ గారు చెప్పిరి.—గడనిన కొన్ని సంవత్సరములందు సింలాయో సమవడిన రైలువే సంఘముల సమావేశములనల వై న వ్యయము లీక్రింద తెలుపబడినవి. 1910 సం॥ రు 1967 లు, 1911 సం॥ రు 1590 లు, 1912 సం॥ రు 2824 లు. 1913 సం॥ రు 3799 లనియు 1914వ సంవత్సరమునం దే సమావేశమును జరిగలేదనియు వారు చెప్పిరి.

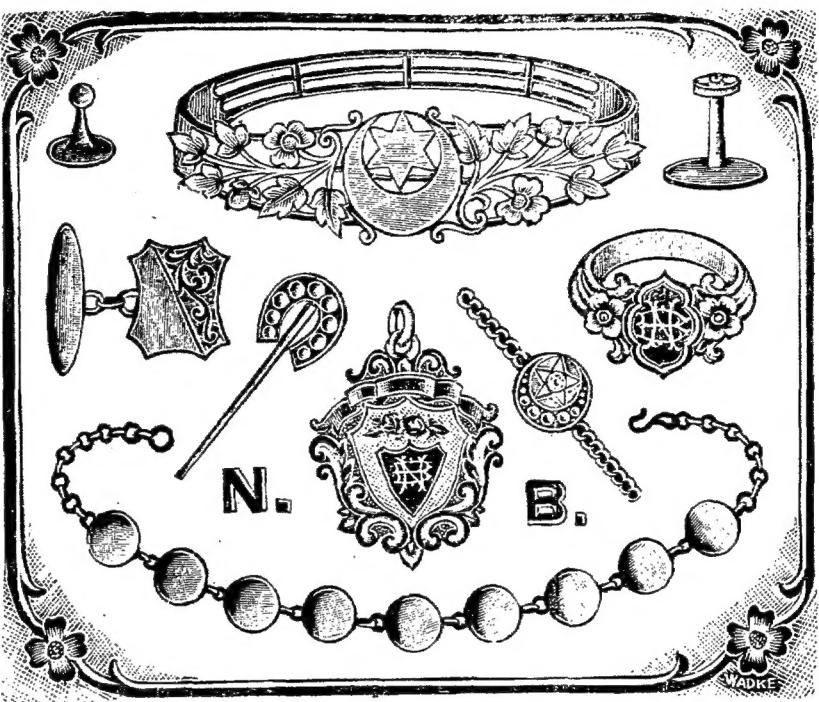
203] వి. ఏ. ఎస్. పాణిగారి సర్వవిధముల తేలు విషనంజీవి

ఏడ్పుచువచ్చువారు సప్రచు పోదురు. గుణము లేనియెడల 100 రూపాయలు ఇహం.

పోలికమందులను చూచి తీసి మూసముగోతును. ఇప్పుడిప్పుడు పనికిగాని మందులు వచ్చియున్నవి. మందు తీయుటకు మునుపు మాయొక్క లంగరు మార్కును చూచి తీసువలసివచ్చి. తేలుకొట్టినతోడనే పనికిరాని యెక్కో మందులను వేసియు ప్రయోజనములేక పోవుచున్నది. అప్పుడు తల్లిదండ్రులు గాని, సహాదరులుగాని, భార్యగాని దుఃఖము పొందవచ్చునేగాని ఆబాధలొనర్వలవిభావనను వారు ఎత్తుకొనలేరు. కాబట్టి అన్ని నందులకన్న న, బంగారపుల కన్న న మాయొక్క లంగరుమార్కు స్వల్పవిధముల తేలువిషనంజీవియే గొప్ప ఆపన్నిష్ఠుడని చెప్పవలెను సందేహము లేదు. ఇదివరకు తేలుకాటునకు తగ్గుమైనచుం దెవరును కనిపెట్టక పోయినందున మేము జవలయొక్క కిష్టమును నిశ్చయించుట ప్రధాన కర్తవ్యమని తలచి మిక్కిలి దేవత్రమతో ఈమందును కనిపెట్టివాము. ఇది అపన్నిష్ఠుడగుటచేత ప్రతి ఇంటిలోను ఆవశ్యముగా నుండవలయును. దైత్యక మలాచెప్పి నట్లు వేసిన రెండునిమిషములలో గుణము కలుగును. అట్లు గుణములేనియెడల తమ వైకము వాపసుచేయబడును. ఈవందును ఇంకా ఎలుక, కుక్క, పక్షికాయకప్పు జటి, పాము మొదలైన విషజంతువుల కాటులకు కూడ ఉపయోగింపవచ్చును. ధర పాకెట్ 1-కి 0-8-0 డజను 1-కి 5-0-0. ఇహం 1 ఫున్ టెన్ పేనా

విలాసము:—వి. ఏ. ఎస్. పాణి నెం. కి. ఇరుళప్పక నిధి, మద్రాసు.

నరోత్తందాస్ భాజ

నగల వస్త్రములు
బొంబాయి నెంబరు. 2

నవీననాగరిక పు నాణ్యమైన నగల ఎప్పుడును తయారుగా నుండును. ధరలు చాల సరళముగా నుండును. సంతోషము సంతృప్తి యు నిచ్చును.

వ్యవహారములు ఇంగ్లీషులో జరుపబడతెను.

ఆర్డరు వీ.పి. వ్యారా పంపబడును.

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వము

(The Telugu Encyclopaedia)

మొదటి సంపుటము

680 పుటలు. వెల 6-8-0. క్యాలికో బైండు

త్వరగా చందాదారులు గండు.

ఆలస్యమైన సంపుటములు దొరకుట దుర్లభము

రెండవ సంపుటము తయారగుచున్నది.

విక్రయకా:—

కె. వి. లక్ష్మణ రావు ఎం. ఏ,

(ముఖ్య సంపాదకులు)

మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

విష్ణుక్షేత్రమహిమ

ఇందు తిరుపతి, మేలుకొట, శ్రీరంగము, హస్తినగిరి, అనగా కంచి మొదలగు స్థలములయొక్క మాహాత్మ్యములును ఆయా మార్పులయొక్క నామధేయములను తీర్చివేషములు ను, అందులకు కారణములను, జహు బాగుగా వ్రాసియున్నది.

ఇదిగాక

తిరుపతి శ్రీ వేంకటాచలపతి, వై తిరుపతి పాపవినాశ తీర్థము పనుట మేలుకొట శ్రీ చెళ్లపిళ్లసామి, అతిని గుడియు గుంటయు, శ్రీరంగవిమానము శ్రీరంగముయొక్క సప్త ప్రాకారముల, కంచి శ్రీనరదరాజులు గరుడవాహన సేవతో నున్న వరధరాజులస్వామిలవారి దేవళములయొక్క ఫోటో నున్న, అంతుచేర్చి 8 ఆట్రోను పటములతో నున్నది.

వెల రూ. 1 0-0

ఎమ్. ఆది అండ్ కంపెని,

పుస్తక వ్యాపారులు, మద్రాసు.

వాచీలను కొనువారికి మంచిదియగును. తృప్తికరమయినవాచీలు. ఒకసారి తెప్పించిచూడును.

(1) వెండిమూత, 18 మిడియం వైజు రు. 8-0-0 షేన్నిడయలు రు. 8-8-0 పూచి 8 ఏండ్లు. (2) లోహము, 18 లోహము మూల సరియైనకాలము చూపును. పూచి 5 సంవత్సరముల రు. 4-8-0 (3) చక్కని రిక్కిలు వెండిమూత డబ్బుల్ గ్లాసు. నిండుమూత నగ 8 ల రు. 16, 19 వైజులు. పూచి 5 ఏండ్లు రు. 6 (4) డిటోడిటో "క" మూడి రు. 8. (5) వాచమునకు దీక్షము యిచ్చునది తీవరువాచ్ నిక్కెలుము తరు. 7. డిటో వెండి రు. 9-8-0 (6) మణికట్టువాచి నిక్కెలువెండి రు. 5. డిటో వెండి రు. 6. 1 శ్రీవ సహాయజీవితవాచి, నిమిషముల మాలి నది. శ్రీవ సహాయ రు. 8 పూచి 5 సంవత్సరములు వెట్టుఎండు వాచి కంపెనివారి ఈవై వాచీలు గాక కాస్తాపు వేరెంటు మున్న గుప్తసిద్ధి కక్కిన రత్నము లేయు వాచీలు, బంగారువాచి, వెండి. టోకునగాని చిల్లరనగాని మావర్తదొరుకును, ఒక్కవాచికి పి. పి. ఆ 6 లు. అడ్డదానిల్లి బంపిన తేటలగును! బంపించును. ఎక్. గోపాలకృష్ణ, నాచ్ మేకరు.

జమ్మనుపేడుకేసకు మిమారువీధి, 174 బొంబాయి 2.

కవిత్వతత్త్వవిచారము.

(Principles of Telugu Poetry)

ప్రంథక ర్త: క రామలింగారెడ్డిగారు ఎం. ఏ., అచ్చుకొత్తరకము. వెల రు 1-8-0.

చిరునామా:— హెచ్. వి. కృష్ణ & కో

వల్లెమెంగు ఏజెంట్లు,

287 చింతాక్రికేట, మద్రాసు

కీర్తిశేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0
వి. పి. ఖర్చుల ప్రత్యేకము.
అమృతాంజం డిపో, బొంబాయి, అండ్ మద్రాసు

ప్రకృతి శాస్త్ర విషయములు

శక్తి నిర్మాణము.

ప్రకృతి వ్యాప్తమున వ్యాప్త కాలపర్యంత భావాలకు కురిసి వ్రాయడమైనది. శక్తిని నిర్ణయించుటకు కావలయు సంకేతము లీ వ్యాప్తమున నూచితము.

శక్తి చలనకారణము. చలనము నిర్ణయించునది వేగము. వేగము నూచము, కాలము, ఈ రెంటి సంబంధము. వేగమునకు వాహనములు.

పాదావళి గాలి	10	అడుగులు	1 సెకను.
బిల్లుబండి	36-75	"	"
గర్జనము	110	"	"
సుడిగాలి	160	"	"
భూ కంఠము	10-1000	"	"
వెలుగు	192000	"	మైలు

వేగము 1 సమము, 2 అసమము-అసమ వేగము, ప్రతి క్షణమునకు గాని సెకనునకుగాని మారునది. ఇట్టి అసమ వేగము సురక్షిత, వృద్ధిదశల పొందవచ్చును. భూశక్తి జనకముగా వేగవృద్ధి 32 అడుగులు 1 సెకను-1 సెకను అక్షర ప్రతి సెకనును వేగవృద్ధి 32 అడుగులు 1 సెకనునకు పడుచుండు వస్తువుయొక్క వేగము. మొదటి సెకను ఆరంభమును సున్న, రెండవ సెకను ఆరంభమును 32 అడుగులు సెకనునకు, మూడవ సెకను ఆది 64 అడుగులు.

వ్యాటన శాస్త్రములలో మూడు సూత్రముల వచించి. ఆ ఆమునపేర్లు భాగించినవి.

1 వ సూత్రము.

పదార్థ పదార్థ మైగుణము. ప్రతిపదార్థమున కదలుచున్న రేఖా దిశనే సమవేగముతో బోవును. ఇతర శక్తులు పనిచేసినయెడల చలన దిశయందుగాని, వేగమున గాని మార్పు తీసువచ్చును. లేనియెడల మార్పులేమియు నుండవు. ఈ సూత్రము ప్రకృతి ప్రదర్శించుట దుస్సాధ్యము. కాని మన అనుభవములకు సరికే సంగతులు దీనిని దర్శించుచున్నవి. భృంగి పోవుచున్న బండి దిగినయెడల ముందరకు పడుచును. దిగిన వెంటనే భూమి స్పర్శనలక నడుము క్రిందిభాగ మొక పొవును. మిదిభాగము బండియందున్న పుటి చలనస్థితి వీడక పోవుటకే ముందరకు పడుచును. కావున గుత్తము హఠాత్తుగ నాగినయెడల అత్యనుభవము విడుదలచేయుచు పదార్థములందు సంభవించు అనుభవప్రదములకుకూడ నిజదృశ్యే కాగణము. మొదట (Engine) ఆగినతోడనే వెనుక బండి ఆగంట్లో వేగముతో ఒకదానివలె నొకటిబడి కుత్తియలుగ నగును.

చలనకారణందలి మార్పు నిర్మాణమునకు శక్తితో ముందు.

2 వ సూత్రము

శక్తి పనిచేయు దిశనేగాక సంభవించును. ఈ రెండవ సూత్రము శక్తినిర్మాణవిధము నేర్పించుచున్నది. పదార్థభావనకు వస్తువుయందుండు పదార్థ సంగ్రహ మెట్లో అట్లే సేవలన భావముకూడ చలనమొత్తము. ఇదివేగపదార్థ భావముల గుణించిన మొత్తము. ఇది సంఖ్యామాపముగ తెలియజేయుటెట్లు? ఈ భా=మ.భా X వేగము.

$$\text{శక్తి} = \text{మ.భా} \times \text{వేగము}$$

$$= \text{మ.భా} \times \text{వేగము}$$

$$= \text{మ.భా} \times \text{వేగము}$$

వ్యాటన శక్తిపరమాణువు శక్తిపరమాణువు నిర్ణయించినది. పనిచేయునది నిర్మాణాలకే పేర్పరచడమైనది. 1 పానుపదార్థ భావమునకు 1 అడుగు 1 సెకను సెకను వేగవృద్ధి కలుగజేయు శక్తియే ఆ భావంత. దీనినే 1 పాండవ అందురు. గరిమాంత పాను నాశ్రయించుకొనిన "యంత" నామము 1 పాను గరిమ. ఇది 1 పానునిలువున 1 అడుగు ఎత్తుకు ప్రయోగించవలసిన శక్తి.

ఈ సూత్రమునందు మరియొక సంగతికూడ గమనించవలెను. అనేక శక్తులు పనిచేయుచున్న పుటికని ఏక శక్తిగాని కాగణమునే చేయుచుగాని, ఒక శక్తికని మరియొక శక్తికని

ఏమియు సంబంధములేదు ఏక శక్తిగాని ప్రమాణమునకు లేగిన మార్పును చలనభావమునకు కలుగజేయును. శక్తిని నిర్ణయించుటకు పరిమాణము, దిశకూడ కావలయునని విశదమే

3 వ సూత్రము

కార్యప్రతికార్యములు సమమై, ఎదురు దిశల సమరేఖను సంభవించును. రంగి కాల్చినయెడల గుండు కొంత వేగముతో బోవును. పిరింగి కదలుటకు వీలున్నయెడల వెనుకకు కొంతవేగముతో కదలును

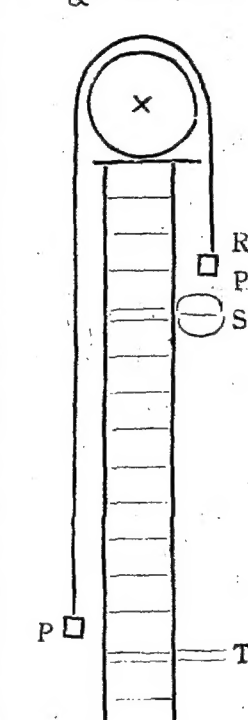
$$\text{ఫిరంగి ప. భా} = \text{వేగము}$$

$$= \text{గుండు ప. భా} = \text{వేగము}$$

చంద్రుని భూమియు భూమిని చంద్రుడను ఆకర్షించుకొనుచున్నది. మొదటి శక్తియే చంద్రుని ఆకాశమార్గమందుంచునది. రెండవ శక్తి సమద్రపు పాటుపోటులకు కారణము ఈ రెండు శక్తులు సమము.

రెండవ సూత్ర యధార్థమును యంత్ర సహాయమున చూపెదము. ఫిరంగుగ నమర్చబడిన కప్పిమిడుగ బోవు నొక సన్నని తాటి రెండు కొనలను రెండు సమాన బరువులు కట్టియున్నవి. ఒక కొలత బద్ధ సహాయమున బరువులు దిగు ఎత్కుదురములు, కొలన వీలగును.

రెండు బరువులు సమముగలచే మొదట చలనముండదు, R చిన్న బరువు P, విడ దెట్టుటలన

P, క్రిందికి దిగును. P, విడిచి వేయను. P, దిగువపుడు S అను ఇనుప "రింగు" లో నుండి పోవును. అట్లు పోయినప్పుడు P, పోవును గాని R ఆచక్రము పయన ఉండిపోవును. ఇంకను కొంతదూరము క్రిందకు ఒక లోహపు బల్ల P, చలనము నాపునట్లు కట్టియున్నది. P మొదట ఒక పట్టుయందుండును, R, పెట్టినను చలనముండదు. పట్టువీడినతోడనే చలన మారంభమగును S దాటునప్పుడు R వీడును. ఈ వీడుట ఒక లోహపు ధ్వనివలనకూడ తెలియ నగును. క్రింద లోహపు బల్ల తగిలి P, ఆగిపోవును. సెకన్లు చూపునదియు, ఇప్పుడు వచ్చినప్పుడు వదలి మరి ఇప్పుడు వచ్చినప్పుడు ఆపు

టకు వీలయ్యుండు గడియారము గలదు. అట్టి గడియారము పట్టు వదలికప్పుడు వదిలి S దాటునప్పుడు ఆపినయెడల చలన మారంభ మగు సమయమునుండి S దాటునరేకి అగు కాలము తెలియును. మరియొక సారి మునుపటివలెనే వదలి S దగ్గర నుండి క్రింది లోహపు బల్ల దగ్గరకు వచ్చు సమయము కనుగొనవలెను S దగ్గరకు, T దగ్గరకు వచ్చినదని మోతవలన తెలియవలెను. అందుచే ఇప్పుడు రెండు సమయాల తెలిసికొనినవి మూడు అంశములు. 1, స్థిరచక్రము స్థానమునుండి S దగ్గరకు బోవు కాలము. 2, S దగ్గరనుండి T దగ్గరకు బోవు కాలము 3, S+T ల కుండుదూరము.

S దాటినతోనే విడిచి చిన్న బరువు వీడును గాన తదంతరచలనము వ్యాటన 1 వ సూత్ర ప్రకారము, సమవేగ చలనముయి యుండును. సమ వేగ చలనము గాన దూరకాలముల (2,3) బట్టి S దాటు దూరమును కుండు వేగము నిర్ణయము. S, T ల కుండు దూరము, మార్చినను, కాలదూర సంబంధము మారక పోవుటలన చలనము సమచలనమేయని నిదర్శనము. ఇదియే వ్యాటన 1 వ సూత్రమునకు ప్రత్యక్ష ప్రమాణము. S, T ల కుండు దూరము 20 అడుగులు 5 సెకన్లులో, పోయినయెడల, దూరము 16 అడుగులు చేసిన కాలము 4 సెకన్లు పట్టును. S దాటిన సమయమునుండి అప్పటికిండు వేగముతో P, సమచలన దశను పొందును.

1, చిక్కిన స్థానమునుండి S దగ్గరకు బోవు కాలము 2 2/3 సెకన్లు చిక్కినయందు వేగమునున్న S దగ్గరకు వేగము విడిచితిని నిర్ణయము. R యొక్క బరువు నిరంతరము పనిచేయునది. అదియే చలనకారణము. అందుచే వృద్ధి సమవేగవృద్ధి అయియుండును. 2 2/3 సెకన్లులో వేగము 4 అడుగులకు సెక

ను వేగము జనించి నదిగాన వేగవృద్ధి 1 1/2 అడుగులు 1 సెకను 1 సెకనునిశ్రమ స్థానము నుండి S వరకు చలనము సమవేగవృద్ధి చలనమునకిదిగా మారుచున్నది. SPL 1 సెకనులో చేయబట్టి స్థలము దుంచిన యెడల అప్పటి కుండు వేగము, పూర్వపు వేగమునకు సగము యుండును అందుచే వ్యాటన 1 వ సూత్రమునకు ప్రమాణ ప్రత్యక్షమే నిరంతరము పనిచేయు శక్తి సమవేగవృద్ధి కారణముగా ఇప్పుడుకని బట్టిన వేగవృద్ధినుండి భూశక్తి జనకముగా వేగవృద్ధి కనుగొనవలెను P-P-10 పాను చిన్న బరువు=1 పాను అయిన యెడల కదల్చునది 1 పానుగరిమ ఇది వ్యాటన 2 వ సూత్రము ననుసరించి (10 X 10 X 1) కనిబట్టిన వేగవృద్ధి

$$1 + \text{భూవేగవృద్ధి} = 21 \times 3/2$$

$$\text{భూవేగవృద్ధి} = 31 1/2 \text{ అడుగులు } \times \text{ సెకను}$$

వ్యాటన 2 వ సూత్రముకూడ రీ యంత్ర సహాయమునే ప్రత్యక్ష ప్రమాణము చిన్న బరువు రెండింటినికీ, కదలు పదార్థభావము అన (P X O, X R) మారకుండ చేసినయెడల, అన R=2 పానులు, P=91 1/2, P=9 1/2 చేసిన వేగవృద్ధి 8 అడుగులు సెకనునకు అగును కదలుపదార్థభావము పూర్వము దానికి రెండింటినికీ, P=20 1/2=P, R=1 పాను అయిన యెడల వేగవృద్ధి పూర్వము దానికి సగమువును శక్తి పదార్థ భావ వేగవృద్ధి గుణించిన మొత్తములో సమముగా మారుచుండును— పదార్థభావ 1 పానుయందు, వేగవృద్ధి=1 అడుగు గాక సెకను సెకను జనించు శక్తి, ఆధారాంత యగుచున్నది.

ప్రాస్పెక్టివమున శక్తి అంత పదార్థభావము ఒక గ్రాము యందు 1 శతాంశమిటు సెకను సెకను వేగవృద్ధి కలుగజేయు శక్తి. దీనికి ఒక "డైను" అందురు

డైను పదార్థ వైజగుణము. శక్తి ప్రయోగము లేక కదలుచున్న వస్తుచలనము మార్పులుండవు. అయినను మార్పు కానప్పుడు శక్తి లేదని చెప్పటకు వీలులేదు రైలు సగవేగముతో బోవుచున్నప్పుడు చలనముండు మార్పు లేనేలేదు ఇంజన్ శక్తి ఏమయినది? అని యడుగవచ్చును ఇంజన్ శక్తి కమ్ములరాపిడి, వాయుసంఘర్షణ వీరిని ఎదిరి చలనవేగము తగ్గకుండ జేయుటయే దానిపని.

శక్తి వేగవృద్ధి ఊణముల పోతునైనను, లేక ఇతర శక్తుల నణచి చలనముండు మార్పులేకుండ చేసినను శక్తి పని చేసినదని యందురు. చలనము లేనియెడల పని ఏమియు చేయలేదనియే, పెద్దరాతి నొకదాని కదల్చు ప్రయత్నించి కదల్చ లేక పోయినయెడల చేసినపని సున్న. ఒకడు నూరు ఇటికల ఒకచోటునుండి మరియొకచోటునకు మోసినయెడల మరియొకడు ఆ స్థానమునుకే 200 ఇటికల మోసిన, రెండవవాడు మొదటివాడు చేసినపనికి రెండింటినికీ సమానము. 100 పానుల బరువు 10 అడుగు రెత్తుకు చేసినపని 20 అడుగు రెత్తుకు చేసినపనిలో సగము "పని" నిర్ణయముతో కాలమునకు సంబంధము లేదు. పని వేగము తెలిసికొనవలసి వచ్చును, కాలము అవసరమై యుండును. గంటకు ఎంతపని? "పని" శక్తి పరిమాణమును ఆ శక్తి దిశను శక్తి పోతుచలన దూరమును గుణించిన మొత్తము "పని" ఆధారాంత 1 పాను ఇది ఒక పాను 1 అడుగు ఎత్తునప్పుడు చేసినపని. ప్రాస్పెక్టివం దువయోగించు అంత 1 డైనును శక్తి, చలనము తత్కారణముగా నాదికేనే, శతాంత మిటరయినప్పుడు చేసినపని. దీనికి 1 "ఎర్గు" అను నామము యిచ్చిరి.

ఒక "ఇంజన్" 198000 పానులను 1 గంటలో 1 అడుగు ఎత్తి గలిగినయెడల పని వేగము సెకనునకు 198000/60 = 60 = 550 Foot Perms అడుగు పానులు సెకనునకు సెకనునకు 550 అడుగు పానుల పనిచేయు బలమునకే "అత్యబలము" అను నామమిచ్చిరి. యంత్రముల విషయమై వాడుక యుండును "పనివేగ" "బల" అంత "కోటి ఎర్గు" దీనికి "వాట్" అను నామము ఇచ్చిరి.

దీపావళి పండుగ బహుమతి

దవవపు తీగల చీరలు

వెల చీర L-1-13-0 పోస్టేజీ ప్రత్యేకము

ఈ చీరలు మిగుల మేలు యైన తెలుపుమల్లులలో, ఎరుపు చాక లేట్ రంగులలో దవవపు తీగలవలె శృంగారముగ అచ్చితిండి, చుట్టును సన్నని అంబు కట్టియున్నది. ధనితలు ఓడలు పండుగల యందు ధరించు కొందురని స్తుతిము వెలుల తగ్గించి యిచ్చెదము. ఈ ధరలు

ఈ రాగల దీపావళి పండుగకు

గోవా రాజ్ చీర   వెల L-1   4-2-0

బొంబాయి బాలామణి చీర   వెల L-1   2-2-0

చిరునామా:— ఎన్. ఎమ్. సామికం. పెని

వెం. 6. వెంకటేశ. ముద్రితీధి, సామకూర పేట మద్రాస్.

న్యాయాంధియా పత్రిక ఆప్పీలు

“న్యాయాంధియా” పత్రికనుండి చెన్నపురి ప్రభుత్వము వారు ముద్రణకాసము క్రింద తీసికొనిన 2000 రూపాయల ధరావత్తు వశపత్రమును గూర్చియు, “న్యాయాంధియా” పత్రిక సంచికలు ఎక్కడనున్నను అవి ప్రభుత్వమువారి వశము కావలయునని శాసించుటను గూర్చియు చదువరు తెలియునన్నారు. న్యాయాంధియా పత్రికాధిపతిరాలు ఆని బెసంటు దొరసాని దానివీధి దాఖలుచేసిన ఆప్పీలు చెన్నపురి హైకోర్టులో ముఖ్యన్యాయమూర్తి, న్యాయమూర్తి ఐలింగ్, న్యాయమూర్తి కేమగిరిఅయ్యలగార్ల యెదుట గత మాసము 21 వ తేదీని విచారణకు వచ్చెను కోర్టువారు వచ్చుట కొక గంట ముందుగానే కోర్టు మందరి మంతయు విద్యాగృహ భోడను న్యాయవాదులతోడను క్రిక్కిరిసిపోయెను.

ప్రభుత్వమువారి పక్షమున పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు ఆచ్ఛరక్, గవర్నరు మెంటు సాలిసిటర్ జెనరల్ గార్ల సాహాయ్యమున ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు వాదించిరి.

అనిబెసంటుగారు తమ వాదములను తామే సలిపిరి. ప్రారంభమున ఆమె తన ఆప్పీలు అట్టిని జదివి ప్రభుత్వమువారు ఆక్షేపణకనుమలని నూచించిన వ్యాసములు గల సంచికలను గాక పత్రిక సంచికల నన్నిటిని తమ వశము చేయవలయునని ప్రకటించిరినియు, అయినను అట్లు వశముచేసికొనలేదనియు చెప్పెను.

క్రొత్తధరావత్తు తీసికొనినందుననే అట్లు చేసిరేమోయని న్యాయమూర్తి కేమగిరిఅయ్యలగార్ల రచనగా క్రొత్త ధరావత్తు తీసికొనటకు ముందును ఏసంచికను ప్రభుత్వమువారు తీసికొన లేదని బెసంటుమ్మ తెలియజేసెను.

పత్రికాశాసనముక్రింద ఆక్షేపించబడిన ప్రచురణములనే ప్రభుత్వమువారు వశపత్రముకొన వలయునని పత్రికలన్నియు వశపత్రముకొన దగదని ఆమె చెప్పి తమ వాదమున కనుకూలముగానుండు కొన్ని ధరావత్తు సంబంధపు కేసులను వివరించెను.

ధరావత్తు విధింపబడు నప్పుడును కేసు విచారింప నప్పుడును ఏయే ప్రచురణములకు ధరావత్తు వశపత్రముకొనదని వ్యక్తిపత్రమువలయును. ఆక్షేపణముగల ప్రచురణముల గుఱించి ముందు తెలియజెప్పినగాదా ముద్రయు తన సమాధానములు చెప్పెను. మొదట స్వల్పముగు ధరావత్తును, అనంతము ఎక్కువ ధరావత్తును, అటాటమ్మట పత్రికను మాన్పించుటయు న్యాయశాస్త్ర సమ్మతముల గుఱివెల్ల. ప్రస్తుతము ఆక్షేపించబడిన ప్రచురణములు 20 గలవు. పత్రికాశాసనముక్రింద వీనిలో నొక్కొక్కటియు నేయే సెక్షను క్రింద వచ్చుకో తెలుపబడలేదు.

అనంతరము ముఖ్యన్యాయమూర్తిగారు ఆక్షేపణలను, వానికే సరియగు సెక్షనులను జెప్పవలసి ఎడ్వోకేటు జనరలుగారి నడవగా వారు వానిని చదివిరి.

తరువాత బెసంటుమ్మ తన వాదముల నుపక్రమించి ప్రచురణములలో నొక్కొక్కటియు ఒక్కొక్క సెక్షనుక్రింద వచ్చునని చెప్పిరిగాని పత్రికాశాసన సెక్షనులందు చెప్పబడి కట్టి మాటలుగాని వాక్యములు గాని ఈ ప్రచురణములందు లేవని చెప్పెను. ఏయే విషయములను బట్టి యొక పత్రిక కాని యొక ప్రచురణము కాని ప్రభుత్వమువారి వశము కావలయునని నిర్ణయింపబడినదో ఆయా విషయము లన్నియు తప్పలేకుండ సరిగా శాసన సమ్మత విధమున నుండుట ముఖ్యము. ఆమె కొన్ని కేసులందన్యాయమూర్తుల వాక్యములను విమర్శించి పత్రికయందే విషయము నైనను పత్రికా శాసనము క్రిందికి తీసికొనివచ్చి దానికి విపరీతార్థమును గల్పింప వచ్చుననియు పత్రికయందే సమాచారము ప్రకటించినను దోషమేయనియు, పత్రికలు సమాచారములను విషయవిమర్శమును ప్రకటింపదగదనియు, శాసన మెట్టి విషయము నైనను ఏనియో యొక సెక్షనుక్రిందికి దేగలదనియు క్షనించెను. తాను ప్రకటించిన ఆక్షేపణములగు విషయములు ఇట్లగ రాష్ట్రములలోని కొన్ని పత్రికలలోనుండి ఎల్లినాసిన నకలులనియు ఆయా రాష్ట్రములంద యా పత్రికలలోని ప్రచురణములకు ప్రభుత్వమువారు తప్పపట్టకపోగా, వాని నకలులను ప్రకటించినందులకు తప్పపట్టట ఆశ్చర్యకరముగా మన్నదనియు బెసంటుమ్మ చెప్పెను.

అవరాధ విచారణమునందు ముద్రయు కనుకూలముగా శాసనపు సెక్షనులను దీసికొనవలయును గాని ప్రతికూలముగా దీసికొనగూడదు. మేస్ట్రీటుగారి ఉత్తరువుకు వ్యతిరేకముగా సంచరించుట సివిల్ కోమినలో తెలియలేదు. మేస్ట్రీటు ఉత్తరువునకు వ్యతిరేకముగా నడచుట శిక్షాన్యాయముగ నేరమే. అట్టి యెడ న్యాయాంధియా సందర్భమున వాదించుటకు ఏల సివిల్ కోమినలు న్యాయవాదులను బంపిరో.

కేసు, 2000 రూ. ధరావత్తు ప్రభుత్వమువారి వశముగుటలోనే నిలిచి పోలేదు. తరువాత ఈయబడిన 10 వేల రూ.లును ప్రభుత్వమువారు వశమొనర్చుకొందురు. మొత్తమువీధి పత్రికాసందర్భమున 2 లక్షల రూ.లకు పైగా నష్టముగుచున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులందు సెక్షనులను అతిశాస్త్రగాను, ముద్రయుకి కొంచె మనుకూలముగను తీసికొనవలయును.

కలకత్తా హైకోర్టు తీర్పునే చెన్నపురి హైకోర్టు వారును అనుమతించు నెడల పాలనాకార్య నిర్వాహకుల యధికారమునుండి హైందవ ప్రజలను కక్షింతురని బ్రిటిష్ కోర్టువారికి గల భార్యగౌరవ మంతయు నిర్మూలముగును. ముద్రణకాసపు 17వ సెక్షనుక్రింద మేజిస్ట్రేటు తన యెదుట ధరావత్తు కట్టనలేదని యుత్తరువు ఇచ్చుట న్యాయబద్ధము కాదు. న్యాయాంధియాపత్రిక ముద్రింపబడుచున్న ముద్రణయంత్రము చాలకాలమునుండి యున్నది గనుక మేజిస్ట్రేటు దానిని నుత్తరువునగుట కధికారములేదు. పాట్నా హైకోర్టువారు నీమాత్రమునే అంగీకరించిరి. 3 వ సెక్షనునుండి ఘట్టే ధరావత్తునుగాని పత్రికనుగాని 4 వ సెక్షనుక్రింద వశపత్రముకొను ఉత్తరువు ఇచ్చినగాని 17 వ సెక్షను వర్తింపదు. 3వ సెక్షనులోని ఉపసెక్షనుక్రిందధరావత్తును వశపత్రముకొనుట కలనుగాదు. కాన 3, 4 సెక్షనులక్రింద ధరావత్తు కట్టలేదు. ఇట్లు 4 వ సెక్షనుక్రింద ధరావత్తును వశపత్రముకొన జాలరు. 4 వ సెక్షను (1) క్రింద చెల్లింపబడిన ధరావత్తు విషయము 17 వ సెక్షనునందు చెప్పబడినందున 17 వ సెక్షను ప్రకారమును ధరావత్తును వశ మొనర్చుకొనుట న్యాయబద్ధముకాదు. 17 వ సెక్షనునందు జెప్పబడిన కారణమునుబట్టి 4 వ సెక్షను క్రింద ధరావత్తు స్వాధీన పత్రముకొనినది తెలిపిరి. 17 వ సెక్షనును 4వ సెక్షనుక్రింద చేర్చుటకు యందొక మితియుండకలయును.

తరువాత పత్రిక కనుకూలములగు విషయములగు సమాచారములనే పత్రికయందు ప్రకటింపవలయునని బెసంటుమ్మగా రడిసిరి. ఒకవేళ న్యాయాంధియా పత్రికలో స్వరాజ్య విషయమునకు వ్యతిరేకముగు నొక వ్యాసమును ప్రకటించినది మాత్రమున పత్రిక స్వరాజ్యమునకు వ్యతిరేకముగా నేరము.

న్యాయస్థానమువారు తీర్మానించినది, తొలి ధావత్తుగా ఒకవేళ పత్రికనుగాని ధరావత్తును గాని వశపత్రముకొనుటకు ప్రభుత్వమువారికిధికారములేదు. అంగ్లన్యాయశాస్త్రము ప్రకారము ఒకని ఆస్తినిగాని ఇంక దేనినిగాని వశపత్రముకొనుట అతనికి విధించెడు కక్షణమునగు శిక్ష. అతిభూగ నేరములు సలిపినగాని ఒకని స్వత్వమును వశపత్రముకొనరు. అదియైనను న్యాయస్థానమువారు తీర్మానింపవలయును. ప్రస్తుత విషయమునందు మేస్ట్రీటుగారు ధరావత్తును వశపత్రముకొనుట యుచిరని తలచి యట్లుచేసిరి. కాని జూరీవారి యభిప్రాయమేమియు దీసికొనలేదు.

అనంతరము పత్రికా శాసనపు చారిత్రమును బెసంటుమ్మ తెలియజెప్పి ప్రస్తుతము వీలుగాదని ఇది వఱకు హైకోర్టువారు వాపసు చేసిన రివిజను పిటిషనును మజల దాఖలుచేయగా ముఖ్యన్యాయమూర్తిగారి పిటిషనును ప్రస్తుతపు కేసు ముగిసిన పిదప దాఖలుచేయ వచ్చునని చెప్పిరి.

ప్రకటింపబడిన విషయములను గుఱించి సమాధానము చెప్పుచు బెసంటుమ్మ 4వ సెక్షనులోని “వివగింపు దూషణము” అను మాటలకు సరియగు నర్థమును గ్రహింప వలయునని చెప్పెను. అనంతరము గెయిలు బండ్లలో పెట్టెలను నిలువయుంచు ప్రచురణవిషయముగురించిన వ్యాసములందు ప్రజలను క్రోధి కోప వశములను చేయు వాక్యములేదనియు, ఏ సెక్షను క్రింద ఈ విషయములు వచ్చుకో తనకు అర్థము కాలేదనియు ఆమె తెలిపెను.

భద్రాచలమునందు దోషిడి దొంగలను గురించి వ్రాయుచు ఆ ప్రాంతములలో ప్రజల నేల దొంగలకు వెఱవకుండు నట్లు సాయుధులనుగా జేయరాదని యామె వ్రాసిన విషయము ఆయుధశాసనము క్రిందవచ్చునని చెప్పబడినది. అనేక జాతీయ సభలయందు వాయకులును ‘ఆయుధ శాసన

మును ద్రోసివేయ వలయుననియు, దానివలన ననేక కష్టములు గలవనియు తీర్మానించుచుండిరి ఈ విషయముల నన్నిటిని జేర్చినయెడల నాకేసుకంటె శిష్టకేసు కలుగునే, ఆకేసు నేల తీసికొనరాదని బెసంటుమ్మగా రనిరి.

కలకత్తాయందొక ప్రముఖునికి నిర్బంధావాస శిక్ష విధించుట ఆన్యాయమని వ్రాసిన విషయము న్యాయమూర్తిగారు తీవ్రముగు భావముని చెప్పిరి.

మఱి కొన్ని ప్రచురణములకును ఆమె సమాధానము చెప్పి వానిలో నేవియు ముద్రణా శాసనము క్రింద రావని చెప్పెను. ఆనాటికి విచారణ పూర్తయ్యెను.

మరుసటి దినమున మజల విచారణ ప్రారంభము కాగా బెసంటుమ్మగారు “ప్రత్యేక సామాజ్య దివస” మను శీర్షిక క్రింద ప్రకటించిన వ్యాసములను గురించి వివరింతుమని చెప్పి వానిని వివరించిరి అభిప్రాయ స్వాతంత్ర్యమును గలిగిన దేశమునందు స్వతంత్ర భావముల గలిగిన పత్రిక ప్రభుత్వమువారి వర్తన విమర్శించి ప్రకటించుటకు అధికారము గలిగియుండును. ఒకవర్తన గూర్చి తన అభిప్రాయము నిచ్చుటకు ప్రతి పౌరునికిని హక్కుగలదు ఆ మరతుమీదనే నిర్బంధములేని చక్కని పత్రిక పనిచేయ గలదు. తదనంతర మామె న్యాయాంధియా ప్రకటనోద్దేశ్యమును బెలిపి ఆ విషయమును స్పష్టముగా ప్రమరించిన న్యాయాంధియా పత్రికను దాఖలు చేయబోయెను. ఆ సమయమున ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు రద్దుచచ్చి దానిని దాఖలు చేసికొన గూడదనియు ఆ విషయము ప్రకటింపబడిన పత్రిక అది కాదనియు చెప్పిరి కాని న్యాయమూర్తులు దానిని దాఖలు చేసికొనిరి. పిమ్మట బెసంటుమ్మ న్యాయాంధియా పత్రికయందు దృష్టాంతములను జూపుచు తాను ఎల్లప్పుడును రాజకీయ కలిగియే యుంటి ననియు, సామాజ్యమునందు హిందూదేశమునకు స్వపరిచాల నము బ్రయత్నించుటయే తన ముఖ్యాశయమనియు, పత్రికా శాసనమునందు ప్రతి స్వల్ప విషయమును బెంచి విపరీతార్థములను గల్పించి న్యాయాంధియా పత్రికపై అ, యోగములను మోపి మానవజేసిన యెడల హిందూదేశమునందు ప్రతిపత్రికయును నిరాశనొంది త్రిణించు ననియు ఆమె చెప్పెను.

దేశమునందు, వ్యాపనమునకును, కాంతిని పత్రిక అన్యంతరము గలుగజేయుచున్నదని ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు చెప్పిన విషయము సందర్భమున బెసంటుమ్మ సెప్టెంబరు 7వ తేదీ మున్నగు సంచికలయందు నిద్రాసములనుజూపి తనయందేమియు కోపజనకముగు వ్యాసమును, న్యాయశాస్త్రతయు లేదనియు తన రాజకీయ విశ్మలమనియు జెప్పెను, అనంతరము నైలుబండ్లలో పెట్టెలను నిలువయుంచు విషయమునుగూర్చి చెప్పుచు 1914 వ సంవత్సరమునుండియు ఈ సురుస్య చర్చింపబడు చుండెననియు ప్రస్తుతపు కేసు తలకెట్లక భూవ్యమే దీనివిషయమై అనేకములైన ఉద్గ్రీములు ప్రకటింపబడినవనియు ఆమె చెప్పెను. ఈ వ్యాసములందు ముఖ్యముగా 3 వ తరగతి బీదప్రయాణికుల కష్టములు వివరింపబడినవి. ఇట్టి విషయముల ప్రకటనమునకే ధరావత్తును పత్రికలను వశము చేసికొనుట కలుగు నెడల ఈ దేశములో ఏ పత్రికా కార్యనిర్వాహకునికిని సౌఖ్యములేదు. ఏ పత్రికా సంపాదకుడును విమర్శల విషయమున కలమును బూర జాలడు.

ధరావత్తు తీసికొనిన తరువాతనుగూడ తీవ్రముగు భావముపయోగించిరని ముఖ్యన్యాయమూర్తిగారు రచనగా, తీవ్రతయందేమియు భేదములేదనియు, ధరావత్తు సందర్భముననే తాను అతి బాగ్రద్దీగా నుండిననియు బెసంటుమ్మ జవాబుచెప్పెను ఆమె స్పష్టముగా స్వల్పపాత్రాసమున తన వాదములను ముగించి ఈ కేసునందు తనకు ప్రతికూలముగా తీర్పుచెప్ప నెడల ప్రీతి కాన్పిలుట అప్పీలుచేయుట కనుజ్ఞ నీయవలయునని కోరెను.

తరువాత ఎడ్వోకేటు జనరలు వ్రీవాసయ్యంగారు తమ వాదమును ప్రారంభించి ముద్రణకాసము 17 సెక్షను ప్రకారము ఆప్పీలువారు, న్యాయమూర్తుల యెదుటకు రావచ్చు లేదని చెప్పెను. 4వ సెక్షనునందు నూచింపబడిన విషయము లేదైన పత్రికలు ప్రకటించు నెడల ప్రభుత్వమువారుచగా వత్తును తీసికొని దానిని వశముచేసికొనవచ్చును. అప్పీలు చేసిన యెడల కోర్టువారు 4వ సెక్షనునందు చెప్పబడిన విషయములు ప్రకటింపబడినవో లేదో బాగ్రద్దీగా చూడనలెను. ప్రభుత్వము వారు వశపత్రముకొనిన ధరావత్తును కోర్టువారిమీదు చేయ జాలరు. ప్రచురింపబడిన విషయములు రోపజనకములు కాకు న్నయెడలను, అవి 4వ సెక్షను క్రిందికి రావచ్చు యెడలను ధరావత్తులు వశముచేసికొన విషయమును వారు త్రోసివేయ వచ్చును.

వార విశేషములు

చెన్నపురియందు పేగు.

అంటువ్యాధులు ప్రబలియున్న ప్రదేశములనుండి తర ప్రాంతములకు వచ్చు ప్రయాణికుల విషయమై. ప్రభుత్వాధికారు లెన్ని కట్టుదిట్టములు చేయుచున్నను భికానోకప్పదా వ్యాధులు దిగుమతియై దూరప్రాంతములందున్న ప్రజలకుఁ బాధితులగుచుండును. ఇటీవల పూనా, తెంగుకూరు నగరముల నుండి, కొందరు ప్రయాణికులు తిరువల్లి క్షేత్ర వచ్చియుండిరి. వారి మూలమున హిందువుల కొకనికిని మహమ్మదీయుల కిద్దరకును పేగుసోకి ముగ్గురును చనిపోవుటెంతయు సంతాపకరము. వ్యాధి వ్యాపించుచుండే పురపాలకాధికారులు తగిన కట్టుదిట్టములను చేసియున్నారు. పురపాలకాధికారుల జాగ్రత్తవలన త్వరలోనే వ్యాధి నిర్మూలమై పోవునని నమ్ముచున్నాము.

దేశీయమహాసభాధీనత్వము
దేశీయసభాధీనత్వమునకై ఈయేడు విశేషమైన వివాద మేర్పడిన విషయము సర్వత్ర తెలిసియున్నది. లక్ష్మీ ఆహ్వాన సంఘము అనిబెజుంటమ్మగారిని నెన్నుకొనవలయునని పట్టు పట్టిరి. రాష్ట్రీయమహాసభయొక్క సంఘముల యభిప్రాయము అంబికాచరణ ముజిందారుగారిని నెన్నుకొనవలయునని యుండెను. గతవారమునందు కలకత్తాయందు గూడిన జాతీయమహాసభయొక్క స్థిరసంఘమువా రంబికాచరణము జుందారుగారిని నెన్నుకొనవలయుననిశ్చయించిరి. ముజిందారుగారికి 62 బెజుంటగారికి 25 విజయరాఘవాచారిగారికి 7 హాసక ఇమాముగారికి 1 సమ్యక్తులు వచ్చినవి. అంబికాచరణ ముజిందారుగారు సభాధీనతగా నెన్నుకొనబడునని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని కర్మకాండ యంతయును ముగిసినగాని ఫలము గలుగదు.

రామానుజు శ్రేష్ఠిగారి బేదార్యము

రావు సాహెబు కలవల రామానుజు శ్రేష్ఠి గారికి వల నేర్పాటు జేసిన రెండు విద్యాధి వేతనములును వారి విద్యాప్రయత్నమునకు తార్కాణము. శ్రీ. నెంట్లండు ప్రభువు పేరను, ప్రభుజి పేరను చెన్నపురి శ్రీమల కళాశాల యందు ఇంటరుమీడియేటు పరీక్షకు చదువుచున్నవారగు శ్రేష్ఠిగారు రెండు వేతనముల నేర్పాటు చేసినారు. ఇందు నిమిత్తమై వారు 18 నెల రూపాయల గవర్న మెంటు ప్రత్యేకములను ప్రభుత్వమువారి వశముచేసిరి. దీనిమీద వచ్చుపడ్డతో నాలుగు సంవత్సరముల కొక పర్యాయము 25 రూపాయల రెండు వేతనము లియ్యబడును. వేతనముల నొకటి, మైందన శ్రీకిని రెండవది క్రైస్తవశ్రీకిని చెందగలవు. శ్రీవిద్యాభివృద్ధి మాంద్యరహితమైన శ్రేష్ఠిగారు సంప్రదించులు. వీరవలెనే ఆంధ్రదేశములోని శ్రీమంతులును శ్రీవిద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడ ప్రాధితులు.

సామ్రాజ్య శాసన సభ. గా. వి. ఎ. శర్మగారు

సామ్రాజ్య శాసన సభయందు. గా. శర్మగారు చేసిన ప్రశ్నలకు పాలకులు తగినసమాధానమును చెప్పినటువంటి వీలు లేదు. యుద్ధానంతరమునందు పాలనమునం దేబడమైన మార్పులను జేయదలచియున్నారా యని యడిగిన ప్రశ్నకు ప్రస్తుత మా విషయమై చెప్పగల దేమియును లేదని పాలకులు సమాధానము నొసగిరి. పైనిక ఉద్యోగములను గురించియును వాదనానియంత్రణమును గురించియును శర్మగారు చేసిన ప్రశ్నలకు తగిన సమాధానము నొసగ లేదు. రాయపూరు పార్లమెంటురము రైలుమార్గ నిర్మాణమును గురించియును విశాఖపట్టణము నొకా శ్రేయ నిర్మాణమును గురించియును శర్మగారు చేసిన ప్రశ్నకు పాలకులు సాదాకావూర్తమైన యుత్తరువునిచ్చిరి. కాని ద్రవ్యాభావమే ఈయంద్యుల వ్యాప్తికి ప్రతిబంధకమునట్లుగాను చెప్పియుండిరి. యుద్ధము పరిసమాప్తి చెందినవెంటనే మైనసు నీవిషయము పాలకుల దృష్టి నాకర్షించుట తూర్పుత్రిమండలి దేశాభ్యుదయమున కవసరము.

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు

దక్షిణాఫ్రికా సమస్యను తిరిగి తలచుచు నిచ్చుటెంతయు విచారకరము. దక్షిణాఫ్రికాలోని అధికారుల దృక్పథము మారినగాని, అక్కడ కాలమున్న భారతీయుల కష్టములు గట్టెక్కజాలవు. 1914 వ సంవత్సరమునందు దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల వ్యవహారము కొంతవఱకు పరిష్కరింప

బడినను వారి యిబ్బందులు పూర్తిగ పోయినవనుటకు వీలులేదు. కేశవప్రభువను 14 సంవత్సరముల బాలు డీమధ్య మనదేశము నుండి బయలుదేరి, దక్షిణాఫ్రికాచేరి డెల్టోవా అభాతఘనమున ప్రియరుదిగి ట్రాన్స్ నామాలలోని సెతండియొద్దకు వెళ్లట కనుజ్ఞ వేడెను కాని, అక్కడి యధికారు లిందున కంగీకరించలేదు సరికదా వారేవిధమైన ప్రత్యుత్తర మియ్యలేదు. దాని మీద కేశవప్రభు తిండితో ట్రాన్స్ వాలు చేరికొనెను. వలస యధికారు లిందునకు సహించ లేకపోయియుండురు. వారాఫ్రికా వానినితండిని పట్టుకొని విచారింపిరి విచారణయందు న్యాయాధికారి. పిల్లవానిని తండిని నిర్దోషులని విడుదలచేసినను వ్యవహార మంతటితో బోలేరు వీరి విడుదలచేయుట వలన అధికారుల కిష్టములేదు కాబోలు! వారిని మరల పట్టుకొని విచారింపిరి. రెండవసారి విచారింపిన న్యాయాధికారి కండ్లకు కేశవప్రభువు దండపాత్రుడయ్యెను ఒకసారి విచారింపి విడుదల చేసిన వానిని తిరిగి ఆనెరముకే శిక్షించుట 'న్యాయసమ్మతము' కాదని విజ్ఞులకు విదితము ఉన్నతన్యాయస్థానమునకు అప్పిలుచేసికొనినప్పుడు కేశవప్రభువును వారు విడుదలచేసిరి. కాని అప్పటికిని వానిని అధికారులు బోలీయ్యలేదు. న్యాయపాలకులగు అధికారులు కేవలము నేరాన్వేషణమునకు బూతుకొని నప్పుడు శాసనములకు కొదవయుండదు అంతట వారు 1914 వ సంవత్సరపు శాసన మొకదానిని వానిపై ప్రయోగించి, కేశవప్రభువును కారాగార బద్ధుని చేసిరి. దానిమీద ప్రభువు అప్పిలు చేసికొనెను. అప్పిలు పర్యవసాన మింకను తేలలేదు దక్షిణాఫ్రికాలోని ఉన్న తాధికారులు ప్రమేయము కల్పించుకొని నిరోధక పద్ధతులను చీటికి మాటికిని తాబేదారులు ప్రయోగించుచుండ జేయుదురని నమ్ముచున్నాము.

పాట్నా విశ్వవిద్యాలయము

పాట్నా విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించిన బిల్లును ఆనరబిలు సర్ శంకర్ నాయరు గారు గౌరవరము నందు సామ్రాజ్య శాసన సభయందు ప్రవేశపెట్టిరి. బీహారు రాష్ట్రమునకు హైకోర్టు నిర్మితమై నప్పుడు విశ్వవిద్యాలయము లేని వెలితిని దీర్చుటకై ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము పరికల్పింపని శంకరక నాయరుగారు వచించు టెంతయు శుభసూచకము. ప్రత్యేక రాష్ట్రముల కితర వ్యవస్థతో బాటు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయము లుండుటవసరమని దొరతనమువారు గ్రహించినట్లు దీనిని బట్టి వ్యక్తమగు చున్నది ప్రత్యేక రాష్ట్రములకు ప్రత్యేకముగ విశ్వవిద్యాలయము లుండవలసిన యావశ్యకతను దొరతనమువారివప్పుడు గ్రహించినను భాషాధారము ననుసరించి విశ్వవిద్యాలయములు నిర్మితములు కావలయునను విషయము నిప్పుడు దొరతనము వారు గ్రహించినట్లు లేదు. బీహారు ఒరిస్సా రాష్ట్రమునందు హిందీ, ఓడ్ర భాషలు వ్యవహారమునందున్నవి. హిందీ భాషా ప్రాముఖ్యమునకు పాట్నా బదు చున్న విశ్వవిద్యాలయము లిదివరకే గలవు. కాని ఓడ్ర భాషను ప్రాముఖ్యమునకు దెచ్చు విశ్వవిద్యాలయ మింతవరకును నిర్మితమై యుండలేదు ఈ విషయమును ఆనరబిలు బయ్యా వరసింహేశ్వర శర్మగారు సభ యందు సూచించినప్పుడు, ఆంధ్రాశ్వవిద్యాలయ విషయమును మనసు నందుంచుకొని వారు మాట్లాడినట్లు కొందరు సభ్యులు నుడువుట మాత్రము సమంజసముగ నగపడుటలేదు హిందీభాషను మాట్లాడువారి కిదివరకే విశ్వవిద్యాలయము లున్నప్పుడు నూతన విశ్వవిద్యాలయముకూడ వారికొర కేర్పడవలసిన-యవసరము గన్నడుట లేదని శర్మగారు సూచించుటయందు పొరబాటే మియు మాకు గోచరించుటలేదు శర్మగారి తత్వాగ్రమును గ్రహించలేక వారి నాతోపించిన వారట్లు చెప్పియుండురు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు దేశభివృద్ధికిని జాతీయతా పోషకమునకును యవసరమని యంగీకృతమైనప్పుడు భాషావిజ్ఞానభాషా మునకును, విద్యాభివృద్ధికిని భాషాధారక విశ్వవిద్యాలయము లవసరమని ఒప్పుకొనక రెప్పుడు ఈ తత్వము నేడు గాక పోయిన ముందైనను యంగీకృతము కాగలదు శర్మగారి తత్వాగ్రమును సంపూర్ణముగ గ్రహించుట ఆంగ్లంబుల కెంతయు లాభదాయకము. శర్మగారి దృక్పథమునందుగల తత్వాగ్రమును భారత నాయకులును, ప్రభుత్వమువారును గ్రహించి వివిధభాషలు మాట్లాడువారికి ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయములను నెలకొల్పి వారి విద్యా ప్రతిపత్తికి తోడ్పడ ప్రాధితులు. భాషా భాగములను బట్టి విశ్వవిద్యాలయములను నిర్మించుట వలన ప్రయోజనము గలుగ గలదని శర్మగారు చేసిన హితోపదేశమును విద్యాభిమాను లందరును గమనింపవలసియుండురు.

ప్రభుత్వమువారి యధికార పరిమితి యెట్లు? 4వ సెక్షను క్రింద వచ్చు విషయములను వారు బాగుగా చర్చించి కనుగొనిరా? యను ప్రశ్నములు రెండువార విచర్చింపవలసినవి. ప్రాంతమున భరావత్తు తీసికొనటయే అక్రమమని ఆనిబెంటుగా చనుచున్నార. 4వ సెక్షనునుండి, పట్టణ 4వ సెక్షను ప్రకారము భరావత్తు ప్రభుత్వమువారి వశమైనదని ప్రకటింపవలసి. అందు 17-వ సెక్షను వర్తింపదని యామెయనినది. ఒక "ఉప" సెక్షను లేనిది ఒక స్వల్ప నిబంధన ముండదని ఆమె చెప్పెను గాని ఆ విషయమునకే ప్రమాణము లేకపోయెను. స్వల్ప నిబంధనము ప్రకార మేర్పడిన యుత్తరువును ఎప్పుడైనను మార్చవచ్చును. ఈయుత్తరువు "ఉప" సెక్షను క్రింద నేర్పడిన నదేయని భావించ వలయును.

ఆమెయొద్ద భరావత్తు తీసికొనునప్పుడు మేజిస్ట్రేటు సివిలు విషయము నాలోచింపలేదని ఆమె చెప్పినది. కాని ఆమె స్వయముగా మేజిస్ట్రేటుగారి యుత్తరువు ప్రకారము భరావత్తు చెల్లించినది. భరావత్తును వశము చేసికొనుట కొక నోటీసు ఉండవలయునని ఆమె వాదించెను. భరావత్తు ప్రభుత్వమువారి వశమయ్యెనని వచ్చిన యుత్తరువే ఒక నోటీసు. న్యాయుండియా పత్రిక లన్నియు ప్రభుత్వమువారి వశమేల కా లేదో తనకు జెప్పబడలేదని ఎద్యోకేటు జనరలు గా రిని.

సూచింపబడిన విషయము లన్నియు 4వ సెక్షను క్రింద వచ్చునా యని యామె ప్రశ్నించెను. కలకత్తా హైకోర్టువారి తీర్పుదీసి తగిన రూపాని చెప్పి ఎద్యోకేటు జనరలుగారు సెక్షను అర్థమును వివరించి అది యెట్లు వర్తింతునో తెలిపెను. దీనిపై దీక్ష చర్చ జరిగెను.

ఆనాటితో విచారణ ముగిసి నురునాడు మరలజరిగెను. ఎద్యోకేటు జనరలుగారు తన వాదములను మఱల నుపక్రమించి ప్రతివాదాదులకు 4వ సెక్షను 2 వ క్లాజు అర్థమును దెలిపి దానిని వివరించిరి. ఈ విషయముపై మరల దీక్ష చర్చ జరిగెను.

ఆనంతరము ఎద్యోకేటు జనరలుగారు న్యాయుండియా పత్రికలనుండి కొన్ని వ్యాసములను జదివి అవి ప్రభుత్వము వారి సెల్లు నిండపాలు చేసెనో తెలిపెను. అయ్యంగారు, ఆ తే. వీరిప బడిన ప్రముఖముల నన్నిటిని జూపి వాని యందలి దోషములను జెప్పి యుద్ధ విషయమున ప్రకటించిన కొన్ని విషయములను జదివి యవి నిజముగా కొట్టనందు విమర్శింప దగినవియే యనిరి. ఈ విషయము లందును దీక్ష చుగు చర్చ జరిగెను.

2వ తేదీని కొట్ట మరల సమావేశమైన వెనుకముఖ్య న్యాయమూర్తిగారు భరావత్తును వశపఱచుకొనుటను గూర్చి వాదన లింకేమైన నున్న వాచుని బెసెంటుగారి నడిగిరి. బెసెంటుగారును "చార్జర్" శాసనము, ఆపరాధవిచారణ శాస్త్రముల ప్రకారము కొంతవారలను సులభపఱచి యున్న దనగా ఎద్యోకేటు జనరలుగారు ఈ క్రొత్తవిచారణ సంకల్పమున తామును క్రొత్తవిషయముల నెఱిగి యోచింపవలసి యున్నదనియు వ్యర్థ యుండ వలయునని చెప్పిరి. దీనిపై న్యాయమూర్తిగారు రాబోవు కుక్రవారమునకు వాయిదా వేసెదమని చెప్పిరి. రెండువార బెసెంటుగారు ముద్రణ శాసనపు సెక్షనులను గూర్చి వివరించి భరావత్తు ప్రభుత్వము వారి వశమగుటను గూర్చిన యుత్తరువును దీక్షిణేయుటకు హైకోర్టువారి కధికారులు గలదని చెప్పి న్యాయుండియా యందు తాను బ్రచురించిన విషయమునుగూర్చి కొంత చర్చ గావించిరి. పిమ్మట హిందూదేశమున ముద్రణశాసన ప్రయోగము గురించి దీక్ష చుగు చర్చ జరిగెను.

తిర్పు నుందు చెప్పబడును.

సెల్లూరు శ్రీ కన్యకాపరమేశ్వరి దేవస్థానపు కర్మకర్త గారకు శ్రీ బచ్చు వెంకట సుబ్బయ్యశెట్టిగారిల్లు వ్రాయుచున్నార. ఈ కళనాడు పం. ఆశ్వయుజ శుంభం లకు సరియగు అక్టోబరు 6 వ తేదీ శుక్రవాసునాడు చెన్నపురి వైశ్యమును ఉదాహరణ పూరితులను అగు మహారాజ రాజ శ్రీ సంజయ వెంకట్రావు శ్రేష్ఠిగారు సుమారు రు 1500 లు భరగల ఆద్యాల గంధర్వ విహారమును వై దేవస్థానమునకు కట్టించు బోవుచున్నారు. కనుక ఆ దినము పూర్వాహ్నము 12 గంటలకు పురుగా జరుగు విహార సంప్రతుణకును తాళిగిరి గంటలకు పురుగా జరుగు శ్రీ కన్యకా పరమేశ్వరి ఆద్యాల గంధర్వవిహారసోర్వమునకును విచ్చేయునట్లు సకల జనులను ప్రార్థించుచున్నాను.

విదేశ వార్తలు

లిమ్యూలులో ఇద్దరికి ప్లేగుగతి, ఇద్దరును చనిపోయిరి.

హైదరాబాదు యుద్ధనౌక మిత్రమండలి నౌకాదళము నందు జేరినది.

వైలునది వరదలు గత 22 సంవత్సరములలో వచ్చిన వానికంటె అధికముగ వచ్చినవి.

గ్రీసుదేశమున నేన్నలుపబడిన గూతనప్రభుత్వము క్రింద కయోస్ మిటిలీస్ దీవులును జేరినవి.

అస్ట్రేలియా యందు సెప్టెంబరు నెలలో 8000 మంది స్వచ్ఛందులు సేనలో చేరిరి.

టోక్యోయందున్న హ్యూక్కు ఆస్ట్రేలియా అను జర్మను వ్యాపార శాఖను అధికారులు మూసివేసిరి.

డాన్డెల్స్ విచారణ సంఘమువారు 29 వ తేదీ విప్లవకారులగురించి విచారించిరి.

బెటేవియాను హాలండువారి నౌకను జర్మనులు పట్టుకొని జీబ్రుజికి తీసికొని వెళ్లిరి.

గ్రీసురాజ్యమున పేరేగాని పీథెస్సు ఫిలోప్పీససులు మాత్రమే దొరతనమువారిక్రింద నన్నునట.

జర్మనీవారి కగత్యురగు బుణముకొరకు స్వల్పచందాల నిచ్చువారును చాల తక్కువగా నున్నారట.

రష్యాదేశమంతట కొంతగాని పని చాలించుకొని నందున వారి స్థానమున ప్రాంతోపప్రకారిని నియమించిరి.

31 ఏప్రిల్ యామగల మానసియులకు కేప్టను రిచ్చప్రస్తావనాహోపుగారు రణరంగమున చాతురైరి.

1వ తేదీ అర్ధరాత్రుమునందు లండను కు పురమున ఒక విమానము మంచుచు నేలగులెనని ప్రకటించబడినది.

గ్రీసు సమీపముననుండి గ్రీసుతోచేరిన కయోస్ అను దీవివిప్లవకారులతోజేరినది. తక్కిన దీవులును వారితో జేరినవి.

ఇంతవఱకు ప్రపంచ సేనయందు 3178065 మంది వచ్చి నైరి. వీరిలో 4వసారి ఇతర జర్మనురాష్ట్రములందువచ్చి నైరి.

ఇటీవల అరేబియానుండి సెయిఫుదీను ప్రాంతమున తిరుగుబాటు అణగద్రొక్కబడినది. తునుక్కు సేన లొంగి పోయెను.

కనడా ప్రభుత్వమువారు సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారికి యుద్ధ వ్యయములకుగాను 100 లక్షల పౌను లొసగుదు నని తెలిపిరి.

ఒక జప్తినును, 6 విమానములును బుఖారెస్టు సగమునై బాంబులు వేసివది. 75 మంది మరణించిరి. ఆ నేకులకు గాయములు తగిలినవి.

అదివాంము నాను రాత్రి 10 విమానములు ఆంగ్లాదేశపు తూర్పుతీరము మీదుగా వచ్చి బాంబులు వేసివది. వచ్చుము గలంగలేదు.

స్వాజిలాండ్ అనునదిని యాధిపత్యముతో "ప్రిమెస్"అను జామను బలంబుగాను అమెరికా చేరినది తెలిసినది. నింతివాస్తవమును ప్రకటించిరి.

ఇటీవల విక్టోరియాత్రాసు బహుమతి నందిన చాన్సెల్ గవెరండ్ విలియం అడినక గారు ఇప్పడు హిందూదేశము నందున్నారు.

1870, 1875 సంవత్సరముల రికగతి వారలో వైరిక సేన ఖండి నిలుపుదల చేయబడిన వారిని నుజుల పరీక్షింప వలయునని జర్మను అధికారు లాజ్ఞాపించిరి.

నాయక్ హుసేన్ ఖాన్ అను సంగము పటాలపు వైరికని యుద్ధ సాహసకార్యములకుగాను అమెరికా ప్రియోరెయా త్రాసు బహుమాన మొంగబడినది.

జపానువారు క్షాత్ర సేనకు మంచుగుండ్లు మున్నగువానిని సగభరా చేయుటనుగూర్చి క్షాత్ర వక్రవక్తిగాని జపానువారిని విశేషముగా నభ్యర్థించిరి.

విమానములయందు ప్రమాదములు విశేషముగా నున్నందున జప్తిను వైమానికులలో ననేకులు రాజీనామా యాయగా వారిని బంధనాగాకమున నుంచుకొని తెలియుచున్నది.

అట్టేరియసులు మూడులు ట్యూనిసులునకు యాత్రికులు 650 మంది సెక్యూరగాత్రకుబోవుదు పోర్టు సెట్ నందు దిగిరి. సెక్యూరగాత్రకు మజల స్వేచ్ఛ ఫాపింపబడినది.

1917 న సంవత్సరము ప్రారంభమునండి నూయూ కాలిఫోర్నియాలో వరదల వ్యాపామునకు టన్నుకు 50 సెన్ట్లైమ్ము వంటున పన్ను మరల పెంచించుచునని తెలియుచున్నది.

"హైద్రా"అను యుద్ధనౌకయే కాక "స్పెషి" "సారా" అను గ్రీకు యుద్ధనౌకలును, వీరి నాలుగు డిస్ట్రోయరులును పరాసు సేనాధిపతి యధికముక్రింద తయారట తామే చేరెను.

23, 24 వ తేదీలను విమానముల దాడియందుమరణములు 38. గాయములు తగిలినవారు 125 గురు. 26 వ తేదీని దాడియందు మరణములు 36. గాయములు తగిలినవారు 27 గురు.

30 వేల మంది నిష్టకారులు క్రీటువివి సంరక్షణ ప్రభుత్వ భావములను ప్రకటించుచున్నారు. ప్రభుత్వాధికారులు తమ మందిరముల నన్నిటిని నిష్టకారుల నశము చేసిరట.

అమెరికా దేశ ప్రముఖులు చక్రవర్తిని పదవ్రక్షుని జేసి అతనికి బదులు అతని కుమార్తెయగు బియోనిక అను నామెను సింహాసనమునై గూర్చుండజేర్చిరి. కారణము తెలియలేదు.

అమెరికా సైన్యము, హాలండు, పోర్టుగలము, స్పీషన్ విశేషముగా కాంతిప్రయత్నములు జేసివది. కాంతి వాహన లండనుకు తగ్గవచ్చుములందు తూర్తిగా నోడి పోయిరి.

ఎ సెక్యూరిటీకి వచ్చిన జప్తినుకు రెక్కలు విరిగినందున వెనుకకుపోయినందులకు సముద్రములో పడిపోవుదుమని తలచి వైమానికుడు ఇంగ్లాండులోనే జాగ్రత్తగా విమానమును దింపెను.

దెల్లెనులోని యునైటెడ్ స్టేట్సు రాయబారి కోరెక్ట్ హేగనుకు పోయిరి. అక్కడనుండి వ్యాపారులకు పోయిరి.

వాసు నుజుల దెల్లెనుకు వచ్చు విమానము నుదేశోద్దేశముగా నున్నది.

గ్రీసుదేశమువారు తమదేశ పక్షికుల సేనాను చేసి కొనుటకు రెండు యుద్ధమువచ్చియున్న చేయవచ్చునని వారికి 2. త్రిడి యేమియు గలగతేనుకుంటుటకు మిలియండ్లవారు తీర్మానించిరి.

జాన్సెయి ఎరెస్టా అను గ్రీసువాని యుద్ధనౌక పుస్తకములతో చేరుటకు ఎలోరికాకు వెళ్లుచున్నాని దొరతనమునా రణమూపక వారిని ముట్టడింపకొని విశాదమున కాజ్ఞాపించిరి.

12 ఏప్రిల్ యనరాత్రును హాకయులను, 36 డి. ఎస్. టి. హాకయులను, ఆ నేకులకు మిలిటరీ డ్రాసుపక్షములను, పరాక్రామ హాకయులను జప్తులకు తీర్మానింప బహుమానము లొసంగబడినది.

స్టోనానాండి నాను తేలిపోవుచు నొకగ్రీకు పరా తిరశమును వెంట గొనిపోగానిని బలైరిగా వైరినొచ్చుకును ప్రకటించిరి. గ్రీసుప్రజల క్రాంతిమును కలిగించుచున్నదని ములను ప్రకటించుట క్రొత్తపంపు.

చెట్టులకు చేయబడు నష్టమునకు నష్టమును జర్మనులు కృత్రిమవిధమున చేయుచున్నారనియు, నుజులకును చెట్టులకును నష్టము ఇనుమంతయు లేదనియు అభిప్రాయముకు దెల్లెనునుండి తెలిపాస్త వచ్చినది.

ఆఫ్ సుందర్బన్సును ఆంగ్లాదేశపు ఆ నాయము 163,922,899, పౌనులు. గత సంవత్సరపు ఆ నాయము, 102,865,760 పౌనులు. వ్యయము 904,801,729 పౌనులు. నిరుటి వ్యయము 674,497,420 పౌనులు.

వెడ్డవెడ్డ ప్రతియుద్ధములో జర్మను సేనలో 109 కి 60 మంది వచ్చుచున్నారట. జర్మను లెన్లు గుంపులు గుంపులుగా పోరుకొని నిక నేల మార్చుచున్నారట తెలియదని యొకపరాసు శతశ్చివబోదొగి తెలిపెను.

మెసపొటేమియాకు పంపుటకు 10 లక్షల గడుముల కొనుగోరు నున్న క్రెస్టును పంపగలగా అట్లవలయుండుటచే మరి 3 నెలలకును అల్లిక పనివాండ్రు సేనలో చేర్చు కొనకుండుటకు దొరతనమువారు అంగీకరించిరి.

జర్మనులు క్రీస్తు హెండ్రీకు నౌకను నిగోధించి తీసి కొనిపోయిరి. యుద్ధములో పట్టుబడి రక్షించుకొనివచ్చిన ప్రాన్సు క్షాత్రదేశీయులను ఒక బ్రిటిషు పౌరుడును కొందరు బ్రిటిషు దెల్లెనులు దేశీయులును ఈ నౌకలో నుండిరి.

పనిచేయుటకు శ్రీలు దొరకనందున మాకాదెల్లెకు ప్రతిభలయం, దనేక యంత్రములు పనిలేక యూజుక పడి యున్నవి. యావన శ్రీ లనేకులు ట్రాముబండ్లను నడపుటకు కర్మాగారములను వదలిపోవుచున్నారు.

ఇటీవల లండను నగరమునందు శత్రువిమానమును నేల గూర్చి విక్టోరియా త్రాసు పరీకమును బహుమాన మొందిన తెల్లినెంటు రాజీనగుగానికి న్యాయాధి పురహలకావ్యక్తుడు విందుకొని 2000 పౌనుల చెక్కును బహుమతి చేసెను.

గ్రీసుదేశపు మంత్రివర్గమువారు రాజుగారిలో గలవి సేనాదేవమున మిత్రమండలికి దోషగా పనిచేయుటకు తీర్మానించినదియు గ్రీసుదేశము బల్గేరియానై యుద్ధము ప్రకటించుటకు నిశ్చయించుకొనెననియు తెలియవచ్చుచున్నది.

మిత్రమండలివారు కామాకెలెస్సు పట్టుకొనకముందు ఒకబల్గేరియను పటాలము జర్మను ఉద్యోగులనై కుట్రపన్నినదనియు ఒక సేనాధిపతియు, ఇద్దరు వైరికొద్యోగులును వైరికు లనేకులును చంపబడినదియు విశ్లేషించుకొని తెలియవచ్చినది.

సేనలయందు పనిచేసి మరణించిన వారియొక్కగాని వికలాంగులైన వారియొక్కగాని కుమారులకు వ్యాపారకార్య సేవనివహించున విద్యాధి సేవకులుల నొసగుటకు కిరెదరు జ్ఞాపకవిధి యుపయోగింపబడునని విధి సంఘమువారు తీర్మానించిరి.

జర్మను వైరికలయొక్కయు ఉద్యోగుల యొక్కయు భార్యలు దెల్లెయులలో నుండవచ్చునను మూత్రమును వాక్ వినింగుగారు త్రోసివేసిరిని ఒక రాట్లూముపులిక నాయునున్నది. దెల్లెయులందు సుఖస్థానము లొనర్చుకొని వారును తమ యిండ్లను వదలివేయవలయును.

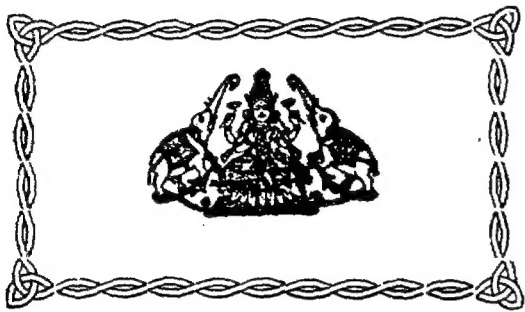
జర్మను చక్రవర్తియొద్దమునకు వ్యతిరేకముగా కౌన్సిలరు కొన్ని నెలలనుండి ఇంగ్లాండునై వాయువిమానములదాడి నలుపుట కాటంకము గలగతేయుచున్నదియు క్రీస్తుదేశమునై అతడు ఆక్రమ సహాయము సహించినందున జర్మను లతరియదల ప్రతీకారము నలుపవలయుచున్నారట.

గ్రేటుబ్రిటన్ దేశము లోకచారిప్రముఖం వింతిరణనను తెలియదని భవప్రాణవ్యయములను చేసి ఎన్నోకాకాకమును సహంప ప్రయత్నించుచున్నది. ఆదేశమునకుగల అజాంకాగ నుతి విశేషము. దనకు ప్రబల శత్రువు. యుద్ధమున ప్లాలో ముగించుట కీప్రబలశత్రువును చేరవైరికలకు సాధింపజేసి నిర్మించి ఉచితీయవచ్చునని రిచీ స్టాక్ వోలో జర్మను కన్నలను చెప్పెను.

మిమెనియాదేశము విశేషవ్యయము చేసినప్పటికమున గూర్చుకొని జూచుచున్నదినియు జర్మనీదేశము ఇంతలో ఎక్కి సిగ్గుగా నుండెననియు తాని ప్రయత్నముగాది చూడు ముంతి వాక్యములనై జర్మనీలో శత్రువును మరణింపబహు సేవతొనియు గ్రీసుదేశానికి సందిగ్ధముగా నున్నదినియు విశ్లేశకారులు నానాటికి బలవత్తగులగుదు రనుటకు మూడలకు కనుచుచున్నదనియు రిచీ స్టాక్ అను జర్మను రాజదయకు యందు జర్మను కౌన్సిలరు చెప్పెను.

విషయానుక్రమణిక.

సామాన్య కాసనసభ	4-5
ప్రకృతి శాస్త్రవిషయములు	6
న్యాయవిషయములు	7
వాణిజ్యవిషయములు	8
విశేషవార్తలు	9
ప్రధానవ్యాసము	
విజయదశమి	10
యధాస్థితి, విశేషవార్తలు	11
యధాస్థితి సంగ్రహము	12
హిందూదేశ వృత్తాంతములు	13
ఆంధ్రవాణి	14
సీతీహారదల	15
కాలమహిమ	16
పోర్టుగేటును గడచి	17

ఆంధ్రపత్రిక

1916 సం॥ అక్టోబరు నెల 4-వ తేది
బుధవారము

విజయదశమి

శని శనియతే హిమ శని శక్రవివాహి
అర్జునశ్రీ ధనుర్ధారి రామశ్రీ ప్రియవాదిని ।
కరిష్యే మాణా యా యాత్రా యథాకాలం సుఖం మయా
తత్ర నిర్విఘ్నం క్రిత్యం ధనక్రీడామ పూజితే.

విశ్వరూపములు గుణకర్మ విశేషములవలన పరికల్పితములు. గుణభేదములు కర్మ భేదములు ఏకత్వమునకు నానాత్వము నాపాదించినవి. త్రిగుణములు గుణసంజాతములైన కర్మలు సృష్టి స్థితిలయములకు మూలబీజములు. ప్రకృతి గుణకర్మ బద్ధము. గుణకర్మ బద్ధమైన ప్రకృతి వికాసము విశ్వ వికాసమునకు సాధనము విశ్వవికాసము పురుషార్థ సిద్ధికి సాధనము. బ్రహ్మాండ భరితములైన చరాచర రూపములు ప్రకృతి రూపములు. ప్రకృతిని జయించి పురుషార్థమును బడయుటకు గుణగ్రహణము కర్మారాధనము సాధనములు. ప్రజాపతి కర్మ సహితులైన ప్రజలను సృష్టించి లోక వికాసమునకు మార్గమును కల్పించెను.

సహాయభూః ప్రజా సృష్ట్యా పురోవాచ ప్రజాపతిః
అనేక ప్రపంచ్య ధ్వమేషనో క్షిప్త కామధుక్.

జీవజాలములు కామ్యార్థములను బడయుటకు ప్రకృతిని నిరంతర మారాధించు చున్నవి. సకల కర్మలయందును సర్వగతులైన బ్రహ్మప్రతిష్ఠితము. ప్రకృతి రూపమైన దుగ్ధాపూజయందును శక్తిరూపమైన దేవిపూజయందును కాలరూప భార్యమైన కామపూజయందును నిధర్మము ప్రతిష్ఠాపితము. బ్రహ్మపదార్థమునకు శ్రీపురుష భేదములేదు, నామరూపములు లేవు, గుణములు లేవు. సౌస్థితికి ఈశ్వరుడువలె నిశ్చలయును సాధనములను తిత్త్వము హిందూమతమునందు వలెనే యితరమత ధర్మమునందును పరిస్ఫుటముగాదు. భగవదారాధనమునలె భగవత్పూజనమును లోక కల్యాణమునకు మూలము. ప్రకృతి పురుషసమా

శ్రయము కర్మజ్ఞాన సమన్వయము తత్త్వార్థగ్రహణమునకు మూలము. శ్రీపురుష యోగోద్భవమైన విశ్వము కర్మమూలమున వికాసవంత మగుచున్నది. జీవాధిష్ఠితమైన లోకవికాసమునకు గుణాధిష్ఠితములైన కర్మలు సాధనములు. ప్రకృతి సంజాతములైన గుణములకు వశమై జీవములు కర్మనిచు గుఱు లగుచున్నవి. జీవజాలముల కర్మాచరణ స్థితి యసంభవము. జనకాది రాజులు శ్రీరామాదిపూరులు ధనుంజయాది పీరులు ధర్మవ్యాయాధాది కులాచార నిరతులు కర్మపరతంత్రులై సౌస్థితిని బడసిరి. ఈశ్వరుడు ముల్లోకములందును బొందదగిన దేవియును లేకున్నను లోకసంగ్రహణార్థము కర్మపరతంత్రు డగుచున్నాడని భగవద్గీత యుపదేశించు చున్నది. లోక కల్యాణమునకు సత్త్వగుణమువలె రాజస గుణమును సాధనమగుచున్నదని లోకచరిత్రవలన విదితమగుచున్నది. కర్మేంద్రియముల వికాసము జ్ఞానేంద్రియముల వికాసమువలె సంకల్ప సిద్ధికి మూలాధారము. ఈ పరమార్థమును విజయదశమి పండుగవలన గ్రాహ్యమగుచున్నది.

భారతీయులు గమనించెడి పర్వ దినములందు రాజసభావారాధనమునకై విజయదశమి ప్రధానము. ఇతర పర్వ దినసంబులందునలె విజయదశమియందు పవాసాదులు సేయక ప్రజలు షడ్ర సోపేతముగ భుజించెదరు. వారి వారి జీవనోపాధికి సాధనంబులైన పనిముట్లను పూజించెదరు. పండితులు సరస్వతిని పూజించెదరు. శూరులు శస్త్రాస్త్రములను పూజించెదరు. రాజులు పట్టాభిషిక్తులయ్యెదరు. కర్మోప తీర్పులు వారివారి శుభస్థితికి సాధనభూతమైన యంత్రాద్యుపకరణములను పూజించెదరు. విజయదశమి విజయ సాధనంబైన కేవలము రాజసగుణారాధనమునకై వినియోగ పడుచున్నది. పూర్వము బాలురు నవరాత్రులందు సురుచిర వస్త్రాలంకృతులై విల్లంబులను చేతబట్టుచు రాజస భావమును బ్రశంసించుచు బాలయోధుల రీతిని నూరూరను దిరుగుట యాచారముగ నుండెడిది. బాలుర పాటలు జయఘోషములు వేష సంభాషణములు రాజసభావము మానవుల శుభస్థితికి సాధనమని ప్రకటించుచుండెడివి. ఆంగ్ల పాఠశాలలు స్థాపితమై వ్యాపించిన తరువాత నీ వాడుక క్రమక్రమముగ క్షీణింప నారంభించినది. మైసూరు రాష్ట్రమునందు నవరాత్రులు పూర్వకాలమునందునలె వర్తమాన కాలమునందును రాజస గుణ ప్రకర్షణమునకై వినియోగపడుచున్నవి. మహారాజ చతురంగ బల పరివేష్టితుండై సింహాసనము నధిష్టించి రాజ్యాధికార పై భవమును బ్రకటించును. ఆంధ్రదేశమునందు శ్రీ పీఠికా పురాణి శుడుమున్నగు సంస్థానాధీశులు నవరాత్రులందు రాజచిహ్నించితులై పండితులను పరిజనులను సత్కరించుచున్నారు. నంగదేశమునందు నవరాత్రులందు దుర్గాపూజ శాక్తేయ సాంప్రదాయానుసారముగ నతి వైభవముతో జరుపబడుచున్నది. రాజస భావ ప్రకర్షణమునకై స్థాపితమైన నవరాత్రుత్సవములు దేశకాల పాత్రస్థితి కనురూపముగ నానావిధముల జరుపబడుచున్నవి. భారతీయులకు జాతీయ ప్రభోధము గలిగిన పిమ్మటను దేశ షేషమునకు ప్రజా శుభస్థితికి రాజస భావారాధన మవసరమను పరిజ్ఞానము పునరుద్ధాదితమైనది. రాజసభావజనకంబులైన జాతీయ సంస్థాపనలందు ఆదరము హెచ్చినది. నవరాత్రులందు జాతీయ విద్యాలయంబులందు రాజసభావ వర్ధనమున కనురూపమైన క్రీడాద్యుత్సవములు జరుపబడుచున్నవి. వర్తమాన మహాసంగ్రామము వలన జాతీయ శుభస్థితికి రాజస బలావశ్యకత ధ్రువపడినది. ఆంగ్లదేశమునందు జాతీయస్థితిని సంరక్షించుటకై నిర్బంధక పైనిక శిక్షాపద్ధతి యవలంబింపబడినది. భారతీయులకును వారికి శుభస్థితి గలుగుటకు రాజస భావారాధన మవసరమని వ్యక్తమైనది. వర్తమాన యుగమునందు లోకావృతమైన రాజ్య ధర్మము రాజసభావాధీనము. రాజసభావసంపర్ధితములు గాని రాజ్యములు జాతులు రాజస భావాభిశోభితములైన రాజ్యములకు జాతులకు బలియగుచున్నవి. వర్తమానయుగమునందు బలసంపదలకు శుభస్థితికి రాజసభావారాధన మవసరము. ఆధర్మసాపనమున కనురూపముగ భరతఖండమునందును వర్తమాన యుగమునందు రాజసభావారాధనమును వ్యాపింపజేయుట దేశాభ్యుదయమునకును ప్రజా షేషమునకు సాధనము బాల్యదశయందు హృదయముల నావరించిన భావము లాజన్మాంతము నృత్యతరములై నిలిచి యుండును. ఎవరే భావము నారాధించిన నాభావమున ప్రకృతి ప్రత్యక్ష మగుచుండును. భారత జాతీయాన్నత్యము నాకాంతిం చెడి భారతీయులు యథావిధిని రాజసభావము నారాధించినగాని జాతీయాన్నత్యమును గాని శుభస్థితిని గాని బడయనేరరు. విజయదశ మీపరమార్థమునే బోధించు చున్నది. భారతీయు లాధర్మమును గ్రహించి రాజస భావ ప్రేరితులై మాతృదేశారాధనమును జేయుట కుపక్రమించి కృతార్థు లయ్యెదరు గాత

యధాస్థితి

లోక వ్యాప్తమైన మహాసంగ్రామ దావానలము చల్లారుట సులభసాధ్యము గాదు. మిత్రమండలి చేయుచున్న యపారమై ప్రయత్నముల వలన మిత్రమండలికి విజయసిద్ధి గలుగుననుటకు శుభసూచనలు గలవు. జూను మాసాదినుండియు ను మిత్రమండలి విజయ ప్రస్థానము క్రమక్రమముగ వ్యాపించుచు శత్రుపక్షమునకు హృదయ భేదక మగుచున్నది. పడమటిరంగమునందు బ్రిటీషు పరాసు సైన్యముల తాకిడికి, నిలుచుట జర్మను సైన్యముల కలవి గాకున్నది. వర్గను ప్రాంతమునందు జర్మను సైన్యము లేడుమాసములలో విశేషమైన నష్టమును బొంది 100 మైళ్ల ప్రదేశమును స్వాధీనము చేసికొన గలిగినది. మిత్రమండలి పక్షము రెండుమాసములలో విశేషమైన నష్టమును పొందక 200 మైళ్ల ప్రదేశము నాక్రమించుకొనగలిగినది. జర్మనులు కొంబల్పును సంరక్షించుకొన బ్రయత్నించుచుండగ నాంగ్లేయులు ఢిల్లీయును ముట్టడించిరి. ఢిల్లీయునందు భూగర్భమునందు 50 అడుగుల క్రిందను జర్మనులు దుగ్ధావస్థలను నిర్మించి నిర్భయముగనుండిరి. కాని బ్రిటీషు రణతంత్రజ్ఞులు నిర్మించిన క్రొత్త శత్రుఘ్నుల తాకిడికి నిలుచుట ఢిల్లీయునందలి సైన్యములకు సాధ్యము గాలేదు. ఢిల్లీయుల కొంబల్పు స్వాధీనమగుట వలనను పెరోని బాపూములు సాధన మగుటకు మార్గ మేర్ప

సినది. పెరోనిబాపూములకు రాక పోకలకు గల మధ్య మార్గము స్వాధీన మైనపుడు శత్రు సైన్యములను పరాసుల భూముల నుండి వెడల గొట్టుట సులభసాధ్యము గాగలదు. పడమటి రంగమునందు యుద్ధముఖము స్థాండర్పు, ఆర్టాయిసు, అయిసి, పిక్రెర్డి, పాపేను, లార్యెను అని ఆరుభాగములుగ విభజింపబడినవి. ఖార్యెను పిక్రెర్డి భాగములందు మిత్రమండలి సైన్యములు ముందునకు బోవుచున్నవి. గతించిన నాలుగు మాసములందును మిత్రమండలి 60,000 శత్రు సైనికులను బంధించుకొని జేసినది. 1000 ఫిరంగులను పట్టుకొనినది. పడమటి రంగమునందు జర్మనులకు మిత్రమండలిని ప్రతిఘటించుట దుర్లభమని సైన్యంబరునందు జరిగినయుద్ధమువలన విడితమగుచున్నది.

సుప్రసిద్ధుడైన హిందెన్బర్గ్ సేనా నాయకత్వమును వహించిన పిమ్మటను జర్మనుల ప్రతాప క్రమమునందు మార్పులు తటస్థించునను విశ్వాసము గలిగినది. హిందెన్బర్గ్ రవలంబింప దలచిన ప్రతాప క్రమమును నిర్ణయించుట దుర్లభము. కాని ఆయన దృష్టి తూర్పు రంగమునందు గలదని నమ్మవలసి యున్నది. పడమటి దిశయం దాండ్లెయిల నాకా నిరోధమువలన జర్మనుల కాహార పదార్థములును యుద్ధ ద్రవ్యములును లభించుట దుస్సరమైనది. తూర్పురంగమునందు బర్లిను నుండియును కాక్స్టాంటినోపిలు వరకును గల రైలు మార్గము జర్మనుల వశమునం దుండుటవలన నా ప్రాంతముల నుండియు నాహార పదార్థములను యుద్ధ ద్రవ్యమును బడయుట కవకాశములు గలవు. ఆర్టాయిసు మిత్రమండలి వశమైనపుడు జర్మనులకు కంఠపాళ మేర్పడగలదు. రుమేనియా యుద్ధ రంగమునందు ప్రవేశించుటవలనను మిత్రమండలి సైన్యములు సలోనికాయందు సుస్థిరముగ నుండుటం జేసియును జర్మనుల మనోరథము భగ్నమగునని యోచించుచున్నది. మిత్రమండలి యొత్తిడివలనను రుమేనియనుల ప్రవేశము వలనను గ్రీసుదేశమునకును మిత్రమండలి పక్షమున యుద్ధమునందు జేరుట యవసరమైనది. గ్రీసుదేశ ప్రవేశమువలనను మిత్రమండలి బలము బాల్కను రంగమునందు ప్రబల గలదు.

రుమేనియా యుద్ధమునందు జేరుటవలన బాల్కను రంగమునందు మిత్రమండలికి గలుగవలసిన సంపూర్ణలాభము గలిగినదని తెలియుటలేదు. రుమేనియనులు ట్రానిల్వానియా యందలి మూడవ వంతు నాక్రమింపగలిగిరి. ఆ ప్రాంతములందు ఆస్ట్రీయను సైనికులను రుమేనియనులు ఖైదీలనుగ జేసిరి. ట్రానిల్వానియా యందు రుమేనియనులు ముందుకు బోవుచున్నారనియును ఆస్ట్రీయనులు వెనుకకు తగ్గుచున్నారనియును తెలియుచున్నది. షోబ్రుడ్జయందు బల్గేరియనులు జర్మనులు కలిసి ముందునకు బోవగలిగిరి. షోబ్రుడ్జయందు బల్గరు సైన్యముల ఎడమ భుజము కందకావళులను నిర్మించి స్థిరసామలను నిర్మించుకొనుటకై ప్రయత్నించుచున్నదని తెలియుచున్నది. రుమేనియాకు రాజధానియైన బుఖారెస్టుమీదను జర్మను లాక్సేయ గోళములను ప్రయోగించి నష్టమును గలిగించుచున్నారు. రుష్యను సైన్యములకు వాన్యూబు నదిని దాటి షోబ్రుడ్జ ముఖమున బల్గేరియా యందు ప్రవేశించుటకు నీలు గలుగలేదు. రుష్యనుల బల్గేరియా ప్రవేశము నాపుటకు హ్యూబునకు దక్షిణ దిక్కుగమునందు శత్రు సైన్యములు స్థిర వాసములను గల్పించుకొనినవని యూహించవలసి యున్నది. సలోనికా ప్రాంతమునందు మిత్రమండలి పురోగమము క్రమముగ సాగుచున్నది. రుష్యా రంగమునం దుత్తర భాగమునందు

విశేషమైన మార్పు లేమియును గోచరము గావు. రుష్యను సేనాధ్యక్షుడు బ్రుస్సిలావు గతించిన నాలుగు మాసములందును జర్మనులకును ఆస్ట్రీయనులకును 8,00,000 సైనికుల నష్టము గలిగిన దని యును సమయ మాసన్న మైనపుడు శత్రువుల పరాజయము సులభసాధ్యమని ప్రకటించెను. హేమంత ఋతువు ప్రవేశించుట కింకను రెండు మాసములు గలవు. జర్మను లేవిధమున వైనను నీ రెండు మాసములును యుద్ధస్థితి సురక్షించుటకై ప్రయత్నించి తిరిగి వసంతకాలమునందు సంపూర్ణ సహాయముతో యుద్ధమును జేయుటకు దలపడుదురని యూహింప వలసియున్నది. ఈ పరిస్థితి ఆస్ట్రీయనుల పరాభవమువలన మారవచ్చును. ఆస్ట్రీయనులు పరాభవించుటకు ఇటలీ సంపూర్ణమైన ప్రయత్నము చేయవలసి యున్నది. ఇటలీవారు చేయు ప్రయత్నముల వలన బాల్కనురంగమునందు ఒత్తిడి తగ్గుటకును బల్గేరియనుల పరాజయమునకు గారణము మేర్పడగలవు. బాల్కనురంగము యుద్ధారంభమునకు యుద్ధోప సంగఠమునకును గారణము గాగలదు.

రామచంద్ర ఏతము.

రామచంద్రయ్యగారు నూతనముగ కవిపెట్టిన యేతమునకు సంబంధించిన వ్యాసమును, ప్రకటనమును స్థలాంతరమున ప్రకటితములు. వానిని పాఠకులు శ్రద్ధతో చదువ ప్రార్థితులు. నీటి పారుదల విషయమై రైతులుపడు కష్టములు వ్యవసాయదారులకు అరుభవైక వేద్యము. నీటి వనరులేని భూములెంత సారవంతములైనను నిరుపయోగములు. ఈతత్వార్థమును ప్రజలును ప్రభుత్వమువారును చాలకాలమునుండియు గ్రహించి, నీటిపారుదలకై దొన్నియో సాధనములను గల్పించుచున్నారు. కాని వారి ప్రయత్నములు కొంత వరకు సఫలమైనను, మోటలు, ఏతములకును మించిన తరణోపాదము కలిగి యుండలేదు. మన దేశమునంటి బీదదేశము నందు జల యంత్రములు మున్నగు విశేష ధనసాధ్యములగు యంత్రములు జన సామాన్యపుటంబు బాటలోనికివచ్చుట సులభసాధ్యముకాదు. అట్టి సందర్భమున విశేష పరిశ్రమచేసి రామచంద్రయ్యగారు నిర్మించిన చక్రకయగు నూతన యేతము రయితులకు ప్రయోజనకరముగ నుండునటుకు సందియము లేదు. కావున నీ నూతన యంత్రము నుపయోగించుకొని రయితులు బాగుపడుదురని నమ్ముచున్నాము.

హిందూదేశమున ఎకోవాలు అలెప్పే అనుచోట హిందువులు తమ గురువు వచ్చిపూర్వస్మరమున చేయును నొక యూరేనియపు ప్రాంతంబిది. గురువు భామావలము సేనగునై నాకేరియమండగా ఘట్టక్లాసు మేడస్ట్రోలు వర్ణించు గారును పోలిను ఇకపెట్టెయగారును ఊరేనియ నామి. ఈ ఊరేనియ జనగణాదన 1000 మంది చూచుచున్నట్లును మహాశుభ వ్రాసినయక అట్లు చేసెతిరుని వారుచెప్పెట. కాన 8-10-16 వ మరల ఊరేనియ జనపుటకు నెలదీయదలచి ప్రజలు ఎకోవాలు నివాసగారికి అడ్డి పెట్టె.

మహారాష్ట్రా పి. రామానాయునింగారు ఎం. ఎ. గారు తెలుగు భాషయందలి శాస్త్ర విషయక గ్రంథాభివృద్ధికిగా వెచ్చింప నియోగించి మదరాసు విశ్వవిద్యాలయమువారి కోస గింహా 10000 ల వలన చచ్చు ఆదాయమునుండి ఈ గూరు నిహమానము బడయదలచువారు

“చుక్కెగములపైచుట్టుప్రక్కలనుండు పరిస్థితులప్రాబల్యము”(The influence of environment on body and mind) అను అంశముపై రెండుతమ గ్రంథములు వ్రాసి 1918 వ సం॥ ఫిబ్రవరి 15 వ తేదీ లోపల రిజిస్ట్రారుగారి కందజేయవలయును.

ప్రపంచ వార్తలు

40 అడుగుల పొడవుగల ఒక తిమింగిలమును స్కాట్లాండు తూర్పుతీరమునందు పట్టుకొనిరి.

ఆంగ్ల దేశమున లింకన్ షైరులోని ఒక పాలమునందు 2000 లకు వైగా శ్రీలు పనిచేయుచున్నారు.

ఆగస్టు 18 వ తేదీన ఒక రష్యను జలాంతర్గామి డెల్టో అను జర్మను స్త్రీయను పట్టుకొనెనని స్వీడనుదేశము నుండి తెలియుచున్నది.

శీడానాక్లో పిటన్ అను జర్మను రాజకుమారుడు కోనిస్టాంటినుపునందు మరణించెనని బెర్లిన్ వార్తాపత్రికలు వ్రాయుచున్నవి.

అమెరికాలోని కెనాడా రాష్ట్రమునందు బెర్లిన్ అను పురముగలదు. దానికి పాలకసభవారు ఆపేరుతీసివేసి కెచెర్ అని నామకరణము చేసిరి.

రిండిక్ అను దచ్చివారి స్త్రీయను జర్మనులు టూబ్స్ టోగొట్టి ముందినందు ఆనవ్వుపూర్తికి జర్మనుప్రభుత్వము వారు దచ్చివారికి ధనము నొసంగెదరని తెలియుచున్నది.

బాంబులవాడుకను నేర్పు పాఠశాలనుండు ఉపాధ్యాయులగు సెకండు లెఫ్టి నెంటుసియ్యింగ్సుగారు ఒక బాంబును వేయబోవుమండగా అది వారిచేతిలోనే క్రేలి విశేష ప్రమాదకర మయ్యెను.

యుద్ధకాలమునందును యుద్ధాంతరము ఆరంభము లవఱకు నిషాద్రవముల వర్తకమును నిషేధింపవలయునని ఆంగ్ల దేశమునందు 20 లక్షలకు వైగా జనులు సంతకములుచేసి ఒక విజ్ఞాపనప్రమును ముఖ్యమంత్రిగారికి బంపుకొనిరి. ఈవిజ్ఞాపనాపత్రము పొడుగు 11 మైళ్లు, తూకము 1 టన్ను.

మాన్ ఛెప్టరునందు గాయములు తగిలిన ఒక సైనికుడు సంగీతముపాడు మిషతో ఒకగుంపును తేర్చి వారి ముందట తనకు ప్రభుత్వమువారు పంపెను నిచ్చుటలేదని యొకప్రకటన మును బ్రకటించెను. మాన్ ఛెప్టరు మేష్ట్రీటు గారతిని చుంద లించి వదలివేసిరి.

ఇంగ్లాండు షేల్స్ విర్రండులందు గత జూలై మాసమున శుశోమక సంఘమువారి విచారణకు, శిశువులయెడ క్రూర్యముజూపుట, శిశువుల నలక్ష్యముచేయుట మున్నగు శుశంబంధమైన కేసులు 8967 వచ్చెను. వీరిలో మంచికేసులు 3884 లలో 8762 వాస్తవమైనవి. మొత్తమునిద ఈకేసులకు సంబంధించిన శిశువులు 11631 మంది. దోషులు 4712 మంది.

బెర్లినుముదేశమునందలి లియరు అను పురమునందు జూలై 21 వ తేదీన బెర్లినుము హత్యోన్మాదసందర్భమున ప్రజలు బెర్లినుము పతాకమును అన్ని పతాకములకంటె ఎక్కుగా గట్టిరి. ఇందుకోరకు జర్మను ఆధికారులు వారికి 2500 పానుల జూల్మానా విధించిరి.

ఆస్ట్రీయాదేశమునందు నందుగుండుసావగ్రుల జేయటకు లోహములు చిక్కుట లేనందున ఆస్ట్రీయనులు దేశమునందలి క్రైస్తవదేవాలయములలోని గంటలను కరిగించి ఆలోహములతో మందుగుండ్లు చేయుచున్నారు. అతి పురాతనములగు, పుణ్యతీర్థములు నగు దేవాలయము నుండియు కొన్ని గంటలు తీసికొనిరి.

ఈజిప్టునందలి అలెగ్జాండ్రీయా శత్రువందు మురికినీటిని తొలగించుట కేర్పాట్లు చేయుచు భూమిని ద్రవ్యమాడగా భూమి మడుగున కొన్ని వందల శునత్కరముల క్రిందట కోమలు త్రవ్విన ఒక కాలువ కనపడినది. దానిలోనికి మంచినీరు ప్రవహించుచుండెను. భూమికి 18 అడుగులు క్రింద పాలరాతితో చేయబడిన యొక గోక్షును గనపడినది.

కలార్నియందు కోడలవై నెన్సగో జార్జిరాజుగారిచే తిలో బంగారపుపంచీయు, పాయింట్ గుర్రచేతిలో ధాన్యపుపంచీయు, ఆల్బర్ట్ రాజనొద్ద బలమైన పందియు, జున్నుచక్రవర్తియొద్ద వట్టిపండుయు చిల్లించిరి. కలార్ని పాలకులకిది సంతోషమును గలిగించినది. అది వ్రాసినవారిని పట్టితెచ్చుకువారికి 50 పానుల బహూమాన మొనగెదమని ప్రకటించిరి.

యుద్ధవార్తాసంగ్రహము

పడమటి రంగము.

పడమటి రంగమునందు ఆంగ్ల పరాసు సేనలు ప్రకటించిన సంయుక్తావస్థాపనము అవారిముగ జరిగి, సోము నదీ ప్రాంతమునందు జన్మముల వశముననున్న ప్రదేశము లొక్కొక్కటి ఆంగ్ల పరాసుల స్వాధీనమగుచున్నవి. గత వారమునందు కోంబెల్సును, ఫీవెలును, రాస్కోయను ఆంగ్ల పరాసు సేనలు వశపరచుకొనినవి. కెప్టెంబరు 18వ తేదీ మొదల లిప్టాకి చతుర ఆంకరు సోమునందు వధ్యను 26,147 మంది జన్మను వైరి కులను ఆంగ్లలు బండిలుగ పట్టుకొనిరి. 588 మంది వైరికోర్కె గులు విజేతలకు స్వాధీనమైరి. 24 శతాబ్దములను 6 హావిజరులను ఆంగ్లల వశమైనవి. బోలెడుమంది వైరికులను మందుసా ముగ్గిని పరాసులు పట్టుకొనిరి. కోంబెల్సునకు విజేతలకు నొక కిన్ నడు సమదాయ మపారము. ఆ పట్టణమును శత్రువులు చాలకాలము రక్షించవలెనని కృతనిశ్చయములై విశేష సామగ్రిని యక్కడ నిలువజేసిరి. కోంబెల్సు పతనము జన్మకులకు నష్టప్రదము. సోముతటమునందు జన్మకుల వశమునందుండిన స్థానములలో కోంబెల్సు ప్రధానము. ఆముఖ్యస్థానము శత్రువుల వశమందుట వలననే ఇంచినరకును సోముతటమునందు వాస్తవానులు దుర్భేద్యములైయుండెను. ఇప్పుడు స్థితిగతులు భారమాత్రమే. కోంబెల్సు పతనము సోముతటమునం దాంగ్ల పరాసు సేనల పురోగమమునకు విశేషము సాహాయ్యకారి కాగలదని రణనిశీజ్ఞులు నడుపుచున్నారు. రాసురాసు శత్రువుల నిరోధము తగ్గి చున్నది. మిగిలినదలి ప్రాంతములు హెచ్చుచున్నది. శత్రువుల నిరోధము తగ్గినకొలదిని ఆంగ్ల పరాసుల పురోగమమును సులభ సాధ్యము కాగలదు. పడమటి రంగమునందు శత్రువుల నిరోధముకును గురుచున్నందులకు గత వారమునందు ఆంగ్ల పరాసులకు వశమైన ప్రదేశములే తార్కాణములు.

ఆంగ్లముఖము

ఆంగ్ల ముఖమునందు గతవారమునందు కలిగినంత పురోగమము సోము తటమునందు అనన్యాయము నుపకమించిన తరువాత కలిగియుండలేదు. నడువచ్చును. ఆంగ్లలు కోంబెల్సు చుట్టిన పిఠులకు వధ్యను ఆరు మైలుల ముఖమునందు ఒక మైలువరకును జన్మస్థానములను ముట్టడించి దుర్భేద్యమైన మోర్చెల్సు, లాబోర్లు గ్రామములను వశపరచుకొనిరి. మోర్చెల్సు గ్రామము కోంబెల్సు పట్టణమునకు తర్రభాగమునందుగల ఉన్నత ప్రదేశమునందున్నది. అక్కడ జన్మకులు తమ వైపునను నంరకు వినియోగించి లోతైన కందకావళులను నిర్మించి వారిని దుర్భేద్యములుగ జేసిరి. జన్మకు స్థానములకు చుట్టును ముండ్ల తీలను ప్రాకారములుగ పాతి బలపరచుకొనిరి. దుర్భేద్యములందు వైరికుల కెంత గక్షణసాధనములుందునో యన్ని సాధనములును, మోర్చెల్సు గ్రామమునందు పరికల్పితములు. ఆ గ్రామములు స్వాధీనమైన వెనుక కోంబెల్సునుండి, అచ్చటికి శత్రువుల గమనాగమములకు నిరోధము కలిగినది. ఆ ప్రదేశములందు విజేతలు చాలమంది ఖయిదీలను, చాల యంత్రసింగులను స్వాధీనపరచుకొని శత్రువుల కమిత నష్టమును కలిగించిరి. ఆంధ్రమునందు ఆంగ్లలు పశ్చిమభాగమునుండి, కోంబెల్సు పురమును ప్రవేశించి, శత్రువుల నిరోధమును గురుచుట్టుజేసిరి. కోంబెల్సు పతనమునకు పరాసు సేనలు సాహాయ్యభూతమైనవి. కోంబెల్సు ఆంగ్లలకు సులభముగ లొంగియుండుట వారిని కాపాడుచుండిన జన్మకు వైరికులు నిరోధించి నిరోధించి వారి బలము క్షయమైన వెనుక లొంగిపోయిరి. కోంబెల్సు రక్షణము చేసినవారిలో చివరకు నూరుమందినూత్రము మిగిలి యుండిరి. వారిలో చాలమందికి దెబ్బలు తగిలినవి. అక్కడ ఆంగ్లలకు విశేషమైన సామగ్రి లొంగినది. కోంబెల్సును రక్షించుటకు జన్మకులు ప్రహేళికమైన ప్రయత్నముచేసి, బోలెడు మందుసామగ్రి మున్నగు సాధనములను నిలువజేసి, మిగిలిన కాలము నిలువ తొక్కుకొనియుండుట కాలావించిరి. ఆధునికమును కలగేర్చుటకు తెచ్చిన యుద్ధసామగ్రియంతయు విజేతల వశమైనది. కోంబెల్సు పతనమువలన సోము తటము నందలి జన్మకులకు విషమించినది. అచ్చటినుండి, ఆంగ్ల

పరాసు సేనలు విజృంభించి సులభముగ విజయయాత్ర కుప్రకమించ గలవు. ఫీవెలు పట్టణమును, జొలైరును బురుజుసముతముగ తూర్పుభాగమునందు గల యున్నత ప్రదేశమును ఆంగ్లలు పట్టుకొనిరి. ఆ యున్నత ప్రదేశము నిమ్మవైన కందకావళులచేతను, ముండ్లతీల ప్రాకారములచేతను, నిబిడికృత్మైదుర్గ సదృశముగ నొప్పారుచుండెను. ఆ యున్నత ప్రదేశమును రక్షించుటయందు జన్మకులు పట్టుదలతోను, ప్రాణములను తక్కుజేయకను పోరాడిరి. జన్మకు వైద్య ముఖ మధ్యమభాగమును ఆంగ్లలు దొమ్మిచేసి పట్టుకొని దుర్గుతుల్యుగు స్వేడికోరు స్థానమును వశపరచుకొని, జన్మకు సేనను చెల్లాచెదురుగ గొట్టిరి. ఆంగ్ల లాకమించుకొనిన నూతన స్థానములను శత్రువులు ముట్టడించి నప్పుడు వారిని తరిమి వారు తమ స్థానములను భద్రపరచుకొనిరి. ఆంగ్లల స్థానములందు స్థిరపడిపోయిరి. పైర్సుపట్టణమున కభిముఖముగ యూకోరు-లా-ఎబ్బాయను ప్రదేశము కలదు. పైర్సునకు తర్రభాగమునందు 2000 గజముల ముఖమునందు ఆంగ్లలు మురికొని శత్రుకందకములను పట్టుకొని, యూకోరు-లా-ఎబ్బా అభిముఖమై పోవుచున్నారు. ఫీవెలునకు ఈ కాన్య భాగమునందు 2 వేల గజములదూరమునందు గల "ప్రాప్" బురుజు గూడ ఆంగ్లలవశమైనది. ఫీవెలునకు తర్ర భాగము నందికను ఆంగ్లలు ముందుకుపోవు చున్నారు. స్వేడికోరు చుట్టిన పిఠుల మధ్యను పోకోరునకు 700 గజముల దూరమునకు ఆంగ్లలు వచ్చిపడి ప్యావిన బురుజులో చాల భాగమును వశపరచుకొనిరి. ఆంకరునది ఉత్తరభాగపు లోయ ప్రాంతమంతయు దీనివలన వశమగుటకు సులభపాయ మేర్పడుచున్నది. అక్కడ ఆంగ్లలు 600 ఖయిదీలను పట్టుకొనిరి. గత నెల 25, 26 వ తేదీ లందు విజేతలు 4 వేల ఖయిదీలను వశపరచుకొనిరి. గత పక్షములోను ఆంగ్లలకు మొత్తము మీద 11 వేల మంది జన్మకు ఖయిదీలు దొరకిరి.

ఆంగ్లల పురోగమమునకు వారి విమానములు విశేషము సాహాయ్యభూతముగ నున్నవి. శరవేగముతోపోయి శత్రు స్థానములను ముట్టడించుచున్న ఆంగ్ల యోధులకు మాగ్నెటరృక్ములై విమానములు శత్రువుల శిరస్సులను ధ్వంసముచేయుటకు ఆధారభూతములై సేనాముఖమున కాదరభాదర వచ్చుచున్న శత్రు సేనలమీద యంత్ర సింగులతో నన్నివ్వమును కురిపించి వారి సమరీక్షాహ భంజకములై నొప్పారుచున్నవి. కవచా వృత్తమైన బండ్లును శత్రుభంజనమునకు విశేషపకారులగుచున్నవి.

పరాసుముఖము

ఆంగ్లలకువలెనే పరాసుల విజయయాత్రయు నవలీలగ సాగుచున్నది. పరాసులు కోంబెల్సు, రాస్కోరులకు మధ్యను గల జన్మకు స్థానములను ముట్టడించి కోంబెల్సునకు ఈ కాన్య భాగమునందలి వెగికోరు గ్రామపరిసరముల వరకును తమ కందకావళులను వ్యాపింపజేసికొని, రాస్కోరును వశపరచుకొనిరి. రాస్కోరునకు తూర్పుభాగమునందును, ఆగ్నేయ భాగమునందును, పరాసులకు కోంబెల్సు పురోగమము కలిగి వారు సెయింటు-పిరీ-వాస్టు వనమును ప్రవేశించిరి. దక్షిణభాగము నందు కూడ వారు కొన్ని శత్రుకందకావళులను పట్టుకొనిరి. బుషా వెసికి సమీపమునందు గల పరాసుల నూతనస్థానములను జన్మకులు ముట్టడించినప్పుడు వారు వారిని చెల్లాచెదురుగ వెనుకకు గొట్టి 650 మంది ఖయిదీలను స్వాధీనము చేసికొనిరి.

వడ్డను ముఖమునందు శిమోమాంటు, పురీ ప్రాంతములందు జన్మకు లతి తీవ్రముగ నెదిరించినప్పుడు వారిని పరాసులు వెనుకకు గొట్టిరి.

సోముతటమునందలి జన్మకు స్థానములమీద పరాసులు తిరిగి అన్నివ్వమును కురిపించుటకు ప్రకటించిరి. ఈ ప్రయత్న మంతయు వారు తీవ్రమైన అనన్యాయమున కుప్రకమించుట కంకురార్పణముచేయుచున్నట్లు తోచుచున్నది. సోమునది యుద్ధము ప్రారంభమై రహరమి రెండునెలల పడునైదు దినములు కావచ్చుచున్నది. ఆ ప్రాంతమునందు దుభయపక్షములకు మధ్యనున్న తీవ్రదేశము కలదు. ఆ యున్నత ప్రదేశ మిప్పుడు మిత్ర మండలి స్వాధీనమైనందున ఆ ప్రాంతమునందు వారి పురోగమము ముందు సుగమము కాగలదు. దీనినిబట్టి చూడ ముందు

ఆంగ్ల పరాసు సేనలకు పరిస్పృటమైన విజయములు కలుగుటకు మాగ్నెటరృక్మైనది చుట్టవలసియున్నది

రహ్యరంగము

గతవారమునం దీ రంగమునందు విశేషమైన మార్పులేదు. ప్రీవెట్టునది మొదలు 'రుమేరియా' సరిహద్దువరకును గల ప్రదేశమునందును లెంబర్గునకు తూర్పున 50 మైలుల దూరమునందు గల ప్రదేశమునందును ప్రబల యుద్ధము జరుగుచున్నది శత్రువులు రవ్యనులను తీవ్రముగ నిరోధించుచున్నారు. గతవారమునందు దుభయపక్షములలో నెవరికిని పురోగమము లేదు. కోంబెల్సునకు దక్షిణభాగమునందు శత్రువులు ప్రబలముగ నెదిరించుటవలన రవ్యనుల యవస్థాపనమునకు ప్రతి భోదము కలిగినది.

ఇటలీ రంగము

ఇటలీ రంగమునందు యుద్ధములములమును శత్రువుల యుద్ధము జరుగుచున్నది కాలోస్ ప్రస్థమునందు ముఖ్యస్థానముగు 208 కోండును నూతనముగ ఇటలీవారు వశపరచుకొనిరి. ఆ కొండ పీలనోరాకు దక్షిణమున కలదు ఆ కొండను ఆస్ట్రియావారు విశేష వైద్యముతో ముట్టడించిరి కాని వారిని ఇటలీవారు నెట్టివేసిరి. ఆస్ట్రియావారు ఆస్టికోలోయ యందలి సిమోస పర్వతముమీద అన్నివ్వము కురిపించి, కొన్ని గనులను పేల్చిరి. తత్ఫలితముగ నిటలీవారు పర్వతాగ్ర భాగమునుండి నూరు గజముల దూరము వెనుకకు మరలవలసి వచ్చినది కాని ఆనూరు గజముల స్థలమునందును ఇటలీవారు ప్రతికీయగ నన్నివ్వము కురిపించుటచే ఆస్ట్రియావారు దానిని విసర్జించిరి సగుణ లోయయందు ఓవరను కొండను ఆస్ట్రియావారు ముట్టడించి నప్పుడు ఇటలీవారు వారిని నెట్టివేసిరి. కిస్సు లోయ యందలి గార్డినలు ఉన్నత ప్రదేశమును ఇటలీవారు దొమ్మిచేసి పట్టుకొని తమస్థానములను భద్రపరచుకొనిరి.

రుమేనియా రంగము

బాల్కను కుచయందలి జిమలాయాయందు రుమేనికునులు ముందునకు వచ్చుచున్నట్లును తాము వెనుకకు మరలచున్నట్లును ఆస్ట్రియానులు జన్మకులు నొప్పకొనుచున్నారు. ఆకను మయందు శత్రువులను రుమేనియులు ముట్టడించగ వారు పలాయన లగుచున్నారు బాల్కను సమీపము, గ్రాటోసెసికిని మధ్యను గల ప్రదేశమందు రుమేనియులకును ఆస్ట్రియావారికిని, తీవ్రమైన యుద్ధము జరుగుచున్నది బుకోవిసాకు దక్షిణమందు కాలిమాన పర్వతములందు రుమేనియుల పురోగమము సాగుచున్నది. హెరాస్కుటాటునంద రుమేనియావారు ఆస్ట్రియావారి నెదిరించి, 300 మంది ఖయిదీలను పట్టుకొనిరి. ట్రానిస్సిలువేనియా యందు దింతవరకును రుమేనియులు 6884 మందిని బండిలుగ జేసిరి

డోబ్రుజానందు ఎంఘెజునకు 4 మైళ్లు దక్షిణమునందు ముస్తఫా అజీ గ్రామము వైపునకు రుమేనియావారు వచ్చిపడుచున్నట్లు బల్గేరియావారు తెలియ జేయుచున్నారు. రుమేనియావారి కుడిపార్శ్వమునందు శత్రువులు మాడుపర్యాయములు విశేష వైద్యముతో నెదిరించినప్పుడు, వారిని రుమేనియావారు వెనుకకు గొట్టివేసిరి.

బాల్కను రంగము

బాల్కను రంగమునందు విశేషమైన మార్పు గోచరించదు. స్ట్రుమానది వామభాగమునందు బల్గేరియావారిని ఆంగ్లలు ముట్టడించిరి. సెర్నానదికి తూర్పుభాగమునందు సర్వియా వైరికులు ముందునకు వెల్లుచున్నారు. అక్కడ బల్గేరియా వారు విశేష వైద్యముతో సర్వియావారి నెదిరించినప్పుడు, మాడుసారులు సర్వియావారు వారిని వెనుకకు తరిమిరి స్లొనివాకు తూర్పున యెదిరించినప్పుడు పరాసువారు బల్గేరియావారి యెత్తులను సాగనియ్యలేదు

ఆఫ్రికారంగము

ఆఫ్రికా రంగమునందు 'మికినుడాని'వద్ద ఆంగ్ల సేనతో, పోర్చుగీసు సేన కలిసి, పనిచేయుచున్నది మికినుడాని రోవుమానది ముఖద్వారమునకు ఉత్తరమున కొన్ని మైలులలో కలదు.

సముద్ర రంగము

గత వారమునందు జరిగిన సంగతులనుబట్టి సముద్రము దురాగతములు తిరిగి తలయెత్తినట్లు కనుపడుచున్నది గత వారమునందు మొత్తముమీద 16 స్టీమరులు సముద్రము పాలైనవి. వానిలో 8 ఆంగ్లలవి, 5 నార్వేవారి, 3 ఏదేశము వారి వై నవియు నింతవరకును తెలియలేదు.

హిందూదేశ వృత్తాంతములు.

ఆలెన్ డేవిస్ గారు గుంటూరు జిల్లా కలెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

ఇండియా లో నటించు ఎంజీయూయ్ యమునా నదికి పట్టదలు వచ్చుచున్నవి.

నవంబరు 25-వ తేదీన పరిశ్రామిక సంఘమువారు ఢిల్లీ నగరమున సమావేశ మగుదురు.

జి. ఎన్. భిన్ను గారు ఢిల్లీలో నొక ఉరుడు వారపత్రికను క్రొత్తగా పెట్టుచున్నారు.

అగస్త్య నెలలో 12 క్రొ. శతకం వెనీలు 304 లక్షల మూలధనముతో బంగాళీమున చేర్చబడినది.

పూనాలోని స్వరాజ్యసమితి యువసంఘమువారు గతనెల 25వ తేదీన సభ్యులుగా నుపన్యాసములను బ్రారంభించిరి.

హిందూదేశ పత్రికాసంఘ ప్రతినిధులకు 1917వ సంవత్సరము జనవరినెల కడపటి దినములలో దర్శన మొనగడుచుని రాజప్రతినిధిగారు తెలిపిరి.

కొలంబోలో ఈటనుకారేడి ప్రిన్సిపాలు పరీక్ష దరఖాస్తు సాము నపహరించినందున అతనిపైని కేసు చేయబడి అతనికి 6 నెలలు కఠినశిక్ష విధింపబడినది.

బెంగళూరునందు వెనిస్సులరు టుబాకో కంపెనీవారి సిగరెట్లను కొందరు దొంగిలించిరి. ఆ సిగరెట్లను కొనినందులకు అబ్దులు లాటిపు అను నతనికి 3 నెలలు కఠినశిక్ష విధించిరి.

సెప్టెంబరు 30 వ తేదీన దర్భంగలో జేహారు విద్యార్థి మహాసభ జరిగినది. పాట్నా కళాశాలకు చేరిన ప్రాసెస్సు యదునాథ సర్కారుగా రధ్యక్షత వహించిరి.

న్యాయార్థ్యులలోని వాచ్ గారి ముద్రా యంత్రమునందు ముద్రింపబడి లజపతిరాయగారిచే రచియింపబడిన "యంగ్ ఇండియా" అను పుస్తకమును ప్రభుత్వమువారు విషేధించిరి.

మార్బార్ పాలిస్టేషనుకు మార్బార్ జంక్షనుకు నడుచు రైలుమార్గము గట్టు చెడెననియు మరల తెలుపువలయు రైలుబండ్లు నడువననియు జోధ్పూరునుండి తంలిచా న్నవచ్చినది.

బంగాళీపటాలమున 5వ తెగకు చేరిన 10మంది ఈనెల 25వ తేదీన ఢిల్లీమీదుగా నౌకరారుచెల్లిరి. ఢిల్లీలో బంగాళీలు వారి కాలిధ్య మొసంగిరి. డాక్టరుపీ.సి. నేనుగా రుపహారముల నిచ్చిరి.

గతశనివారమునాడు కలకత్తాలోని బాబజారులో నొక పోలీసు ఇనస్పెక్టరు ఒక జపాను దేశీయుని పట్టుకొనెను. వానియొద్ద 5 నాణెల తుపాకియును 72 బారుల తూటాలును దొరికినవి.

సామ్రాజ్య శాసనసభలోని అనధికార సభ్యులలో ముగ్గురు తప్ప తక్కినవారందరూ కలసి సంతకములుచేసి రాజప్రతినిధిగారికి యుద్ధానంతరము శాసనసభసంస్కారముల గురించి జరుపుటకు విజ్ఞాపనమును బంపిరి.

శత్రువులు తమ్ము బాగుగా నాదరించుచున్నారనియు, ఏమ బసులును భోజనపదార్థములును ఆరోగ్యకరముగా వున్నవనియు కుట్రలు అమారాయుద్ద శత్రువులచే పట్టుకొనబడిన యొక్క సింబాలో నున్న తన తల్లికి వ్రాసెను.

జి. ఐ. పి. రైలువే కంపెనీవారు ఢిల్లీవారు రాజాగారికి శత్రుసౌకర్యములు గలిగి డాటుగానుండు వెద్దబడి కొకటిని తెయూచుచేసిరి. ఇదిబ్రాహ్మణజీ పట్టాలమీదపోగలను. దీనిపొడవు 40 అడుగులు వెడల్పు పదియడుగులు.

లాహోరులో నాయులు తాసిల్దారుగానున్న మారికు పక్షేగూగురికోర్టులో నొక స్త్రీ కేసుచేయగా నత డామెను పట్టుకొని కొట్టెనని ఆమె కేసు చేసినది. అందుపైని డిప్టీకమిషనరుగాను నాయులు తాసిల్దారు సస్పెండు చేసిరి.

మైసూరునందు 6వ సహకార మహాసభ గతశనివారమునాడు యువరాజుగారిచే జరుపబడినది. మైసూరునందు ప్రస్తుతము 825 సహకారసంఘములు 65000 మంది సభ్యులతో నున్నవి. రూ. 45,00,000 ఖాతము మారుచున్నది.

మదరాసు నగరమున ట్రిప్లి కేసునందలి జానుభేరికోర్టులో ఆంబూరునుండి వచ్చిన వారిద్దరు స్టేగువలన మరణించిరి. ట్రిప్లి కేసులో వెంకటాచలమొదలి పీఠిలో నింకొకపిల్లయు మరణించెను. పురపాలక సంఘమువారు ఇండ్లను శుభ్రము చేయించిరి.

బెజవాడ డివిజనులోనున్న తాలూకాలలోనుండి గన్నవరము నూజివీడు తాలూకాలను వేరుపరచి క్రొత్తగా గన్నవరము డివిజను ఒక డిప్యూటీ కలెక్టరుక్రింద అక్టోబరు నుండి ఏర్పాటు చేయుదురు. ఈ ఆఫీసు ప్రస్తుతము బెజవాడలోనే ఉంచబడును.

బరదాస్ జిల్లాలో తుపానువలన నష్టము. గలిగినది. ఇంతవరకును వ్యవసాయపు బడుశోకరకు 50000 ను, ఆపద కలిగిన వారికి సహాయము కొరకు 10000 లను శాంక్షను చేసి యున్నారు. అవసర మైన నింకను ప్రభుత్వమువారు శాంక్షను చేసెదరు.

అఖిలభారత దేశీయ మహాజన సభా స్థాయిసంఘము వారి నియోజనమునందు బాబు అంబికాచరణ ముజుందారు గారికి 62 వోటులు ఆనిబిసెంటుమ్యుగాకి 25 వోటులు విజయ రాంపాచారిగారికి 7 వోటులు హస్సును ఇమముగారికి 1 వోటును వచ్చినవి.

ఇటీవల కలకత్తామొద్ద బంగాళాఖాతమునందు గలిగిన తుపానువలన జోరాస్త్రియును అను నొక కలకత్తానుండి రంగూ నుకుపోవుచు దారిలో రెండురాళ్లకు కొట్టుకొని మునిగిపోయినది. దానియందు 60 వేల టన్నుల రాక్షసిబొగ్గు ఉండెను. నాకవెల 20 వేల పానులు.

అట్టకు జిల్లాహజ్రో సబుఇనస్పెక్టరు బరఖతాలిగారు ఆజిల్లాలోని హైదర్ నా గ్రామవాస్తవ్యుడును సేనలోనుండి పారిపోయివచ్చిన వాడునకు నొకసిపాయిని అరెస్టుచేయబోగా ఆసిపాయి అతనిపై తుపాకిగాల్చెను. సబుఇనస్పెక్టరు కాగోగ్యము కలుగుచున్నది.

మైసూరులో కట్టిగరి అనుగ్రామమున లక్ష్మయ్య యను 38 ఏండ్ల వాడు గ్రామసమీపమునందలి కొండవద్దగిర పశువులను మేపుచుండగా నొక వెలుగుబంటి వాని పై బడినది. ఇరుగు పొరుగులవారు కేకలు వేయగా నది పారిపోయినది. వానికి చాల గాయములు తగిలినవి.

తురుష్కులచే ట్రిసిఫుయుద్ధానంతరము పట్టుబడి ఇటీవల బదులుకు బదులుగా విడువబడిన బంగాళీ వారేడుగురు గత సోమవారమునాడు హూరాస్టేషనులో దిగిరి. తురుష్కులు తమ్ము బాగుగా నాదరించినియు ఒకబంగాలీ గుమాస్తా చనిపోయిననియు వారుచెప్పిరి.

పూనాయందలి గజేశఖండ్ అను స్థలమున గల ప్రభుత్వమువారి మందిరమున శ్రీగవర్ధురగారు అక్టోబరు మాసాంతమునుండి 1917 వ సంవత్సరము మే మధ్యభాగమునకు యుద్ధరంగమున పనిచేసి గాయములుమున్నగువానిని గుదిరించుకొనుటకు వచ్చు సైనికోద్యోగుల యువయోగార్థ మొసంగిరి.

మలేష్విపములో నొకడు నదిలో చేపలను పట్టుచు నది యుండగా నొక మొసలి చటాలర వానితలను పట్టుకొనెను. వాడు దానికనులలో వ్రేలుతెట్టి పొడువగా నది విడిచిపెట్టెను. తనవంత నతడు గాయములను కుదుర్చుకొనెను. ఇప్పుడువాని చంపుట కత డనుదినమును తుపాకిపట్టుకొని వెదుకుచున్నాడు.

రంగూనునందు మాసనుగారికిని ఎల్లరు కన్యకును వివాహము జరిగినపుడు వధువు కీయబడిన పూలచెండును వేలము వేసి వచ్చిన సామును అర్రోరియా సహాయధి కియ్యవలెనని నిశ్చయించి వేలము వేయగా వారి ఏ సి మాట్టుగారు

రూ. 550 లకు పొడి తమభార్య కిచ్చిరి ఆమెదానిని తడుటమే మరల వధువునకు బహుమానమిచ్చెను.

బడగిరి తాలూకాలో హోస్పేట గ్రామమున 16 గురు మైసూరులోని దొంగలు కాగడాలను వేసికొని శివాచారి చిన్నమ్మ అనునామె యింటికి వచ్చి కావలి వానిని కట్టి పడవేసి యింటివానిని బాధించి రూ. 600 ల నెత్తుకొనిపోయిరి. కొలారు గోల్డు ఫీల్డు పోలీసు నూపర్చెంటుగారు కేసును విచారణచేసి దొంగలలో 8 మందిని పట్టుకొనిరి.

60 ఏండ్ల ముదువలి యగు నొక బ్రాహ్మణస్త్రీ చెన్నపురమునందు నంగముభాకమునందలి కొన్ని బ్రాహ్మణ గృహములలో పనిచేయుచు షేపుస్కెక్రెయిటులు నూపరించెం డెంటుగారియింట రూ. 100ల విలువగల పట్టెడ నపహరించెను. న్యాయమూర్తిగారు కేసునిచారించి ముద్దాయి వృద్ధస్త్రీ యగుట జూచి కనికరించి ముందు జాగ్రత్తగా నడచుకొనుటకు రూ. 50 ధరావత్తుగోడె.

అలహాబాదు పురపాలక సంఘము సాతనముగా ఎన్నికొనబడిన విష్ణునాథుగారు 4వ వార్డుకు మహమ్మదీయ ప్రాతినిధ్యములేనిది పురపాలకసంఘము పూర్తిగా నుండదనియు, పురపాలక సంఘపు క్రొత్త సభ్యు లేమిచేసినను ఆకార్యము న్యాయబద్ధము కానేరదనియు, సివిలుకోర్టులోనికి బోవుట తప్పదనియు పురపాలకసంఘాధ్యక్షునిపై నొకనోటీసు జారీచేసి, అక్టోబరు 2 వ తేదీన జరుగనున్న సభను నిలిపివేయుటకు తా ముపహించుచుని వ్రాసిరి.

పంజాబులో నొక బాలిక బాలికా వారశాలలో చదువుచున్నది. ఆపిల్లకు సెంకెతనము మోచుచు నుడుటచే దానిని క్షీంచ వలసినదని యొకనా డాపిల్లతల్లి యుపాధ్యాయినితో చెప్పెను. ఉపాధ్యాయిని ఏమియుచెప్పక ఆ పిల్లను తీసికొని పోయి ఒక చీకటి చిన్నకొట్టుగది తలుపు కొద్దిగతీసి లోపలికితోసి తటాలున తలుపుమూసెను. ఆమెయు చురకొందరు బాలికలును గుమ్మముయొద్ద నుండిరి. పిల్ల లోపలికిపోగానే యొక తామషాము దానివంతురగా "నమ్మ తామషాము కరుచుచున్నది తలుపుతీయుడని" ఆపిల్ల బొబ్బలుపెట్టెను. కాని అది మెంతెనమని వారు తలుపు తీయలేదు. కొంతసేపటికి లోపలినుండి ధ్వని లేకుండపోగా తక్కినపిల్లలు తలుపు తీయుడని యుపాధ్యాయినిని తొండకట్టెరి. తలుపుతీయగా పిల్లచచ్చి క్రింద పడియుండెను. త్రాచుపాము వారి మెడకు చుట్టుకొనియుండెను.

ఇండియాలో కెల్ల చౌక వెలలకు

దొరకుచోటు

క్రొత్తసాకులో క్రొత్తపత్తి

టెన్ని 5 టెంటులు.
గోల్డుమెడల్ రూ. 24.   టూర్న మెంటు రూ. 13
వర్సిటీ రూ. 15.   కల్యాణియల్ రూ. 10
ఎస్. జి. ఎస్ రూ. 8.   కలేజి రూ. 5

టెన్ని 5 బంతులు, ఆరీస్ లేక స్టాంకెంగీర్సు రు. 10 4 డజన్లు
టెన్ని 5 రేకట్లను మెరుగుల నరములతో నల్లించుటకు
వంచి ఇంగ్లీషు గట్టు రూ. 5.0-0
నలుపు గట్టు రూ. 3.0-0
దేశీయ గట్టు రూ. 2.0-0
విలాసము, మెహండేల్ బ్రదర్సు,
పూనా సిటీ హిందూబాయి.

Mehendale Bros. Poona City

దసరా పండుగకుగాను బహుమతి.

దవనకొడి చీరలు రూ. 1-14-0

మంచి సాగవైని. 16 మూరలు నాగరికము గలవి

ఈక్రొత్తకము చీరలు మేలైన మట్టులో సాగవైన రంగులో పూలువేసిచుట్టు రవణీసుపైని అంచు కట్టి యున్నవి ఇది చూచుటకు ఇందముగాను ధర 2 రూ. ముగా నుండును రంగులు మారవు ఈచీరను పండుగ దినములలో ధరించిన ఎడల చూచు ప్రతివారు తెప్పించి యిచ్చుని వేడకొందురు

చీర 1-కి రూ. 1-14-0   వి. పి. చార్జి 0-0-0

భొంబాయి బాలామణి చీరలు 1-కి రూ. 2-4-0

257] గోహానాను చీర 1-కి   రూ. 4-4-0

వియర్ వాచ్ కంపెనీ, 5 ఇరుళప్పనవీధి, మద్రాస్

ఆంధ్రవార్త

పరమేశ్వర సందర్శనము

వివేకమును చిత్తేశ్వరముగా గాక చిత్తశుద్ధియు ఈ శ్లోకాద్వైతమునకు ఆవశ్యకము. చింతింపఁగూడని చింతలు, వచింపరాని వచనములు, చేయఁజననిచేతలు పాపములు, అః కీచితమునకు కళంకముడైచి మనోహరితుల్యమునకు భంగము కలిగించును. మనస్సు కుక్కగముగ నుండి ధర్మవిచారణ నలుపుటకు, ఏకాగ్రముగ నుండి పట్టుదల వహించుటకు సమర్థమైయున్న మహాపండితులనుతగులొక్కనినయెడల తనకత్తి సామర్థ్యము లన్నియు అనర్హతలముల నాచరించుటకు వినియోగించును. జ్ఞానవంతుడు నీతిబాహ్యుడయ్యెనేని అప నీతిని అమితముగ వృద్ధిపొందించును. నీతిలేని విద్యావంతుడు ఇతరుల ధనము హరించుటకు. అమృత సభోగతి నొందించుటకు, పరుల పలుభంగుల సొంపించుటకు సులభోపాయములఁ గనిపెట్టును. మర్యాదగామియై యాశ్చర్యచింతయే లేక వాడు తుదకు భ్రష్టుడగును. అట్టివానికి భగవద్దర్శనము ఎన్నటికి లభింపదు. చిత్తశుద్ధిగలిగి సన్యాసున చరింపఁబూ నువాడె యాశ్చర్యచింత నమీరింపజేయును. తటాకమునందు నొకకన్ను ప్రతిఫలించునెన్న దానియందలి నీరు శిశ్వులముగా నుండుటయేగాక! నిర్మలముగాఁ గూడనండుట ముఖ్యము. అటులే మానవునకు ఈశ్వరసందర్శనమునకుటకు వానిమనస్సు ప్రశాంతముగను పరిశుద్ధముగను నుండవలెను. పరమేశ్వరుని గని యానందించుటకు ప్రతిమానవుడు అర్హుడై యున్నాడు; కాని వాడు అవివేకమును, చిత్తచాంచల్యమును, మనోహరి త్వమును త్యజింపవలెనను భగవానుని పొందజేసెడు.

అవివేకము, చిత్తచాంచల్యము, మనో మాన్యము మానవాత్మకు వ్యాధులు; అవి వానిని కృత్రిమజేయును. సత్యము నెరుచును ధర్మమునందును, నీతియందును దానికి అరుచిని కలిగించును. స్వసేవగుడు ప్రాణాధారమున యాహోము భుజింపనొట్టనిభంగి, వానిచే దానింపఁబడు అత్యంతనకభ్యంత భావశక్తియులగు సద్విషయముల స్వీకరింప నిచ్చునంపడు.

మన దృష్టిని వానిపై నిలుపుదము. దాని కాటంకములుగలన్ని సర్వప్రతిబంధకముల నిరోధింతుము. ఈశ్వరదర్శన లాభమునకయి సర్వదా నిరీక్షించుచు, అజ్ఞానాంధకారమును పూర్వపంచలు చేయుదము; చిత్తచాంచల్యమును రూపుమాపుదము. మనోమాన్యమును పాత్రులొదము. — ధర్మసాధని.

ఆంధ్రాంగ దైనికపత్రిక

ఆంధ్రదేశము బహు విశాలమైనది. అక్షీ సరస్వతుల కట్లాడు పీఠములకుఁ బాత్రులైనవా రాంధ్రులలో నెందఁ డేనియుం గలరు. 80 నిమిషముల కాలములో సకలరాజ్యాంగ తంత్రముల విచరించి ప్రతిపక్షులకుఁ బునర్విచర్యనమున కానుకూల్యముఁ గల్పింపవలెనద వ్యాసముల వ్రాయఁగల లేఖకు లాంధ్రులలో లేకపోలేదు; తమ సంస్కృతాదాయములో నే స్వలభ్యాగమునో కన్యపఱును నంతటి స్వార్థత్వాగ మున్నచోఁ బక్కబున్నంతి కలకు ఆంధ్రదైనిక పత్రికా నిర్వహణ మనాయాస కార్యమగునటులఁ జేయునంతటి రాజులాంధ్రులలో లేకపోలేదు; విత్తార్జనముమాని నిరంతర దేశోద్ధార తత్పరత్వమునం నిరున్నులైన స్వార్థత్వాగు లాంధ్రులలో లేకపోలేదు; క్రొత్తకాసముల నిర్మించి వైస్ రాయగారిని సమీకరియ ముక్కుమీద వ్రేలికుక్కునుట్లు నేయఁగల రాజ్యాంగ వేత్త లాంధ్రులలో లేకపోలేదు; తమవ్యాధి యందు నెట్టి సహన కల్పనఁ బడవేయఁగలన క్క లాంధ్రులలో లేకపోలేదు; ఎట్టి కష్టస్థములకైనను భయంపడక మహా త్యాగములనిర్వహించు ధీమాతో లాంధ్రులలో లేకపోలేదు, ఖండాంతర గౌరవ పాత్రులగు ముప్రసిద్ధ లాంధ్రులలో లేక పోలేరు. దాని ఇంతకంట నింకీ మన దేనికపత్రికను బ్రచు రించుటకు నిశ్చయించుకొనిన రాంధ్రుల డేదె. ఇట్టిదైనిక పత్రికను గుఱించి సభలలో దీక్షాములు జరుగుచున్నవి; కాని క్రయరూపమున నెట్టి యాందోళనమును జరుగుచుండ లేదు. ఈలోపము నకన్యధానముగ రాంధ్రులు నివారింపఁ జూడకున్న నెట్టి ఈశ్వరలాభమును రాంధ్ర దేశమునకుఁ గలుగఁజాలదు. ఎన్ని ఆంధ్రమహాసభలు జరిగినను ఫలముండుదు; ఎన్ని కలెగు పత్రికలను బ్రచురించినను ఫలముండదు; ఎన్ని విశ్వవిద్యాలయములు స్థాపించినను ఫలముండదు,

ప్రజాభిప్రాయమును బాలకులకు యుక్తకాలమునఁ బెంపగల ఇంగ్లీషుపత్రిక లేని లోప మిట్టిదని వ్రాయు లేఖనికైత్రాణ చాలదు, ప్రిన్సిపాల్సు, బాలకానాదర భావమును, నిరుత్సాహ కారణములుగా నెత్తుకొని యేతత్కార్య నిర్వహణమునకు ముందంజ వేయకుండఁ గూడదు. మనపని మనము చేయవలయును. పిమ్మటఁ బ్రభువున్నాడు దేవుడున్నాడు. అక్షీ పుత్రులు ముందునకువచ్చి కత్తికొరిది సాహాయ్యంబొనర్చి యత్నించినచో ఆంధ్రదేశమునకు మహాపకారం భావమిచ్చు ఆంధ్రదైనిక ప్రతికాధిపతులే ఆంధ్రదైనికపత్రికనుగూడ నిర్వహింపఁగలరు. ఇది తరుణము. తన విశాల నేత్రములను దెఱచుకొని తనపుత్రులనంకఁ జూచుచున్న ఆంధ్రమాతను నిరుత్సాహ నలుచుట పాపకృత్యమని ప్రతియాంధ్రుఁడైన దలపోయవలెను. ముప్రసిద్ధాంధ్ర నాయకు లందఱు నొక సంఘముగఁ గూడి ఇట్టిపత్రికను నడుపఁ బాటుపడ వలయును. — ఆంధ్రవార్త.

ఆంధ్రరాష్ట్ర ము—లీడరు పత్రిక

ఆంధ్రరాష్ట్రముగూడదని లీడరుపత్రికాధిపతి రెండు ప్రబలకారణముల జెప్పుచున్నారు. ప్రథమకారణము దేశ మంతయు జేష్ఠ రాష్ట్రములు గావలసివచ్చునని. చిన్న రాష్ట్రములయిన మీకేటికట్లము. చిన్న రాష్ట్రములు పరిపాలనా సౌష్ఠ్యమునకును పరిపాలనా సౌకర్యమునకును సాధనభూతము లగునని మీకు తెలియునా? నాగరికతయందు ప్రసిద్ధిగాంచిన యమెరికాలోని రాష్ట్రముల వైశాల్య మెంతో గమనించి తిరా? కొలంబియా యను రాష్ట్రము 70 చతురపుమైళ్లు. వైశాల్యమేయని తెలియునా? నిర్మింపబడబోవు ఆంధ్రరాష్ట్రపు వైశాల్యము 83,433 చతురపుమైళ్లుండును. ఇట్టిరాష్ట్రము బెల్జియము, స్విట్జర్లాండు, హాలెండు, యూరపులోనుండు తుర్కీ, బాల్కన్ రాష్ట్రములకంటె పెద్దదిగ నే యుండును. కావున రాష్ట్రనిర్మాణము విస్తీర్ణత ననుసరించి యుండదని నిశ్చయించుకొనవలెను.

బొంబాయి రాజధానిలోని మహారాష్ట్రమునకు మధ్య పరగాణలలోని మహారాష్ట్రమునకు గలిపి మహారాష్ట్రము నిర్మించిన విశాలమగు రాష్ట్రమగును చిన్న రాష్ట్రము లిష్టములేకున్న స్వదేశరాష్ట్రముల గతియెమి? కొచ్చిక, తిరువాన్కూరు. బంగనపల్లి, మొదలగు స్వదేశరాష్ట్రముల చిన్న రాష్ట్రములు కావా? వానికేటి ముప్పు వాటిల్లి నది? వంగ దేశమునుండి విహార రాష్ట్రమును విడదీసినపుడు హిందూదేశమునం దెట్టివిప్లవ ము ను గలుగవచ్చు యు, విహార రాష్ట్రమునండి యుత్కలదేశమును విడదీసినయెడల విప్లవము జరించును; నిమికింత విప్రప్రతియేల? ఇంకొక యాత్ర పణమిరు జెప్పుచున్నారు ఉరుమాభావము ముఱిలాడు మహామృదీయులు ఉరుమారాష్ట్రము నిచ్చుగింతురట! ఏమి మియాహా చమత్కృతి! ఏరాష్ట్రము నందలి మహామృదీయు లాయారాష్ట్రపు భావలో వ్యవహారముల జరిపెదరు. తెలుగు దేశమునందలి మహామృదీయులకు వ్యావహారికభావ ఆంధ్రమే. తమిళదేశములోని మహామృదీయులకు తమిళమే వ్యావహారికభావ. వంగదేశమునందలి మహామృదీయులు కొందరు వంగభాషగాఁ గ్రంథములగూడఁ రచించిరి. కొన్ని కొన్ని భాగములలో మహామృదీయు లాజ్ఞాభిప్రాయ నే గృహములలో గూడ మాటలాడెదరు పల్నాడునందలి మహామృదీయులు గృహములం దాంధ్రమునే యుపయోగించెదరు. అటులే తమిళ, మళయాళ దేశములందును ఆయాభాషలను మాత్రమే భాషలుగ నుపయోగించెదరు. గుజరాతు దేశమునందలి మహామృదీయులు గుజరాతిభాషనే మాత్రమే భాషగా నుపయోగించెదరు. మహామృదీయులలో చాలమంది హిందువులనండే చేసినవారే. కావున వారివేష భాషాదికములు హిందువుల ననుసరించి చాలవలెకుండుట సహజము హిందూమహామృదీయు కల్లోలములు సర్కారువ్యోగములయందును, కానన సభ్యత్వమునందే కానుపించుచున్నవి. ఇట్టిస్థితిలో యేభాగపుమహామృదీయు లాభాగపుభాషను వ్యావహారికభాషగా నుపయోగించెదరు. మహామృదీయులవిషయమే వీరిదృష్టిపథముండున్నటుల గాన్పించుచున్నది. అంగ్లేయభాషమాటలాడు ఆంగ్లేయిండియనులును, పార్సీభాషను మాటలాడు పార్సీవారును, ఇంక నితరభాషలమాటలాడు జాతులును పృథిరాష్ట్రమునందును గలరు. వీరందరికిని పృథ్వీరాష్ట్రముల నిర్మింపవలసివచ్చునని వీరిభయముగాబోలు! ఏరాష్ట్రములో ప్రజాసా

సర్వవృత్తి కవిషనంజీవి.

[279]

నూరురూపాయలు బహుమతి.

తే. గీ. తేలుకాటున కిరియె యె + పైనది నుండు | ఏప్పులను మాని నవ్వుచు + నేగఁ గలరు | సమిషమున మాను విషములు + నిక్కువంబు | లేనియెడ నూలురావ్యము + లేనొనగుడు.

మిత్రులారా! ప్రతియింటను తేలువలని బాధ సహించగ నిడి కాటుకెగిలి బాధపడువారిలనుజూచియనను కలుగని కఠిన దెవ్వడుండు ఇందులకనియే మేము సకలకాత్రముల శోధించి శోధించి యీ ప్రకృతమైన మందును గనిపెట్టితిమి. ఇది బీదసాదల కందటికిని అందవలయునగు తిలపుతో తక్కువవెల నుంచితిమి. ఇది తేలువకు మాత్రమేగాక ఎలుక, కుక్క, జిడ్డి, పాము మొదలగు విషజంతువుల కాట్లకు నుపయోగించును ఇది ప్రతి యింట నుండదగినది. తేలుకుట్టినదే ఇది దగ్గఱనుండిన రెండు నిమిషములలో బాధను నివర్తిచేసికొన నగునగుదా! గుణములేనియెడ మందును వాపసు చేసినతీసికొని మందుకైన నెలవులతో 100 రూ॥ లను బహుమాన మిత్తుము. 2 సీసాలుగల సాకెట్టు 0.8-0 పోష్టేజి 0.3-0.2 పాకెట్టుతీసిన పోష్టేజీలేదు.

12 పాకెట్లు 5.0-0 ఒక ఛాస్మెలరు ఫోకెట్ కే పేనా ఇనాం

టి. సీతారామ మొదలియారు, 3, కందప్ప మొదలిపిది, తిరువల్లీ క్షేత్ర, మద్రాసు

సముద్రయానము.

ఈదినములలో సునదేశమునందు ముఖ్యముగ నాందోళనము గలిగించుచున్న మత ప్రశ్నములలో విదేశగమన మొకటి. ఈవిషయ మీ గ్రంథమున సహేతుకముగ జర్పింపబడి యున్నది. సంస్కరణవాదులు ముఖ్యముగ జదువదగిన విషయము.

ప్రతి 1-కి రు. 0—8—0. 6 ప్రతులు రు. 2—4—0.

అచ్యుతుని సీతారామయ్య, 91 అణ్ణాపిళ్లపిది, బార్జిటవును మద్రాసు.

మాన్యమందెట్లకభాగ మేభావ నుపయోగించుకో, యాభావ నుబట్టి రాష్ట్రములను నిర్మింపవలెను. భావభారకముగు రాష్ట్రవిభాగమువలననే, హిందూ మహమ్మదీయ సమస్యను సాధించుటకువీలగును ఏరాష్ట్రపు మహమ్మదీయులూ రాష్ట్రపు భావ సభ్యునించిన యెడల, మాంధ్ర భావభిమానము వారి మందు గాఢముగ నాటుకొని, మహమ్మదీయులు తామును హైందవులమేమను భావము దృఢపడును హిందువులకును వీరికిని యొకమత్య మేర్పడును

భావనలనుబట్టి విశ్వవిద్యాలయము లేర్పరుచుటకిష్టపడి క్రొంద్రవిశ్వవిద్యాలయ మొకటి నిర్మించుట యావశ్యకమని ఆనందబిల్ దింతామణిగారు "బీదపత్రికలో" నిడివరకు స్పష్టపరచినట్లు క్లాపకము ఆపుడేమహమ్మదీయుల విషయము వీరికి న్సురించలేదు గావోలు! చిన్ని విశ్వ విద్యాలయములయన్గ నష్టదామక మగుననువాద మప్పుడు పీరుపయోగించలేదే! మీరు ఆంధ్రోద్యమమును గూర్చి యాలోచించి యుండలేదనుట, స్పష్టము అందునుగూర్చి తెలిసికొనుటకు ఆంధ్రపత్రికలను జూచుమున్నటు లైనను గానింపదు ఆంగ్లేయభావనానిందునుగూర్చి ప్రమరింపబడిన నాబ్జ్యము మయినను పరింతితుల గనుబడుటలేదు అట్టితరి మానమే యుత్తమ లక్షణము అనాలోచితముగ వ్రాతలవలన కీర్తిరానేదు కేరీయ మహాజనసభలో మీబోటి నలుగు రైదుగురుచేరి కాసింతురనుట కల్ల ప్రజాభిప్రాయము పొంగిపొరలి విజృంభించుచున్న యిక్క, అమన, దాని సరికట్టుట మీకు సాధ్యము గాదు అరికట్టు యిచ్చించితిరా, యది మిమ్ములకు ఆత్మకా ప్రవాహములో ముంచి వేయును ప్రజాభిప్రాయము యొక్క యభుటనకుటనా సావధ్య మీవత్సరిమున లక్ష్మీ మహాజన సభలో మీరే చవిచూచెనరు మీరు ఆంధ్రులై యుండి పరరాష్ట్రములో నున్నతపదవినిండి కీర్తిగాము చున్నారని మీయాంధ్ర సోదరులు గర్వపడుచున్నారు కాని, మీరు ఆంధ్రుల మనోభావముల తృణీకరించి సభలలో జర్పించుట కయినను, యనకాశముల నీయుటకు యభ్యంతరములను కల్పించిన, మీ గౌరవమునకు గళంకి మాపాదించునని యాధిగ నమ్ముదు. ఆంధ్రనాయకులంతటి నుండియు తమయత్నముల ద్వీగుడి కృతము జేయుదురుగాక — దేశభిమాని

విద్యావిషయక సంస్కరణము

విద్యావిషయమున నుద్గ్రంథదేశముకన్న నెంతయో పెనుకబడి యున్న మనము మనదేశవిద్యావిధా మును సవరించుకొనుట కెట్టివిశ్వప్రయత్నములు చేయవలెనో పారకు లాలోచించుకొన లేకపోరు ఇంగ్లండు దేశమున మహాధ్యాయుల జీతములు వృద్ధిచేయుటకై యాలోచనలు జరుగు చున్నవి. కాని మన పారపారంభ పారశాలలకుగల యిందుక యోచింపుడు ప్రారంభ పారశాలలోపాధ్యాయునికి నగటున నెలకు ముట్టు జీతము మనదేశమున రు 5-లుమాత్రమే అయిదు రూపాయల మనిషి యట్లక్రొత్తువచ్చు విద్యార్థులను తయారచేయ గలడు? మనదేశమున గవర్న మెంటువారికి పోలికలు కాఖకు వ్యయమెక్కువనీయుటకు సామ్యు వచ్చును కాని ప్రారంభ పారశాలలోపాధ్యాయుల జీతములు వృద్ధిచేయుటకు సామ్యుండదు. పారశాలాధికములకై వ్యయము నేయుటకు సామ్యు వచ్చును గాని ప్రారంభ పారశాలలను స్థాపించుటకు సామ్యుండదు మనదేశమున దొక్క పారంభ పారశాలలో పాధ్యాయుల యొక్క యే గాక మధ్యమతరగతి పారశాలల యందలి యుపాధ్యాయులయొక్క వేతనములను, హోదాము నిప్పటికన్న హెచ్చింప బడవలసి యున్నది ఇప్పటికన్నను మంచివేతనము లిచ్చి హైందవపౌదయము జరుగ గల సమర్థులైన యుపాధ్యాయులు వచ్చిననే గాని పాఠశాల పారశాలలను, మధ్యమతరగతి పారశాలలను గూడ దేశమున కక్కడకు వచ్చువిద్యార్థులను తయారచేయ జాలవు

ఇంగ్లండు దేశవిద్యావిధానమునకును, మనదేశవిద్యా విధానమునకును హెచ్చింపకాంతరవ్యవస్థాపన కలదు. ఆ దేశమున సంఘటింపము ననుసరించియు, స్వపరిపాలనము ననుసరించియు, పౌరత్వము ననుసరించియు పాఠశాలలందు విద్యావిషయకాభివృద్ధి గనిపించరలెనని యచ్చటి ప్రముఖులు చెప్పుచున్నారు. కాని యా స్వపరిపాలనావిషయము మనపాఠశాలలం దెత్తుకొన నే గూడదు. సంఘటింపము మాటతలచనే గూడదు. పౌరత్వమునుగలించి యాలోచించనే గూడదు. ఇవి యన్నియు నిచ్చటి విద్యాభ్యాసకారులకు విషప్రాయములు. మనదేశమందలి పాఠశాలలు ప్రారంభవిద్యాలయములనుండి విశ్వవిద్యాలయముల వఱకు జిల్లాయుద్వ్యోగియులపడి కిలిలో నున్నవి. వాని ప్రాణమంతయు వారి చేతులలో నున్నది. ఇంగ్లండు దేశముననున్న విద్యాలయము లిట్టివి కావు.

అని సార్వజనిక విద్యాలయములు: ప్రజాపాఠశాలలు. శిక్ష (Discipline) క్రమశిక్ష, కఠినమైన శిక్షయే మనదేశమునందలిపాఠశాలలు చూపవలసియభివృద్ధియని యభికారులు మొఱవెట్టుచుందురు. జాతి యొక్క యభివృద్ధియు, దేశముయొక్క యభివృద్ధియును విద్యాధిపతీమున నున్నపుడు వారిని కఠినశిక్ష (Discipline) కు బాక్రుల చేసినవా రేమివృద్ధి లోనికి రా గలరు? జాతి యభివృద్ధికి నా రేమి తోట్పడ గలరు? సంఘటింపమునుగలించి కాని తమ పౌరస్వామ్యములగుటించి కాని తమకు దెలియ నే తెలియదు

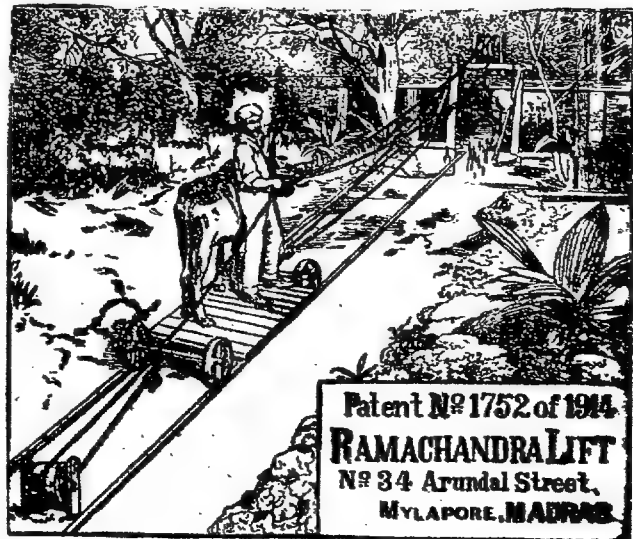
ఇంగ్లీషువిద్య నభ్యసించు నిప్పటి మనదేశవిద్యార్థులు మనమతమును, మనపంతుకు విజ్ఞములను, మనజాతి మతము మఱచి పోవుచున్నారు. అట్లయినను వారు తాము స్వతంత్ర జీవనమును గడపికొని దేశమునకు గాని జాతికిగాని యుపయోగ మగుచున్నారేమో యనిన నచియును లేదు. హిందూ బాలకు డీయాంగ్లేయవిద్యను మనదేశమున బదివడునైదు సంవత్సరములు నేర్చికొనినను నతడీదేశమును వదలి వెళ్లి యితర దేశమున కేగిన నంతకాలము కష్టపడి నేర్చుకొనిన విద్యయచ్చట చిల్లట లేదనియు, నింగ్లీషుభాష మాట్లాడబడుచున్న దేశములలో నాతడు దారి తప్పకుండుట్లు చేయును మాత్రమే యావిద్య యుపకరించుచున్నదని మిన్నోకప గ్యాములు లాల్ జెల్లెత రాయగారు వ్రాసి యున్నారు. విద్యయొక్క గుణము మాచిన నట్లున్నది. విద్యాధిపతి గూర్చి యవిషయముననేమైన మనదేశమున క్రైస్తవీకరింపబడుచున్న దేశమునిని నిర్దిష్టయము నెక్కువ యతద్ద వహించిన దీము క్కదేశమే. మనదేశమందలి విద్యావిధాన మిన్ని విధముల పాడై యున్నది.

మనదేశమున రేయిబగ ల్లోకేరిని బదిచేయుట కట్టి పాఠశాలలు లేవు. పగలుకు, రాత్రియు బదిచేయు పాఠశాలలే కాక, తుదకొక్క రాత్రిపుట బదిచేయు పాఠశాలలైన లేవు సమర్థులైన యుపాధ్యాయులు లేరు. హైందవ పౌదయమును జరువజేసిన యూరోపియను లిచ్చటకు మహా పాధ్యాయులుగ వచ్చుచు దురు గాని యిచ్చటివారి పౌదయమును గనివెట్టు నేరనివా రుటచే వారు తనకార్యక్రమ నాణమున నొక్కొక్కప్పుడు జారి పడిపోవుచుందురు. ముప్పది మూడుకొట్ల భారతీయులకు, విద్యాపిపాసాపాలితులైన (తంత్రోగ్రిటి భారతీయులకు దగినన్ని ప్రారంభ పాఠశాలలు లేవు, మధ్యమతరగతి పాఠశాలలు లేవు; విశ్వవిద్యాలయములు లేవు. కఠపబడువిద్య గుణమునకంత ప్రళస్తమైనది కాదు. పక్కతికాత్తజ్ఞున మిదేశమున ప్రతిదినజీవితమునం దెట్లుపయోగ పడుమిగిలినవలసినదియు దెలుపబడుట లేదు ఆజ్ఞానమును సలపాదించుకొంద మన్న దగినన్ని యనకాశములు లేవు. మిక్కిలి నాగకజాతి యని ప్రసిద్ధిగాంచిన బ్రిటిషుపరిపాలనము క్రిందనిప్పటికి నూలు నూటయేబది సంవత్సరములనుండి యుండియు 29,50,000ల హైందవులు విద్యాగంధభూమ్యై యజ్ఞానమునం బడి కొట్టుకొను చున్నారు విమనస్సు జేభారతీయుని పౌదయము జేడిచుచురు మఱిగింట్లు నూలుగుండును? విద్యావిషయమున నింగ్లండు దేశముకన్నను మనదేశమున నెక్కువ సంస్కరణలు జరుగవలసి యున్నది. గవర్న మెంటు వారు ముందుముం దెక్కువక్రద్ద తీసికొని హిందూదేశ విద్యావిధానమును మార్చి సంస్కరించ వలసి యున్నారు. కాని వారట్లు మాత్రరా? సంస్కరింతురా? — దేశమాత.

నీటి సారుదల

మాతన ఏ ఆము

లోకములో సాధారణముగా వ్యవసాయకులకు నిరాశ గలవులని మూడు. (1) నీరుచాలకుండుట. (2) పశువులకు మేత దొరకకుండుట. (3) భూమికి తగినంత ఎరువు దొరకకుండుట.

Patent No 1752 of 1914
RAMACHANDRA LIFT
No 34 Arundal Street,
Mylapore, MADRAS

వాల్యు బొక్కెనలు మోపుటగా నీళ్లుకారదు, చాలాకాలము వరకు మరారుతు గోరదు. (9) ఎడ్డుకుపని సులభమగుటచేతి మోటకుంటే చాలసేపు నీళ్లును గోడించవచ్చును. తరువాత యీ ఎడ్డునే బండినిలాగుట మొదలైన యితరపనులకు ఉపయోగించవచ్చును.

ఖరీదు సుమారు 30 అనుగులవరకు లోతుగల బావికి
(1) పెద్దయెడ్డు ఏతము ఖరీదు రూ 200—0—0 (2) ఎడ్డు ఏతము ఖరీదు „ 175—0—0

హిందూదేశమునందు ఈమాడు కారణముల వలననే రైతులు తమజీవములపై నానలు వదులుకొను చున్నారు. వైనజెప్పిన కారణములలో ముఖ్యమైనదియు తక్కినవానికి మూలములై నదియు నీరులేకుండుటయే. రైతులకు కావలసినంత నీరుగం గిన యెడల వారి యుత్సాహము నకు మేరలేదు. వృద్ధికరములగు నూతననిర్మాణములన్నిత డొకరు చెప్పుకొన తెచ్చుకొన జూచును. కావలసినంత నీరు లేనియెడల ఎంతటి ఫలకరమైన ఎరువైనను నిష్ఫలమౌజరము. నీరు చాలి నంతలేక ఊతక వట్టి ఎరువునే వేసినయెడల ప్రయోజనము లేదు. నీరు లేకుండ నున్నంతకాలము రైతు క్రొత్తపరికరముల గొననొడు. హిందూదేశమున వర్షమునందు మనకు వర్షములేదు. “కురిసిన కుంభవృష్టి” లేవున్న అనా వృష్టి” కనుక నీటికొరత ప్రజలు నూతులను ప్రవృష్టి ప్రమాస మునొందకలసినదే. హిందూయి, పశ్చిమోత్తర పరగణాల ప్రభుత్వమువారు మోటలు ఏతములకు బదులు సునాయాస కరమగు నింకొక యుపాయమును గనుకొనుటకు సర్వప్రయత్నములను జేసి, భగ్న నోరగు నై నిరాశనొందిరి. కాని చెన్న పురి రాజధాని వారు నిరాశనొందక, పట్టుదలతో నిరంతరము పరిశీలనములను సలిపి, వారి పరిశీలనములు వృధాకాలలేదు. 25 యేండ్ల క్రిందట స్టాన్లీ, సుల్తాన్ సుబ్బారావుగారు ఈవిషయమున పరిశ్రమల సలిపి మూడు నూతన యంత్రములను నిర్మించిరి. వీనిలో సుబ్బారావుగారు నిర్మించినది అత్యుత్తమమని చెప్పుచును. కాని దానియందు రెండు లోపములు మాత్రము గన్పట్టెను. విశేష లోతుగల నూతుల కా యంత్రము పనికిరాకుండెను. పశువులు నడచుటకు ఏర్పడుపబడిన కట్టడముబరువు 3 నేల పాను లుండెను. దానికి ఒరిపిడి యెక్కువగా నుండెను. పశుజాతి బలము తీగించుటచే కాలక్రమమున పాలములకు నీరు గోడుటకు పశువులను ఉపయోగించుట తగ్గిపోయినది. దీనికి దోడు మంచి బాల్బియును దొరకకుం డెను. ఈ లోపములను దొలగించుటకు ఎన్. రామచంద్ర య్యురగా రొక నూతనయంత్రమును నిర్మించిరి. ఈ యంత్రమును మోటలతల ఎంతలోతుబావికైనను వాడవచ్చును. కాని దీనియందు మోటవలెగాక పశువులు ఏటవాలుప్రదేశముపై నడచుచు భారమును లోక బని లేదు. ఒకచిన్న బండిపై పశువును నిలువబెట్టి, ఏటవాలుప్రదేశమున ఆబండిని నడపవయెడల ఒక్కపశువుయొక్క బరువు రెండుపశువులు లాగునంతటి పని చేయునని కనుగొనబడినది. రామచంద్రయ్యురగారి నూతనయంత్రమున కిదియే మూలతంత్రము బాల్బియు నూతనవిధమున నేర్పఱుపబడినది. నీరు నింపుకొని బావినుండి వెలికి వచ్చునప్పుడు దానినుండి యొక్క బొట్టుఅయినను మఱల భాగలో పడను. బొక్కెన ఎంతకాలమైనను మరమ్మత్తులు లేక పనిచేయగలదు. పశువున కేమియు కష్టములేదు. అదియొక దొరవలె బానిశైపు ముఖముతో బండిపై నూరక నిలుచుండియుండును. మేతవేసి దానిపై నుంచినయెడల ఎంతకాలమైనను అది హాయిగా నుండును. మోటవలన ఒకగంట కన్నె బొక్కెనల నీరు తోడవలెమా అంతకు రెండింతల బొక్కెనల నీరీయంత్రము వలన దొడగలము. మోటవలన సాధారణముగా గంటకు 1200 1400 గాలముల నీరు తోడవచ్చునుకాని 22 గాలముల బొక్కెనల రామచంద్రయ్యురగారి యంత్రముతో 20 అనుగుల లోతు బావినుండి గంటకు 100 బాల్బిలు అనగా, 2000 గాల నలును తోడవచ్చును. కనుక ఈయంత్రము ఒకదినమునకు అధనము 3 యకుండుల తోటవైరునుగాని 7, 8 యకుండుల పంటవైరునుగాని పొనుపగలను. ఒకసారి యంత్రమును కొనిన దెనుక త్రాళ్లను గొను వ్యయము తప్పు ఇంకేమియు వ్యయ ముండదు. దేశమునకు చాలాకాలము నుండి లోటుగానున్న ఈ విషయమునకు రామచంద్రయ్యురగారు ప్రయత్నమునలేపి సదుపయోగముల నూతన యంత్రమును నిర్మింపగలిగి నందులకు వారిని హర్షింపవలసి యున్నది.

రామచంద్ర ఏతము

విషయ సంగ్రహము.

(1) ఎటువంటిలోతైన భావితై నను ఉపయోగించవచ్చును. (2) నిమిషమునకు 5 మోటలకొని 50 గ్యాలంలవరకు నీళ్లుతీడును. (3) దీనికి గొట్టులుగాని పుట్టి వాల్వలుగాని వాచురు జాయింట్లుగాని లేవు. 4, అడ వాళ్లు, ఎడ్డు, గుర్రము, కంచరగాడిదే మరియే యితర జంతువునయిన ఉపయోగించవచ్చును. (5) మోటవలన ఎడ్డు ఎత్తువకష్టపడిఎక్కి వెనుకకు పోవడమైన పరితాపముఏమియు దీనిలోలేదు. (6) బల్బి మైన్ రెండెట్లులాగు పెద్దమోట నీటికి ఒకచిన్న యెడ్డుయొక్క బరువుననే తోడగలదు (1) దీనికి రెండెట్లు అనావశ్యము గావున ఖర్చు చాలా తక్కువగును. (8) దీనిబొక్కెన దిట్టయిన యినుపరేకుతో చేయబడినది. చర్యపు బొక్కెనలు

కాలమహిమ

శ్రీ. జోరపున! ఇదియేమి విష్ణుర మొక్క-
మీ మాయయి మన పూర్వులెరుగదుగట
ఈ గ్రామము దనా లీ మహాకాళు
కాల మహిమ కాలిపోయెను గాక యిప్పుడు.

శ్రీ. పూర్వముండేని వడ్డెలు పుట్టెయిన్న
ఇట్టి పూర్వపు మనులే కట్టియున్న
సేద్య మేరతి కన్నకు చీలివారు
కాపురముల నేలగు గడపినారు.

శ్రీ. భవిష్యత్తు నెల్ల భవకాంక్ష వట్టుమయ్యె
పరమ బుద్ధియై పంపిల బాదుకొనియె
సర్వ వడ్డెకాలము కలిపియె
సేద్య గానట్టి వడ్డెలు నెరిగిపోయె.

శ్రీ. ఇట్లె కనికరము చెడె మొగమోటుంబు
కూపుమానె నీతి పాపభీతి
మనకు దేవుని లేక యన్యాయదేవత
భాద్యెట్టుచుండె సాధవులగు.

శ్రీ. ఎరుటింకి ముఝూని నేరభయమైన
ముఝూని పాల్గొనె నెంచునొకడు
ఆదాయపరుడైన నప్పులో ఇద్రోయ
మహుల మహించుచుండు నొకడు
ఊరిలో నిండ్లన్ని పేరైన చేలన్ని
తానాకమించుకొ దలచు నొకడు
కాపులు కర్షణలు ఘనమైన సుదార్లు
కన్నా క్రియంపగా నెన్ను నొకడు

శ్రీ. భవమిదే దైవమునకు కృతజ్ఞు లగుచు
భవమునకు భక్తము నన పాదకతగూర్చి
భక్త్యును గాంచ నొకరైన దలపరమాహ
భవిక లాకాపకాచయి వాసులగుచు.

శ్రీ. అప్పుకై తమ్ముజేరిన యట్టివారు
భవల లేవకయుండెడు మార్గములను
నేయింభముల జూచి యన్యాయమనక
అనుల కంచించుచున్నారు భవిక లకట.

శ్రీ. అర్థగూనాయి వడ్డెకై అడిగినంత
మొత్తము లభించెడిది మొన్న మొన్నచాక
నేను కూక లొకటి రెండుమూడుచాక
మించుచున్నది వడ్డెలు మేరలేక.

శ్రీ. వడ్డెకొమ్మంటి తదవుగా వానితోడ
మరతులని పోచ్చె మాయలు చాల పోచ్చె
వారువడ్డెలమంటి కాంపొండ్లకచ్చె
మరతులకు సంకంతకు శ్రమలు పోచ్చె.

శ్రీ. ములాసంగిన యతడై భావకముకొరకు
కటతలనై వ్రాసెకొను సర్వకాలసరి
పర్వవ్రాయించి పల్లెను వైదగిల్చె
వ్రాలుచేయుచు సామాన్యకాలమే నీ.

శ్రీ. ఆకల వ్రాసునెరవోటు లవలెంచె
వలెను నానాటికిని కట్టుబాట్లుకొన్ని
అరవ తాకట్టుపత్రాలు వెలసెను పరి
వెలసెను రెండుపట్లు సుపులకుచేటు.

శ్రీ. నెట్ల కలియన్నియును పరిపాటియయ్యె
గాని వానిని మించు నిక్కట్టుకచ్చె
భగవంతు మాయలను కులెంత్రాలు పోచ్చె
నప్పుడు నీ గృహస్థుడు హానియయ్యె.

శ్రీ. అప్పిచ్చునప్పుడే యథమర్థ సర్వస్వ
మహారంపగ నాశ్చర్యమందు నెంచు
అప్పిచ్చినది మొదల తప్పుడొకని యాస్తి
తనకు దక్కునటంచు చచ్చిరించు
అప్పుడిచ్చెడు చింతయరనిక పుట్టెనా
నేర్పులో జోకొట్టి నిద్రపుచ్చు
అప్పుడిచ్చెడునట్టి యవకాశమజ్జెనా
యదికావాలే క్షుల నడ్డగించు

శ్రీ. కడకువడ్డె వడ్డెలు కట్టి నెంచు
ఇట్టివేలము నెంచించి యవకారిండు
బంధిగంబున తెట్టించి నిందపాడు
దుర్గయా పూర్ణుడగు సత్తుమర్థదొకడు.

శ్రీ. వడ్డెయొక్కనగట్టి వాయిదాలనుబట్టె
వాయిదావాడు ద్రవ్యమును తేగ
కనుపడకుండి యాగడువును దాటించి
మరువాడు ద్రవ్యంబు మరలతేగ
గడువుదాటిన దంచు గడుసువాదముచేసి
భరమైనదండన మరతుగట్టి
దమ్మిడియెను తగ్గింపనొప్పుక
యప్పుచేసినవాని యాస్తి నెల్ల

శ్రీ. పుచ్చుకొని తృప్తిపొంద కప్పును మిగిల్చి
దానివడ్డెని పెంచుచు తరతరంబు
సంతలేనిగూడ నేడ్చించి సంతసించు
దుర్గయా పూర్ణుడగు సత్తుమర్థ దొకడు

శ్రీ. బదులుచేసినవాడు దధా దధాలు
తెచ్చియిచ్చిన మొత్తంబు పుచ్చుకొనుచు
పుత్రములమీదను వసూలు పరచుచుండి
యించుకొంటగా భవ మెల్లచెల్లి
నట్టి పత్రాలుపోయిన వనచుకల్ల
కల్లనలుచేసి వేగన కల్లుదెచ్చి
పొంగుచును మూడు కోర్టుల పోరిగల్చి
అనులకంటె వడ్డె కంటె నధికమైన
ఖర్చులనుగట్టి చలపట్టి కరుణ నెట్టి
యిండ్లు నీనాములమ్మించి ఋణముగొన్న
వాడు నెండ్లాముబిడ్డల గూడియెడ్వ
మదిని ముదమొందు నొకయుత్త మర్థదొకడు

శ్రీ. బదులుగొనువాడు తాకట్టు పత్రములను
వ్రాసి యిచ్చెడునపుడై పత్రములయందు
వ్రాసిన వసూళ్లు తప్ప తా వ్రాసినట్టు
చెప్పెడు రక్షిడు లేదియు చెల్ల వనుచు
నెప్పుడును తా రక్షిడుల నిచ్చువాడ
గాననుచు పత్రములయందె ఖండితముగ
సత్తు మర్థుడవ్రాయించు చుండుకతన
పోయె నన్నట్టి పత్రాల కీయబడిన
సాము, కాధార మేరీతి చూపగలరు.

శ్రీ. వడ్డెవర్తకువల్ల వ్యవసాయ దారులు
పడుపాటు లింతతో గడువలేదు
పశువులకొనుటకొ పన్ను లకొసహా
కూలికొ విత్తులకొరకొ విత్త
మప్పుగావలసిన యక్కడ గనిపెట్టి
పండింప బోయెడు పంటలోన
బదులుకు సరిపడ్డపంట నిచ్చెడునట్లు
స్వల్పపు ధరలకే జట్టివ్రాసి

శ్రీ. యిచ్చినంగాని సామకారియ్యనగ
వల్లెయని జట్టికంట్లాట్ట వ్రాసియిచ్చి
పంట నాటిక భరయంత ప్రబలియున్న
ప్రాప్తితేమిక మిక్కిలి పరిపించు.

శ్రీ. కాలమొకవేళ తనకునుకూలపడక
యెండలోవానలో హెచ్చిపడకున్న
తిండికేలేక జట్టిలు తీర్పుదారి
బొత్తిగాలేక యేపేతువునునైన
గడువునాటిక జట్టిప్రకారముగను
జరుపలేకున్న నాటిబజారుధరకు
మొత్తమునగట్టి యా మొత్తమునకు సగము
లాభమునజేర్చి దానికెల్ల నది మొదలు
వైక మిచ్చెడుదాక రూపాయిమీద
తొమ్మిదియకాల పాయిదాతోడనిచ్చు
నట్లు కంట్లాట్టవ్రాసిన యట్టికతన
పరపతిచెడక యెండంగ భయముతోడ
గొడ్డుగోదల తెగనమ్మి కొద్దివెలకె
బదులుతీరివి మరుచటివత్సరమున
కట్టుములకెందు నిట్టులే కర్షకుండు.

శ్రీ. వడ్డెవ్యాపారమును జేయువానియొద్ద
పెట్టుబడికిని శాతాగట్టి రయికు
బదులుచేసినసాము కేర్పడినవడ్డె
అచ్చుకొనుటయెగాక పైపెచ్చుగాను

తనకు పండిన పంట కంతకును పుట్టి
కొక్క రూపాయివంతును న్యాయమైన
ధరకె యియ్యంగవలయును సరుకు లనగ
కర్షకుం డెట్టు లిక తేలగలడొ చెపుడు
తే. బదులు గొనువేళ నొక్కొక్క పట్టునందు
సామకారు గుమస్తాకు స్థాంపు విలువ
వైక మియ్యక పత్రంబు వ్రాయ దనగ
అప్పుగొనువాని దైవ్యంబు నడుగవలెనె
శ్రీ. ఒకపూట కడుపు మాడ్చుకొని రెండవగూట
గంజితోనే తృప్తి గ నెడు వారి
మాకలజావతో నాకలి చిచ్చును
వెల్లార్చుకొని యెట్లో నైమవా
పొడంబలిని త్రాగి పొన్నమును తీ
కాలంబు నొకరితి గడుపువారు
పచ్చడి మెతుకులు భక్షించి పరమాన్న
మట్టి నట్లానంద మందువారు
కటకటా! యిట్లు కడుపులు గట్టుకొనుచు
చిక్కి శల్యంబు లైనారు నేద్యకాండ్లు
వెన్నముక పోవుచున్న దో యన్నలార
కర్షకుల బ్రోచి దేశంబు గాచుకొనుడు.

మంగిపూడి వేంకటేశ్వర

సువీరియర్ లీవర్ జ్యూయల్స్ వాచ్
గొలుసుతోనహా ధర రు 3-0-0. పోప్టేజి 0-4-0
దీనికి 5 సంవత్సరముల గ్యారంటి గలదు.

ఈగడియారము దయలుమీద
మా కం పెని వేయ వజ్రనిసిరాతో
ముద్రింపబడి యుండును ఇదియొక
ట కందమై తలచీగమున, డబ్బు
ప్రూఫ్ అను గ్లాసు దోమును గలిగి
మొరటుపనులకు తగియుండును. పె
ట్టెమూతలోభాగమున గ్యారంటీచీటి
అతికించియుండును. సీమనుండి మా
కై తయారు చేయబడినది. కాననెవరి
యొద్దను జిక్కుడు. ఒక్కొక్కరును తీయుదురను తలంపుతో
తక్కువవెల నుంచితిమి. చాలకాలము పనిచేయునట్టి స్వల్ప
ధరగల గడియార మిది యొకటియే యని యనుభవంబున దెలి
యును. ఇదివర కనేక గడియారములు ఖర్చయి యోగ్యతా
పుత్రముల నందియున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మా
పట్టణమున ననేకులుకొని సంకసించిరనిన, వేరుమాట లేందుకు?
సువీరియర్ వాచ్ కం పెని, పోప్టేజి వాచ్స్ నెం161వ వ్రాన్

చిన్న పురుగు
వెద్ద వెద్ద బట్టతలను జేయును
చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట,
పుర్రెపై జిల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన
గలుగును.

పారకులారా! ఈపురుగువలె కేయింబనళ్లు, విధివిరా
మములేక మీరు పనిచేసినచో మీమీ గృహములలోని నేల

కొట్టెలు బంగారుతో నింపబడియుండును.
తీరిక లేక పనిచేయుచుండు ఈమండు
పురుగునకు, అతివ్యాప్తికయి పేరొందిన
తేనెటీగ సహకారిగా నుండదగినబంటు
చుండ ఆరంభమయినవెంటనే నిరో
ధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక
పువేషించినఅచిరకాలముననే బట్టతల
వారితో సహాధ్యాయి గావలసినచ్చును
కావున ఇట్టి పరకుకత్తువును
సహాయమున సంహరింపుడు. చుండును

Dont Let'em Dig "కామినియా నూనె"
సహాయమున సంహరింపుడు. చుండును
బోగొట్టును. వెండ్రుకలను రాలనివ్వదు పుర్రెచుండును
బోగొట్టును. తలకట్టుకు పరిమళ ముగంధద్రవ్యము.
ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోస
మున పడకుడు.
వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0 వి. పి. రు. 0-4-0
3-కి రు. 2-10-0 వి. పి. రు. 0-7-0
ఉ చి త ము.

ఈ సుగుణముల ఋణపు పరచుటకయి, అర్ధకాచీటి
పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత
నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును
సోలు ఏజెంట్లు:—
అంగ్లో యండియర్ డ్రగ్ అండుకెమికల్ కంపెని,
నెం 155, జుమ్మామసీదుపేధి, బొంబాయి.

పోర్టు నేషను గడచిడ

సి. వేంకటరెడ్డియను ఆంధ్రవిద్యార్థి ఆంగ్లో ఇండియనుల వైసను కొందఱు రైలువే ఉద్యోగుల వైసను దెచ్చిన కేసు 27 వ తేదీని మరల విచారణకువచ్చినది.

ఫిర్యాదితరపు సాక్షుల నికను విచారించిరి. మొదట తెలిగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్టరుగారిని విచారించగా గిల్టాల్లిగారు (ఒక ముద్దయ) తమకచ్చేరియందు పని నేర్చుకొనుచున్నారనియు, వారు పనిచేయునపుడు ఉదయము 10 గంటలనుండి రాత్రి 4.30 గంటల వఱకునియు; లాక్ గారు (ఇంకోకముద్దయ) గూడ తెలిగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్టరుగారిని విచారించుచు, వారు పనిచేయు సమయము మధ్యాహ్నము 12 గంటలనుండి రాత్రి 8 గంటల వఱకునియు; మెక్ మోహనుగారు (నేతోకముద్దయ) గూడ తెలిగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్టరుగారిని విచారించుచు, వారు పనిచేయుకాలము మధ్యాహ్నము 12 గంటలనుండి రాత్రి 8 గంటలవఱకు పనియు తెలిగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్టరుగారు చెప్పిరి.

వైద్యకళాశాలయందు హెడ్ గుమాస్తా శ్రీనివాసులు నాయకు గారిని తరువాత విచారించగా స్ట్రాక్స్ గారు కల వరము జరిగినదిను ఉదయము 8 గంటలకును 10 గంటలకును కళాశాలకు వచ్చినది చెప్పిరి.

మేజిస్ట్రేటుగారు:— ఈ సాక్షుల పరిశీలనచుంతయు నెందులకు?

శ్యామరావుగారు:— తెలిగ్రాఫ్ ఇన్స్పెక్టరుగారి సాక్ష్యమునుబట్టి లాక్ మెక్ మోహనుగారు తాము మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు కచ్చేరికి పోవలసియుండగా ఆనాడు 12 గంటలకు ముందుగాపోయిరి. సకాలముకచ్చేరికి పోవుటకు ఇంకానెన్నియో రైలుబండ్లుండెనుకాని నాడు చాలమెదల కడనే బయలు వెడలిపోయిరి. వారు బీచ్ స్టేషనునందు నిగ వలసియుండగా ఆ నాడు అందరును ఒక్కసారిగా ఫోర్ట్ స్టేషనులో నిలిచి. ఈవిషయములనుబట్టి ముద్దయలు ఆ దినము భారతీయవిద్యార్థులను గొట్టుటకు కృతప్రయత్నములైనవి వేసు చున్నది. ప్రేసీ ఆను ముద్దయ తాను ఆఫీసునందు 8.10 గంటల నకును నుండవలసి యుండగా ఆనెను 9.30 గంటల కతడు ఫోర్ట్ స్టేషనునందు కలహములో నుండెను. అతడు పాతకాలనుండి యాకాలమున తప్పించుకొని వచ్చెనని తెలియగలదు. అతని నేరికిని దెబ్బ తిగినదని యతడుచెప్పుచున్నాడు. ఇదియన్నియు ఆంగ్లో ఇండియనుల పన్నుగడలను నూచించుచున్నవి.

మేజిస్ట్రేటుగారు:— ముద్దయలే వైద్యకళాశాల హెడ్ గుమాస్తావలన ప్రేసీగా కాకాలమునందు నింకొకచోట పనిచేయుచుండెనని చెప్పవట్లుచేయుదునని తలచియుంటిని. విసమ ప్రస్తుతమది యనవరము.

తరువాత పచ్చయ్యపుకళాశాల విద్యార్థి కల్లెన్ నాయకును పరిశీలించగా అతడు తన్ను వీపుమీద కాల్తోతన్నినవాడు లాకేయని గుర్తించి, రిచర్డుగారు వేంకటరెడ్డిగారిని గొట్టిరినియు, చాంటర్లుగారు స్టాటు ఫారుమువై నుండి “తగిన శాస్త్రచేయండి” యని ఆంగ్లో ఇండియనులను ప్రోత్సహించుచుండెరినియు చెప్పి మెక్ మోహనుగారినిగూడ గుర్తించిరి.

తరువాత ఆకాంబెంటు జనరలు ఆఫీసు అసిస్టెంటు మాపరింటెండెంటు మంగేశ్వర్లుగారు పరిశీలించగా 27 వ తేదీని ఫోర్ట్ స్టేషను వద్ద ఆంగ్లో ఇండియనుల నేకులు కట్టలను బట్టుకొని యుండిరినియు, కృతధర్మశుంధున తాము ఆఫీసుకు త్వరగా పోతిమనియు, తరువాత నేమి జరిగెనో తెమకు తెలియదనియు చెప్పిరి.

అనంతరము ఇంకోకవిద్యార్థి రాజగోపాల్ అను వానిని పరిశీలించగా సతమ 27 వ తేదీని ఫోర్ట్ స్టేషనువద్ద ఆంగ్లో ఇండియనులు కట్టలు కలిగియుండుట చూచితిని చెప్పెను.

సి. సి. తరగతి విద్యార్థి గాధాకృష్ణన్ గారిని తలు వాత: పరిశీలించగా రిచర్డుగారు వేంకటరెడ్డిగారిని ఒక ఇనుప యూచుతో గొట్టిరినియు, ఆనాడు చాంటర్లుగారు ఫోర్ట్ స్టేషను వద్దనుండి “తగిన శాస్త్రచేయండి” అనుచుండెరినియు చెప్పి మెక్ మోహనుగారిని గుర్తించిరి. అనంతరము జి. ముల్లమ్మయ్య అను విద్యార్థిని పరిశీలించగా సతమకు ముందు వారివలెనే చెప్పి చాంటర్లుగారిని మెక్ మోహను గారిని గుర్తించిరి.

ప్రైవేటుకళాశాల విద్యార్థి సి. వాసుదేవన్ అనునతని విచారించ సతమ గిల్టాల్లిగారిని గుర్తించిరి.

సి. సి. తరగతి విద్యార్థి క శేషయ్యగారు మెక్ మోహనుగారిని గుర్తించిరి. ఆనాటికి విచారణనిలిపివేయబడి చురునాడు మరల జరిగెను.

శుక్రవారమునాడు మఱల శ్యామరావుగారు ఫిర్యాది తరపు సాక్షులను పరిశీలించిరి. ముందు, బీచ్ స్టేషను టికెట్టు

కట్టెను సుందరరాజులు నాయకుగారిని విచారించిరి. అతడిట్లు చెప్పెను.— నేను బీచ్ స్టేషనువద్ద టికెట్టు టికెట్టును, నీజనుటిక్కెట్టు రిజిస్టరును బట్టి, ప్రేసీ వెన్ను జాలై యానమున వైచాపేటనుండి ఫోర్ట్ స్టేషను వరకును, మెక్ మోహనుమిడిల్లును జూలై మాసమున నెంటులామన్ నెంటు నుండి బీచ్ వఱకును, ప్రేసీ ఆగస్టు మాసమున నెంటులామన్ నెంటునుండి పార్కు స్టేషను వఱకును, నీజను టిక్కెట్టును పుచ్చుకొనిరి. లాక్ గారు ఆగస్టుమాసమునందు నీజనుటిక్కెట్టును పుచ్చుకొనిరి. గిల్టాల్లి నీజనుటిక్కెట్టువారుడు కాదు.

తరువాత పచ్చయ్యపు కళాశాల 2 వ తరగతి విద్యార్థి వాసామయ్యగారు గారిని పరిశీలించిరి. అతడిట్లు చెప్పెను:— 27 వ తేదీని నేను ఉద్యోగస్థుల మొదటి రైలుబండియందు వచ్చి ఫోర్ట్ స్టేషనులో నిలిచి. నేను బండిదిగి గేటువద్దకు వచ్చుకప్పుటికి కృష్ణ రావుగారి చుట్టును ఒక గుంపుచేరి యుండెను. చాంటర్లు రిచర్డుగారు గుంపునుండి బయటికివచ్చుచుండిరి. కృష్ణ రావుగారికి నెత్తురు కారుమండగ అతనితలగుడ్డ క్రిందపడినందున అతడునరికి తీసికొనుచుండెను. 4 వ ముద్దయ ప్రేసీ స్టాటు ఫారును కాకల తములపాకుల దుకాణముచేరి తిను నుండి ఒకకట్టతో సుబ్రహ్మణ్యయను గొట్టుచుండెను. అప్పుడు రిచర్డుగారు ప్రేసీ ముద్దయబోయి “ఈవాటికి నిలుపుచు” అనెను. తరువాత ముద్దయలందఱును స్టాటు ఫారును గొట్టి వచ్చిరి. వారియందు 2, 3, 9 ముద్దయలుండిరి.

తలువారి జనరలు ఆనుపల్లితో వేంకటరెడ్డి కృష్ణరావు గార్లును చిత్తునరసింహ ఆసిస్టెంటులను పి. కృష్ణ వరయ్యగారిని పరిశీలించిరి. అనుపయ్యగారో గొట్టుటచే నెత్తిమీద ఫిర్యాదికి దెబ్బలుదగిలియుండవచ్చుననియు, కృష్ణ రావుగారికి వై వెదవి వై దెబ్బదగిలి ఒకపన్ను ఊడెననియు, చేతికట్టతో గొట్టుట వలన పన్నుడియందుననియు వారు చెప్పిరి.

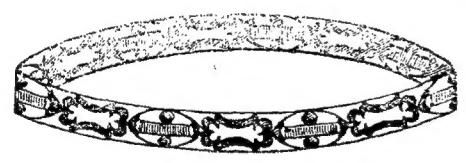
క్రాసుపరీక్ష:— ఫిర్యాదికిని కృష్ణ రావుగారికిని ప్రాణా వాహకములగు దెబ్బలుతగులలేదు.

పి. కుబ్జిహ్మయ్యయనునతనికి దెబ్బతిగినట్లు తాము గర్హింపకేలుచితిమనియు క్రిందపడినందువలన అదెబ్బతిగిరి యుండుననియు, అదెబ్బ వెదవిదగిరియు ఆసిస్టెంటు గడ్డను గారు నుడివిరి.

నాటిదినమునక విచారణ ముగిసెను. విచారణకు మఱి కలుగురు సాక్షులుగలవని శ్యామరావుగారు కోర్టునారితో చెప్పెననిరి.

చక్కని పని నేర్పుతనము నూతన 9 రకముల మురుగులు 22 క్యారటు సవరను బంగారపు వన్నెవియసి పూచి యిత్తియి. చూచుటకు సుందరములు!!!

మురుగులు! మురుగులు!! మురుగులు!!!

చంద్రప్రభ మురుగు ఒకజత 1-కి 5 మొదలు 6 సవరములవరకు తూకమునకు తరుగు సహా కూలి రూ. 20.

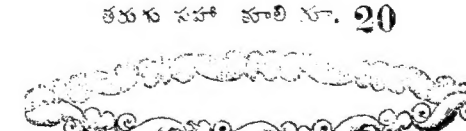
వెనుకూకారపు మురుగు ఒకజత 1-కి 5 మొదలు 5 సవరములవరకు తూకము తరుగుకూలి రూ 14-తిరుగుడు సీలతో వైస రూ 16

లిలావతీ మురుగు ఒకజత 1-కి 5 మొదలు 5 సవరములవరకు తూకమునకు తరుగుకూలి రూ 14-తిరుగుడు సీలతో వైస రూ 16

మంగుసూరు మురుగు ఒకజత 1-కి 5 మొదలు 7 సవరముల వరకు ఎత్తునకి తరుగు సహా కూలి రూ. 20

ఎస్. కళావత్ మురుగు ఒకజత 1-కి 8 మొదలు 5 సవరములవరకు తూకమునకు తరుగు సహా కూలి రూ 20

దమయంతి మురుగు ఒకజత 1-కి 5 లేక 5 సవరముల ఎత్తుగలది తరుగుకూలి రూ 14 తిరుగుడు సీలతో వైస రూ 16

నోదారణి మురుగు ఒకజత 1-కి 8 లేక 5 సవరముల ఎత్తునకి తరుగుకూలి రూ 14 తిరుగుడు సీలతో వైస రూ 16

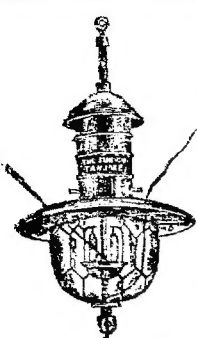
చంద్రకాంత మురుగు ఒకజత 1-కి 5 లేక 6 సవరముల ఎత్తుగలది తరుగు సహా కూలి రూ 20

నాస్రతి మురుగు ఒకజత 1-కి 5 మొదలు 5 సవరములవరకు తూకమునకు తరుగుకూలి రూ 14-తిరుగుడు సీలతో వైస రూ 16

గమనిక:— రాష్ట్రంలో ఎక్కడెక్కడైన మురుగులును కావలసిన యెడల తయారు చేయుదురు. క్యాటలాగును ముందుగా పంపించుకొను కావలసిన తెలిపవలయును.

ది సదరక ఇండియా జ్యూయెలరీ మానుఫాక్చరింగుకంపెనీ, మురుగుల కనిగో పని నేర్పులు. 438, సాహుకారుపేట మద్రాసు.

231 సుప్రసిద్ధమైన
పోట "పిచితోడి" పండు
(గ్యాస్ లైట్) దీక్షితు
చాలా మేలుకము. చీర కాలము
దును. రైల్వేవారిచేతను, మునిసిపాలిటీల
చేతను ఆదరింపబడినది.
మ్యాన్ బిల్డు, డజన్ రూ. 3-12-0
మొదలుకొని నిక్షయింపబడును.
The Sun Company, Tanjore
పోచిరాజు యేజంటు, సెక్ కంపెని, తంజావూరు.

మీ వ్యాధులను వదుల్చుటకు సమాధానము.
మదిమందులతో మాత్రము వాచుటయే.

ఈ మాత్రము నులబడ్డము, ఆజీర్ణము, మంద
బుద్ధి, విస్మృతి, శరీరమునకి దౌర్బల్యము వీటిని
గొట్టుటయందు అసాధారణ క్రింది చెప్పినది.
40 మాత్రము కల ద్రవ్య క్రయము రూ 1-0-0
రాజనైర్య నారాయణాచార్య కేశవజీ,
ఆయుర్వేదము ఔషధాలయము,
107 20, చివాబూరుగోడ, మద్రాస్.

162] వాసిష్ట రామాయణము
(మోక్షశాస్త్రము) నవనవకావ్యము
సంస్కృతమునకు సరియైన తెనుగు
అనువాదము గ్రంథము. సులభమైనది. వెల రూ. 2.
వేనాంత విజ్ఞానములకు నొక మహానుభావునిచే జేయబడినది.
దూర్వాసుల శంకరయ్య
అనుకావల్లి పోస్టు. (విశాఖపట్టణము జిల్లా)

RAI SAHEB Dr. K. C. DASS'S Sexual Science

The most up-to-date science of
Health for young and old Distributed
gratis and post free:—

The Swastha Sahaya Pharmacy,
30-2, Harrison Road
Calcutta.

ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్

హెడ్ ఆఫీస్ మదరాస్. (బ్రాంచిలు, మధు, కాకినాడ
చందూరు వేసిన మూలధనము రూ. 20,00,000
చెల్లించిన సొమ్ము 10,00,000
సేవింగ్సు బ్యాంక్ డిపాజిటు రూ. 1000

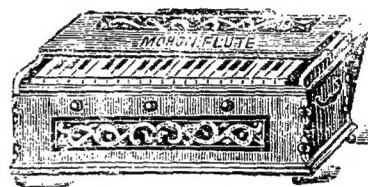
5 రూపాయలతోను అందుకు పయిగాను అకౌంటు ప్రారం
భింపబడును. నూటికి ఏడాదికి 4% రూపాయలునడ్డి. ప్రతిదినము
అయిదు రూపాయలకు మించిన నిలువపయిన యిక్కుబడును.
వడ్డీ అగలుకు ఆరునెలల కొకసారి కలుపబడును. నూరు
రూపాయలకు మించని మొత్తములు ఎప్పుడో వారములో
నయిన తీసికొని వెళ్ళవచ్చును. ఇద్దరు కలిసి తమ వేరిటను
లేక వారిలో యెవరు మిగులుకునో వారి పేరును ఖాతాను
వెట్టుకొనవచ్చును. ఎప్పుడు ఇష్టమగునో అప్పుడు వీరిద్దరు
విభజనయి పోవచ్చును. మైనరుల ఖాతాలు గార్డీయనులు
గాని వారు సంతముగా గాని వెట్టుకొనవచ్చును. ఇంక
విశేషముగా సంగతులను తెలిసికొన గోరువారు హెడ్డు ఆఫీ
సుకుగాని బ్రాంచి ఆఫీసులకుగాని వ్రాయవలయును.

విద్యాసాగర పాండ్య, సెక్రటరీ.

27 ఇండియన్ బ్యాంక్ లిమిటెడ్, మదరాసు.

చతురధరలకు, పనికిమాలిన హార్వేనియముల కొని
వృధాగా ధనమును బోగొట్టుకొనవద్దు. 121

పాల్ అండు సన్నవారి స్వచ్ఛమగు
మోహన ప్లాటును కొనుడు.

అన్ని హార్వే
నియములకు
ప్రభువుపేరిందూ
జేత తీర్చివేసితిరి
పాటకు దగిన

రీతిని తయారుచేయబడినది. 3 సంవత్సరములకు పూచీయివ్వ
గలము. సింగల్ రీడు వెల రూ. 35-40-45.
డబుల్ రీడు ,, 60-65-75.

రు 5 లు అడ్వాన్సుతో సహా అర్డరు పంపవలెను.
దగ్గర రైల్వేస్టేషనులో వ్రాయండి. కేటలాగు ఉచితముగా
బంపబడును.

పాల్ అండు సన్న

2 లోయర్ చిత్తూరు రోడ్డు, (A. P.) కలకత్తా.

French Gonorrhoea Mixtuer.

గనెరియ

ఫ్రెంచి గనెరియ మిక్చర్ - అను పేరుగలమందు
గోగములను అనార్యాసముగ మాన్పును. 3
మోతాదులతో 24 గంటల కాలములో గుణము
కనబడి, బాధ నివారణ మగును. శరీరమునుండి
వ్యాధిని పూర్తిగా తొలగించును. రసవిష గంధ
కాదులు చేరలేదు. నమ్మకమైన మందు. వైద్యులు
వాడతగినది. పావులలో అమ్మిన.

సీసార్పు 2-8-0. టి. పి. గార్పు. 2-12-0.

256 సెక్రటరీ, రెమిడిస్ కంపెని,
చింతాద్రిపేట, మద్రాసు.

Stocked by - Sunshine Remedies Co ;
Chintadripet, Madras.

విశాఖపట్నం ప్రేరి
మద్రాస్ వేయించు
టకు ఈ వెట్టెలు
సామాకార్లు మొద

లగువారికి చాలా అవసరము. రూ. 1-8-0
87 గ్లోబ్ కంపెని, గుంటూరు.

లేలుమందు

అతి అశ్వేగ్యముగా పనిచేయును. ఇటుకంటి మంట
మీరన్నదను చూచి యుండరనిన అతిశయోక్తికాదు.
బట్టినచోట వేసినతక్షణం అక్కడిమంటపోయి నవ్వు
తూ కూడ వెళ్ళుదురు.

50 సార్లకు వచ్చు డబ్బు 1-కి 0-4-0.

దీనికలనకుదరదని రుజువుచేసిన రూ 50 బహుమానము.

286 ఎ. వి. రావు అండుకో

గుత్తికొండ నెడుగుర్రాద్ద పోస్టు, గుంటూరు జిల్లా.

జిన్టాన్

జిన్టాన్ అనునది జపాన్ దేశపు
మృత్యు ఇది జపాన్ దేశములోని ఇద్దరి
గొప్ప రాజవైద్యులచే కనిపెట్టబడి తెలిపి
టా కంపెనివారివల్లచేయబడినది. జీర్ణత్వము
వృద్ధిచేయుటలో నిది అసమానమయిన
ద్రవ్యము. జీర్ణకోశము మిక్కిలి బలహీన
మై యుండినను దాని స్వభావమునకు నెట్టి
బాధను గలగ నివర్తను. ఇందు చేరియుండు
టమరుల పరిశుద్ధముబట్టి వాత, పిత్త, కఫ,
గంధములను తొలగించు తక్షణమే పో
గొట్టునటు నెల్లరకు తెలిసిన విషయమే.

ఒకతూరి వుపయోగించినవారు మరలకోరకయుండరు.
నిందుకు సమాన పెద్దయలేదు. ఇది యెప్పుడును దొరుకునది.

25 మాత్రము కల ఒక పొట్టుము యొక్క ధర	0-1-0
110 " " " ప్యాకెట్టు కేవలము	0-4-0
455 " " " మంచి అందమైన అద్దపు మెట్లోడబ్బి	1-0-0

మాత్రే తయారుకావదు అశక్తినికలమున యిట్టి మైపువల్లి ప్రాంతు
కాదు దురదాయమున బట్టివిగానన్న యునుకు.
పోస్ట్ ఏజంటు:—
ఎస్. వైద్యాకండు కంపెని, 55 వైనియన్ నాయక్ నో పీఠి, మదరాసు

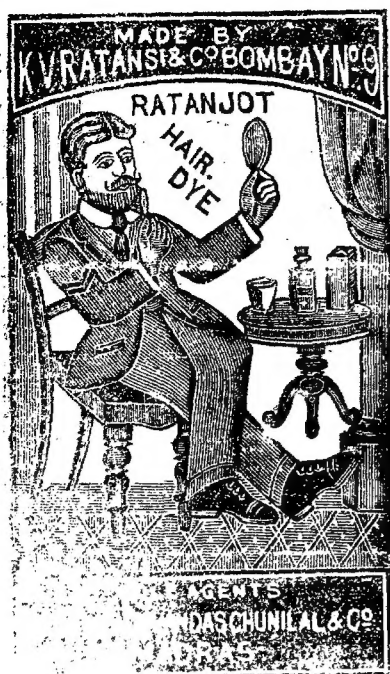
MARTIN'S APIOL & STEEL PILLS

అన్ని లోపములు కనిపెట్టబడిన ఫ్రెంచిమందు ఏదయినా
వ్యాధి సంభవించునపు దానిని గ్రహించుకొనవచ్చునని అనేక
మంది స్త్రీలు ఈ మాత్రలపెట్టె నొకగాని నెప్పుడూ చెంతనుం
తురు. వీనినివాడినవారిచేతలకు సంతోషమేగును. అందుకలననే
పావ్యు చిక్రయించును. అన్ని కంటుల పావులలో కొకదాను.
(289) వెల వెట్టె 5 పిల్లులకులు
మార్టిన్ కెమిస్టు, పోలాండ్, ఇంగ్లండు

బాద్ షాహీ సోప్

ఈ నూతనకేళి సంచారి ఒకతూరి ఉపయోగించుటవలన
దేహమందలి దుర్భాగమున యుండు గోమమును చెడుపులేక
శుద్ధముగాను యెటువంటి మచ్చలలేకయును బాధలేకయును
నివర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన కంటును కాంతి
సోగొట్టక చేయు సోప్ ఇది ఒకశే. [118
వెల 3 పిల్లులకుల వెట్టె 1-కి రూ 1-0-0 టి. పి. ఖర్చు 0-4-0
పాల్ ఏజంటు:—మేతా పురుషోత్తం మూర్తి,
24 వైనాబజార్ గోడ పూబంగడికి సమానము, మద్రాస్.

230]

రత్నజోత్ వెండుకల రంగు

ఆపాలవృద్ధులైన అందరి నెరసిన వెండుకలకు ఆకర్షణకరమైనది. ఈరంగు యే కాగజులు చేతనైనను నెరసిన అన్ని విధముల తెల్ల వెండుకలకు స్వచ్ఛమైన నలుపురంగునిచ్చి వెండుకలను మెత్తగాను నిగనిగముని మెగమనట్లును చేయుచున్నది. ఈరంగు తెల్లని వెండుకలకు నల్లగ చేయదని యాపించువారికి ఇనాము 100 రూపాయలు ఇయ్యబడును.

బ్రష్ కప్పలతో పెట్టె 1-కి రూ. 1—0—0.

కారనేషన్ నబ్బు-రోమసంహారి

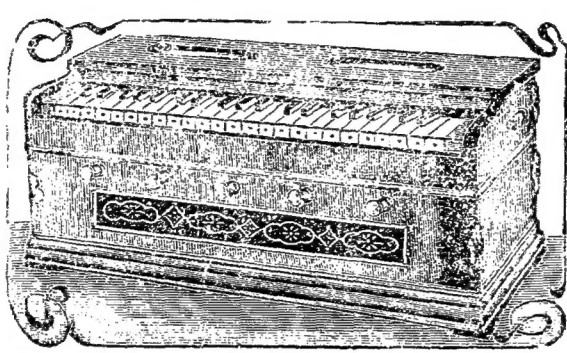
జేహమందలి అనావశ్యమైన వెండుకలను తీసివేయుటకు కనిపెట్టిన శ్రోత్ర ఉపాయము. చర్మమునకు ఎట్టి బాధయు కలుగదు. 4 బిల్లుగల పెట్టె 1-కి రూ. 1.0.0 ఎల్లయెడలపడెట్లు కావలెను. వ్యాపారులకు ధరలు సరసము యోగ్యతాపత్రము:—
ఆయా! కొన్ని రోజుల క్రింద మీకంపెనుండి తెప్పించిన రత్నజోత్ వెండుకలరంగును వాడగా ఇదివరకు చదునుబడిన గంకుల్ని నిటికంటె మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదని తెలిసినది.

(Sd) అప్పజీనాయకు, నరసాపురం, కోలార్ డివిజన్.

షా భగవాన్ దాస్ చునిలాల్ అందుకంపెని 177, చీనాబజార్ రోడ్ మద్రాసు.

గొప్ప పూజ విక్రయము ఒక నెల వరకే (74)

మా కాటిస్ ఫాక్స్ ఫ్లూట్ చాల మంచిది యు, మధురధ్వని నిచ్చుచున్నది, అన్ని శిరోష్ఠాస్థితులందును సుపయోగించుచున్నది. మంచి టీకుకొయ్యచేతను చేయుచున్నది. దానిరీతులు చాల మంచివి మంచిది కాదని యజ్ఞపురజేసిన వాగమునైన ముల లోపుగ వైకము ముదగా యిచ్చుటకును. సింగి లోరిడు రూ. 38, 45, 50 ఇవ్వడు. క్రమాను రూ. 19, 22, 25, 28, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

సెం 1 ఇ. డబ్బులరీతు హార్మోనియము. 65, 70, 80, 90. ఇవ్వడు రూ. 32-8, 35, 40, 45.

ప్రత్యేక బహుమానము:— సింగిలరీతు కొనువారికి ఒక గడియారమును; డబ్బులరీతు కొనువారికి ఒకతల్లూ బాన్సాయమును ఉచితము. ప్రతి ఆర్డరుతోను అయిదవభాగము డైకము పంపవలెను.

TELEGRAMS:—
"Musicians"
Calcutta.

National Harmonium Co,
Simla, T.S.O, (a) Calcutta.

పా కెట్టు మందు

137

నేషింటాన్

రుచికరమును ఆరోగ్యకరమునైన ఈమాత్రలు తాంబూలముతో పుచ్చుకొనుటకు అర్హమైనదని గొప్ప డాక్టరులవల్ల అంగీకరింపబడినది. ఒక తేపవాడిన ఎల్లప్పుడును వాడుదురు.

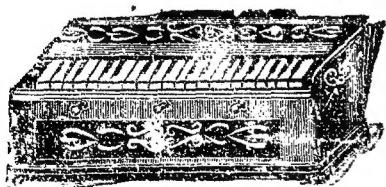

45 మాత్రల పాకెట్టు	0.2-0
80 ,, సుందరమైనదబ్బి	0.4-0
95 ,, పాకెట్టు	0.4-0
100 ,, సుందరమైనదబ్బి	0.4-6
200 ,, పాకెట్టు	0.7-0
200 ,, సుందరమైనదబ్బి	0.9-0
550 మాత్రల పెట్టె	1.0-0
1200 ,, పెట్టె	2.0-0

రూపాయ తక్కువమైన ఆర్డరులు వి. పి. గా పంపబడవు.

నేషింటాన్ డిపో,
బొంబాయి.

హార్మోనియములు

మిల్లరు కంపెనీ వారికి 17 వేం డి బంగారు పతకము లియ్యబడినవి. వారు సంగీత జగత్తులను

పరికరములను విక్రయించెదరు. వారు సేనల యొక్కయు దొరతనమువారి యొక్కయు రాజకుమారుల యొక్కయు సంస్థానాధిపతుల యొక్కయు సుసాగజులు రాజులు మున్నగు హిందూదేశపు ప్రభువుల యొక్కయు వాంతు మేళములను గట్లయి చేయుదురు.

వారికి వేలకొలది ధనపుత్రములు ప్రముఖులవలన పంపబడిన నామన పత్రములు

సంయుక్త రాష్ట్రముల హైకోర్టుజడ్జి మానసియులగు న్యాయమూర్తి హెచ్. జి. రిచర్డుగాస్ట్-సంగీత జగత్తులను ప్రత్యేకపు జ్ఞానసాపత్ర మిచ్చబడినది.

212 Address:— Miller & Co.
7 Lower Chittapore Road, CALCUTTA.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతసుఖమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కల్గుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరశాఖ్యమును దృఢీకరమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నివ్వబడును.

పోస్టువార్యము మేమే భరించి పంపెదము.

కంటనే వ్రాయుడు.

వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ.

ఆతంక నిగ్రహ బోధధారయము.

(140) 157, 158 బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ఐశ్వర్యచింతామణి

ప్రతి 1-కి నెల 0.6-0

ఇది, ప్రసిద్ధమైన అనేక గ్రంథములను శోధించి సంగ్రహముగా, సామాన్యులకుగూడ తెలియునట్లు సులభతైలి రచించబడినది. ప్రతి మనుజునియొద్ద నుండవలసినది. చింతామణిశంకర్ గోవిందజీ వ్రాసిన ఈ గ్రంథము ప్రతినెలము నువ్వును చేయబోవు సకలకార్యములు నెరవేరునట్లు శుభాశుభ సమయములను తెలిపి నిత్యమును గలగ జేయును. సార్వత్రికేతిక పరమేశ్వరుడు మనదేవతలకు పంచమక్షాత్రము, శనిదేవతలకు చక్షాత్రము, సూర్యునికు సూర్యక్షాత్రము, శుక్రదేవతలకు శుక్రక్షాత్రము, గోవిందునికు ఫలక్షాత్రము, బ్రహ్మదేవునికు బ్రహ్మక్షాత్రము, మహాదేవ (నక్షత్రదేవ) భుక్తులవనము, విశ్వలయము, మానసము, గోచారము, తాపాలము, వర్షధరము, సామగ్రికము, ప్రయాణమునకు తగినదినములు, నివాహకాపాదావాస్తా ప్రాశస్తాది శుభకార్యములు కుత్తమసమయములు మొదలైనవి దీనియందే జేర్చబడియున్నవి.

చిరునామా — ఆర్. నరసింహారావు, అమజడ్డు లాడ్జి, పీటర్స్ ఫోర్డు, రాయపేట-మద్రాస్.

డోంగేగారి బాలామృతము

దీనిపిల్లలకు నిచ్చుటవల్ల బలమును సౌఖ్యమును కలుగజేయును

యోగ్యతాపత్రము:—

యస్. వర్మగారు ఆసిస్టెంటు నూపరింటెండెంటు లాగ్జు గార్డన్, లాహోరు, వ్రాసినది ఏమనగా, "మీరు చివరకు పంపించిన మూడుబుడ్ల బాలామృతము మా కుమారునికి అత్యద్భుతముగా పనిచేసినది. అందులకు మీరు మా కందనములకు స్వీకరించవలసినది. ముద్రవాడు మూడు సం॥ ముల వయస్సువాడయినను తిన్న గానకువబాలక అతి నీరసముగా నుండెను. కాని రెండు మాసములు బాలామృతము నియ్యగా అతి చిత్రముగా చెప్ప నలవిలేనంత వారుభ్యమును కలుగజేసెను."

దీనివెల 0-12-0 తవాల ఖర్చులు 0-0-4-0. కె.టి.డోంగే అందుకో, గిర్గాం, బొంబాయి.

తామర

అసహ్యకరమైన రోగము.

డా. ఎస్. కే. బర్మగారి తామరమందువల్లనే నమ నగును. తామరలు, మొటిమలు, చిగుగుడు మొదలగు చర్మరోగము లన్నియు మానును. ఒకమాస రాచిన దురద మానును. ఇదియే మందు గుణముయొక్క ప్రథమనిరూపణము దీనిరాచిన బట్టలు పాడుకావు. శలయను దీనియందు విడువరా గ్యములేవు.

ప్రతి 1-కి రూ. 0-4-0.

ప్యాకింగు పోస్టేజీ 1 మొదలు 5 వరకు రూ. 0-5-0.

Dr. S. K. BURMAN,

5, 6, Tarachand Datts Street, CALCUTTA

Agent:— Messrs Kartick & Co, 33 South Tank Square, Madras.

నిరుద భారతము

పంచములను గురించిన పెద్దగ్రంథము	0-3-0
భీమనిచరిత్ర	0-1-0
చమత్కారచంద్రిక	0-0-0
పుష్పవేణినాటకము	0-0-0
వీరమతి	0-0-0
బాలవితంతు నిలాపము	0-3-0
నరస రసాయనము	0-3-0
రాజలేఖ (నవల)	0-3-0
లలిత (నవల)	0-3-0
మంగిపూడి వేంకటేశ్వర, పిప్పర, కృష్ణాజిల్లా	

అమృతాంజనము

లోకప్రఖ్యాతిజేందిన దివ్యామృతము

సకలనొప్పులకు నంజీవిని వంటిదని అనేకులవలన పొగడబడియున్నది.

తలనొప్పుల మాన్పును
వాయువుపోట్ల బావును
బెణుకుల భేదించును
దగ్గును తగ్గించును

పడిశమును పోగొట్టును
తేలుకాటును తీసివేయును
బాధలను పోగొట్టుటకు
పరమహంస క్రియ

చక్కని డబ్బీతో సహా నీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

నాలు మందులను చూచి మోసపోకుడు !

పంచభావగల చీటిని చూచి కొనుడు !!

అమృతాంజనము డిపో,

109, ఫ్రేరికోడ్, బొంబాయి.

6, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు

యుద్ధచరిత్రము

అతివివులము !

అతినరసము !!

ఈ పుస్తకము ఆంధ్రపత్రికయొక్క ఆజ్ఞాపనవత్సరాది సంచికగా యుద్ధవిషయమై చాలభాగము వర్ణించియుంటిని

1. జర్మను, ఫ్రాన్సు, రష్యా, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు, 2. యుద్ధమునకు ప్రత్యక్షకారణములు పరోక్షకారణములు; 3. యుద్ధవ్యూహములు, వాటి పటములు; 4. భిన్నరాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటి పటములు; 5. మర్గుల్య నిర్మాణము వాటి పటములు; 6. నానారాజ్యముల సైన్యముల ఫిరంగుల పటములు, 7. రాజులసేనాధ్యక్షుల మంత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8. యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసామగ్రిల పటములు, 9. యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను బెలుపునవి దాదాపు 400 పటములు దీనియందు ప్రచురింపబడి యాంధ్రప్రచురణములం దపూర్వముగ నుండగలదు. పెద్ద యాకృతియందు 300 పటములకు మించియుండును. ధర తగ్గించియున్నాము.

మునుపటి వెల రూ. 2.

ఇప్పటి వెల రూ. 1.

పోస్టు ఖర్చులు వేటుగ వసూలు చేయబడును.

ఇది గాక

ఈ పుస్తకమునందు విద్యానాతులగు ఆంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధసైన్యసేవ, ప్రాచీనతీచి, హైందవ సామ్రాజ్య శూర శిఖామణులు, భాషాయోష, వ్యవసాయము, శ్రీగోపాలకృష్ణ గోకుల నిర్మాణతారావళి, రజస్వలా వివాహములు, రాజభక్తి, ఉత్తమయము, దేశచరిత్ర, నవలలు, ఆంధ్రోద్భవ తత్త్వము, మన గొప్ప దురవస్థ, భయము, వ్యవసాయము - యుద్ధము, సత్యము, పర పటి సంఘములు, యుద్ధము - హైందవులు, కర్నాటక సంగీత విద్యాభివృద్ధి, హిందూదేశములో హిందూమత ప్రవేశము, మానసగీతము మొదలగు చక్కని వ్యాసములు గలవు. ఆంధ్రమహాజనుల చిత్రపటము లనేకములు గలవు. కీర్తిశేషులైన లోకమాన్య గోపాలకృష్ణ లోభలేగారి రంగులపటమున్ను చేరియున్నది. ఇదివరకు 10,000 ప్రతులు ఖర్చుపడినవి. కొద్దిప్రతులే గలవు. ఆలస్యము చేసిన ఆశా భాగము కలుగును.

చిరునామా:—ఆంధ్రపత్రికా ఆఫీసు,

7, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.